

Fagskoleutdannedes studiesituasjon og arbeidsmarkedssituasjon

Kandidatundersøkelse blant fagskoleutdannede
uteksaminert våren 2012

Erica Waagene
Liv Anne Støren

Rapport 40/2013

NIFU

Fagskoleutdannedes studiesituasjon og arbeidsmarkedssituasjon

Kandidatundersøkelse blant fagskoleutdannede
uteksaminert våren 2012

Erica Waagene
Liv Anne Støren

Rapport 40/2013

Rapport 40/2013

Utgitt av Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning
Adresse PB 5183 Majorstuen, NO-0302 Oslo. Besøksadresse: Wergelandsveien 7, 0167 Oslo

Oppdragsgiver Kunnskapsdepartementet
Adresse Postboks 8119 Dep., 0032 Oslo

Trykk Link Grafisk

ISBN 978-82-7218-957-9
ISSN 1892-2597 (online)

www.nifu.no

Forord

Den andre kandidatundersøkelsen av fagskoleutdannede som er gjort i Norge, ble utført våren 2013. Undersøkelsen omfatter fagskolekandidater uteksaminert våren 2012. Denne rapporten presenterer resultater fra denne undersøkelsen, og er utarbeidet på oppdrag fra Kunnskapsdepartementet.

Fagskolene bygger på videregående opplæring og skal være et alternativ til høyere utdanning. Skolene gir et mangfold av tilbud, både med hensyn til fagfelt og varighet på utdanningen. Rapporten er en videreføring av en liknende undersøkelse som ble gjennomført i 2012, og et av formålene var å øke svarprosenten i forhold til den første undersøkelsen. Hovedformålet med undersøkelsen er å undersøke situasjonen på arbeidsmarkedet ca. tre kvart år etter eksamen – herunder spesielt å kartlegge yrkesrelevansen av utdanningen, å undersøke omfang av videreutdanning, motiver for å ta fagskoleutdanning og «hvem» de fagskoleutdannede er. Resultatene sammenliknes også med resultater fra den første undersøkelsen.

Rapporten er skrevet i samarbeid av forskerne Erica Waagene og Liv Anne Støren, med sistnevnte som prosjektleder. Kapittel 1 er skrevet i fellesskap av de to forfatterne. Erica Waagene har hatt hovedansvar for kapitlene 2, 3 og 5 med bidrag fra Liv Anne Støren, og Liv Anne Støren har hatt hovedansvar for kapittel 4 og Sammendrag, med bidrag fra Erica Waagene.

Oslo, oktober 2013

Sveinung Skule
Direktør

Jannecke Wiers-Jenssen
Forskningsleder

Innhold

Forord	3
Sammendrag	7
1 Innledning	13
1.1 Bakgrunn for undersøkelsen	13
1.2 Gjennomføring av undersøkelsen	14
1.2.1 Utvalget	14
1.2.2 Svarprosent	14
1.2.3 Vektig av data	16
1.3 Analysemetoder og variabler	17
2 Hvem er fagskolekandidatene?	18
2.1 Utdanning fra videregående opplæring	18
2.1.1 Hva slags kompetanse har de fra videregående opplæring?	18
2.1.2 Studieretninger i videregående opplæring	19
2.2 Kønns- og aldersfordeling	21
2.3 Kvinnelige og mannlige fagskolekandidater etter fagfelt og alder	23
2.3.2 Hvor gamle var kvinnene og mennene som fullførte en fagskoleutdanning?	24
2.3.3 Fagfelt og alder	25
2.4 Tidligere arbeidserfaring og utdanning	26
2.4.1 Tidligere arbeidserfaring – forskjeller etter fagfelt?	26
2.5 Familiebakgrunn	27
2.6 Oppsummering	29
3 Motiver for valg av utdanning	31
3.1 Kvinners og menns – og ulike faggruppers – viktigste grunner for valg av fagskoleutdanning	32
3.2 Har fagskolestudentene fått økonomisk støtte fra arbeidsgiver til å ta utdanningen?	36
3.3 Var fagskoleutdanningen ledd i en karriereplan?	37
3.4 Oppsummering	40
4 Får fagskolekandidatene relevant arbeid?	41
4.1.1 Definisjoner	41
4.2 Hovedaktivitet	42
4.3 Stor variasjon i ledighetsnivået mellom utdanningsgruppene	44
4.4 Kandidatenes vurdering av utdanningens relevans for arbeidslivet	46
4.4.1 Forbedring av arbeidsbetingelser etter fagskoleutdanningen – forskjeller mellom menn og kvinner?	47
4.5 Samsvar mellom utdanning og jobb?	47
4.5.1 Menn og kvinner som er overkvalifisert for jobben	49
4.5.2 Sammenheng mellom jobbinnhold og kandidatenes vurdering av utdanningens relevans	50
4.6 Heltid, deltid og undersyssetning	52
4.6.1 Heltids- og deltidsarbeid	52
4.6.2 Undersyssetning	53
4.7 Fast eller midlertidig stilling?	54
4.8 Oppsummering	55
5 Videre utdanning	57
5.1 Hva slags videre utdanning holdt fagskolekandidatene på med?	58
5.2 Videre utdanning på heltid eller deltid?	60
5.3 De viktigste årsakene til videre studier	61
5.4 Den høyeste utdanningen fagskolekandidatene planlegger å ta	62
5.5 Oppsummering	63
Referanser	65
Vedlegg	66

Sammendrag

Bakgrunn for undersøkelsen

Fagskoleutdanningene er yrkesrettede utdanninger som bygger på fullført videregående opplæring eller tilsvarende realkompetanse. Fagskolene skal være et alternativ til høyere utdanning.

Den første kandidatundersøkelsen av fagskoleutdannede ble gjennomført i 2012.

Kunnskapsdepartementet, og ikke minst Norsk fagskoleråd, ønsket at undersøkelsen ble gjentatt, med noen endringer i opplegget, og NIFU fikk senhøsten 2012 i oppdrag å gjennomføre en ny kandidatundersøkelse av fagskoleutdannede. Denne skulle omfatte de som ble uteksaminert i vårsemesteret 2012.

Enkelte hovedfunn

- Den viktigste grunnen for valg av fagskoleutdanning var at det faglige innholdet i utdanningen interesserte dem.
- Nær en av fire kandidater hadde fått økonomisk støtte fra arbeidsgiver til å ta fagskoleutdanningen.
- Utdanningens relevans for arbeidslivet vurderes forskjellig i de ulike faggruppene. Helse- og sosialfag får høyest skår, mediefag får lavest skår.
- Arbeidsledigheten har økt mye blant kandidater i økonomisk-administrative fag. Her har kandidater som er født utenfor Norge en spesielt høy arbeidsledighet.

Formål og datagrunnlag

Bakgrunnen for begge de to undersøkelsene av fagskoleutdannede som er foretatt, er at det foreligger lite systematisert kunnskap om fagskoleutdanningene, om studentenes/kandidatenes motiver for å gå der, «hvem» de fagskoleutdannede er, og hvordan det går med dem etter endt utdanning.

Svarprosenten i fjorårets undersøkelse var lavere enn ønskelig (32 prosent). Gjennom diverse, til dels ressurskrevende tiltak, oppnådde vi å øke svarprosenten i årets undersøkelse med ni prosentpoeng til 41 prosent.

Det var også ønske om å få inn noen nye temaer, samt at enkelte av temaene fra forrige undersøkelse da kunne gå ut.

Temaer som skulle belyses var:

- Relevans av utdanningen for det arbeidet kandidatene har, og i hvilken grad de har fått (relevant) jobb
- Om de går videre til annen utdanning, og hva slags utdanning dette er, samt fremtidige utdanningsmål
- Hvem de fagskoleutdannede er (kjønn, alder, sosial bakgrunn, utdanning fra videregående opplæring, fagskoleutdanningens fagområde osv.)
- Motiver for utdanningen de har tatt

Fagskolekandidatenes bakgrunn

En tredel av fagskolekandidatene har studiekompetanse fra videregående opplæring som bakgrunn for sin fagskoleutdanning, og i tillegg har 19 prosent yrkeskompetanse i tillegg til studiekompetanse («dobbeltkompetanse»). Noen fler har yrkeskompetanse (alene) som opptaksgrunnlag, nemlig 40 prosent, og i tillegg kommer som nevnt 19 prosent med dobbeltkompetanse. Fagskolekandidatene rekrutteres i all hovedsak fra fem studieprogram, studiespesialisering, elektrofag, helse- og sosialfag, teknikk og industriell produksjon og bygg- og anleggsteknikk. Med hensyn til valg av fagfelt i fagskoleutdanningen, er det en klar tendens til at de bygger videre på sin fagretning fra videregående opplæring. De som har studiespesialisering, velger som regel enten humanistiske og estetiske fag eller økonomisk-administrative fag.

Det er et flertall menn blant de fagskoleutdannede, ca. 60 prosent. Vel halvparten av kandidatene er under 30 år. Tyngdepunktet er i aldersgruppen 22–30 år. Innenfor fagfeltet helse- og sosialfag er det en høy andel kandidater som er 40 år eller mer.

De aller fleste fagskolekandidater var i arbeid rett før fagskoleutdanningen (85 prosent). Det er samme andel som i fjorårets undersøkelse, og veldig liten forskjell mellom menn og kvinner.

Fagfeltet økonomisk-administrative fag har, i den totale populasjonen, økt sin andel av kandidatene det siste året, mens fagfeltet helse- og sosialfag er blitt mindre.

Det er fortsatt stor kjønnsforskjell i valget av fagfelt innenfor fagskoleutdanning. Av de større fagfeltene er kvinneandelen særlig stor i helse- og sosialfag, økonomisk-administrative fag og humanistiske og estetiske fag (henholdsvis 91, 78 og 74 prosent), mens andelen menn er hele 96 prosent i naturvitenskapelige fag, håndverksfag og tekniske fag.

Fagskolekandidatene har sjeldnere foreldre med høyere utdanning enn hva som er situasjonen blant kandidater med høyere utdanning. 29 prosent har en mor med høyere utdanning, og 29 prosent har en far med høyere utdanning. Én av fire har en far med yrkesutdanning på videregående skoles nivå, og medregnet studiekompetanse har i alt 30 prosent en far med fullført videregående opplæring som høyeste nivå. I tillegg har 12 prosent en far med fagskoleutdanning, en andel som er langt høyere enn det som synes å være vanlig generelt i befolkningen.

Andelen av fagskolekandidatene som er født utenfor Norge, er fordoblet fra forrige undersøkelse, fra 5 prosent til 10 prosent. Dette reflekteres i stor grad i det økende antallet kandidater på økonomisk administrative fag, et fagfelt der de som er født utenfor Norge, er overrepresentert.

Motiver for valg av utdanning

Den viktigste grunnen for valg av fagskoleutdanning var at det faglige innholdet i utdanningen interesserte dem (72 prosent). Andelen som svarte dette, var enda høyere i årets undersøkelse enn i fjorårets undersøkelse. Andre viktige grunner som ble oppgitt, var «jeg ønsket å gå inn i et spesielt yrke» og «jeg ville ha en jobb som gir en rimelig sikker og forutsigbar framtid». Andelen som ga sistnevnte svar, var høyere i årets undersøkelse (30 prosent) enn i fjorårets undersøkelse (21 prosent).

Kvinnene hadde en større tilbøyelighet enn menn til å svare «det faglige innholdet i utdanningen interesserer meg», og det var særlig kandidater i mediefag, humanistiske og estetiske fag og helse- og sosialfag som ga dette svaret.

Det var derimot ingen kjønnsforskjell i andelen som ga svaret «jeg ønsket å gå inn i et spesielt yrke». Dette svaret ble særlig ofte gitt av kandidater i mediefag, slik det også var i fjorårets undersøkelse. Svaret «jeg ville ha en jobb som gir en rimelig sikker og forutsigbar framtid» ble oftere gitt av menn enn kvinner, og det er kandidater i fagfeltet naturvitenskapelige fag, håndverksfag og tekniske fag, samt samferdsels-, sikkerhets- og servicefag, som oftest krysser av for dette, og altså ikke i samme grad kandidater i helse- og sosialfag.

Veldig mange (76 prosent av mennene og 67 prosent av kvinnene) svarer at fagskoleutdanningen var et ledd i en karriereplan. Betydelig flere av kandidatene i fagfeltet naturvitenskapelige fag, håndverksfag og tekniske fag (77 prosent) enn av kandidater i helse- og sosialfag (57 prosent) svarer dette. På oppfølgingsspørsmål til dem som har svart at utdanningen var et ledd i en karriereplan, svarer de aller fleste (70 prosent) at dette var etter eget ønske. En lav andel (7 prosent) svarer at det var etter ønske fra arbeidsgiver, og kun 1 prosent at det var etter pålegg fra arbeidsgiver. Mennene svarer oftere enn kvinnene at det var etter ønske fra arbeidsgiver (nær 9 prosent mot vel 4 prosent). Når det gjelder forskjeller etter fagfelt, går det fram at de høyeste andelenene som svarer at det var etter ønske fra arbeidsgiver, er å finne blant kandidater i fagfeltet naturvitenskapelige fag, håndverksfag og tekniske fag (12 prosent) og helse- og sosialfag (10 prosent).

Nær en av fire kandidater hadde fått økonomisk støtte fra arbeidsgiver til å ta fagskoleutdanningen. Dette varierte mellom fagfeltene og mellom kvinner og menn, med 28 prosent av mennene mot 17 prosent av kvinnene.

Får fagskolekandidatene relevant arbeid etter utdanningen?

Nær 70 prosent av fagskolekandidatene hadde yrkesaktivitet som sin hovedaktivitet tre kvart år etter eksamen. Dette er noe høyere enn i fjorårets undersøkelse. Nær en av fem hadde videre studier som sin hovedaktivitet.

På samme måte som i fjorårets undersøkelse, er arbeidsledigheten blant fagskolekandidatene nokså lav, og er målt til 8 prosent av nyutdannede fagskolekandidater som var i arbeidsstyrken (sysselsatt eller arbeidsledig). Dette er noe høyere enn i fjorårets undersøkelse, og betydelig høyere enn hva som er vanlig generelt i befolkningen, men det er vanlig at nyutdannede har høyere arbeidsledighet enn andre. Andelen arbeidsledige av nyutdannede med høyere utdanning som deltok i NIFUs kandidatundersøkelse 2011, var for eksempel nær 6 prosent

Det som imidlertid er spesielt i årets kandidatundersøkelse av fagskoleutdannede, er at ledigheten har økt spesielt mye for én av faggruppene. Det gjelder fagfeltet økonomisk-administrative fag. Andelen som var arbeidsledig i denne gruppen var hele 23 prosent. Tallet på fagskolekandidater i dette fagfeltet har økt mye fra fjorårets til årets undersøkelse. Det er mulig at årsaken til økte problemer ligger i økt konkurranse på arbeidsmarkedet. Det ligger utenfor prosjektets ramme å gå nærmere inn på dette. Et annet spørsmål som det også bør være interessant å følge opp, er at fagskolekandidater som er født utenfor Norge, er overrepresentert i dette fagfeltet. De er også sterkt overrepresentert blant de arbeidsledige, ikke minst innenfor dette fagfeltet. Fagskolekandidater som er født utenfor Norge og er uteksaminert i økonomisk-administrative fag, har en arbeidsledighet på hele 44 prosent.

Det er stor variasjon mellom utdanningsgruppene i deres vurdering av utdanningens relevans for arbeidslivet. Høyest skår gis av kandidater i helse- og sosialfag (4,4 på en skala fra 1 til 5), lavest skår av kandidater i mediefag (3,6). Kvinner vurderer generelt relevansen som noe lavere enn mennene, når det er tatt hensyn til kandidatenes fordeling på fagfelt.

Kvinner får også litt sjeldnere enn menn jobber der kompetansen blir utnyttet. De kvinnelige fagskolekandidatene har oftere enn menn ufrivillig et arbeid som samsvarer dårlig med utdanningens

innhold, og kvinner har oftere enn menn ufrivillig en jobb som samsvarer dårlig med eget utdanningsnivå (men kvinner oppfyller ikke oftere enn menn begge kriterier).

Et annet funn er at kvinner sjeldnere enn menn rapporterer at arbeidsbetingelsene i den jobben de hadde på undersøkelsestidspunktet (tre kvart år etter fullført fagskoleutdanning), er bedre enn i jobben de hadde rett før fagskoleutdanningen.

Når vi tar hensyn til hvor mange som har en jobb med dårlig samsvar mellom utdanning og jobb, eller har fått en jobb med bedre arbeidsbetingelser, har imidlertid kvinnene fortsatt en tendens til å vurdere utdanningens yrkesrelevans som noe lavere enn hva mennene gjør. Vi kjenner ikke til årsakene til dette.

En firedel av de sysselsatte fagskolekandidatene jobber deltid, og bildet er i grove trekk det samme som vi fant i fjorårets undersøkelse. Helse- og sosialfag, mediefag humanistiske og estetiske fag har høyest andel deltidsarbeidende (60–63 prosent). Det er imidlertid ulike årsaker til at de jobber deltid. Mens nær halvparten av deltidsansatte innenfor helse- og sosialfag oppgir at grunnen var at det ikke var mulig å få full stilling, oppgir bare en av fire kandidater i humanistiske og estetiske fag dette. Den viktigste grunnen til å jobbe deltid i denne gruppen, var at de holdt på med videre utdanning.

Av alle de sysselsatte fagskolekandidatene var hele 83 prosent i fast stilling. Andelen var betydelig lavere i mediefag og humanistiske og estetiske fag (henholdsvis 54 og 66 prosent). Helse- og sosialfagskandidatene, hvorav mange jobber deltid, ofte ufrivillig deltid, rapporter at de stort sett er i fast stilling (92 prosent). Dette er i samsvar med resultatene i forrige undersøkelse.

Videre utdanning

Nær 30 prosent av kvinnelige fagskolekandidater holdt på med en videre utdanning tre kvart år etter fullført fagskoleutdanning, og nær 20 prosent av de mannlige. Dette er om lag samme andeler som i fjorårets undersøkelse. Ca. 60 prosent av dem som holdt på med en videre utdanning, tok en utdanning på universitet- eller høgskolenivå. Også dette var samme andel som i fjorårets undersøkelse. Det er særlig fagskolekandidater i humanistiske og estetiske fag og i mediefag som holder på med en videre utdanning, og det er også i disse gruppene det er særlig mange som tar en utdanning på universitets- eller høgskolenivå. Det er også vanlig å holde på med en utdanning innenfor samme fagfelt som fagskoleutdanningen var innenfor; det gjaldt 65 prosent av dem som holdt på med en videre utdanning. De fleste, to av tre, tar også studiene på heltid.

Det var få (tre prosent) av dem som studerte videre som oppga at de gjorde det fordi de hadde hatt vansker med å finne arbeid som var relevant for fagskoleutdanningen, men blant kandidater i økonomisk-administrative fag var andelen betydelig høyere; 16 prosent. Den vanligste grunnen til å studere videre var ellers at økt interesse for faget fikk dem til å fortsette med videre utdanning.

Nær halvparten (47 prosent) hadde planer om å ta en utdanning på et høyere nivå enn fagskoleutdanningen, de resterende (53 prosent) ikke planla å ta noen utdanning på høyere nivå enn fagskoleutdanningen.

Faggrupper med særlige utfordringer

Undersøkelsens resultater innebærer noen spesielle utfordringer, som vi vil utheve. I fjorårets undersøkelse pekte den lille gruppen av kandidater i *mediefag* seg ut som den som framstod med den mest problematiske situasjonen på arbeidsmarkedet og med hensyn til kandidatenes vurdering av yrkesrelevansen av utdanningen. I årets undersøkelse framstår kandidater i *økonomisk-administrative* fag som den gruppen som har den mest problematiske arbeidsmarkedssituasjonen.

Kandidater i mediefag er en tallmessig svært liten gruppe, og resultatene for denne gruppen er derfor i særlig grad beheftet med usikkerhet. Imidlertid får vi på mange områder ganske like resultater for denne gruppen i de to undersøkelsene, noe som kan tilsi at vi samlet får et nokså representativt bilde av gruppen. Det er en gruppe som framstår som særlig faglig dedikerte, ved at de skårer særlig høyt

på motivasjonsfaktorer som «jeg ønsket å gå inn i et bestemt yrke» «og det faglige innholdet i utdanningen interesserer meg». Samtidig er de den gruppen som gir lavest skår på spørsmålet om utdanningens relevans for arbeidslivet. De er også den gruppen som oftest er i (ufrivillig) irrelevant arbeid. Mange av dem holder på med videre utdanning, og flere i denne gruppen enn blant de øvrige kandidatene sier at grunnen til det, er at de har vansker med å få relevant arbeid.

Likevel framstår situasjonen for den mye større – og tallmessig økende – gruppen som tar økonomisk-administrative fag, som mer egnet til bekymring. Disse kandidatene vurderer yrkesrelevansen av utdanningen om lag som andre faggrupper, riktignok med unntak av kvinnene i dette fagfeltet – som vurderer den lavere. Denne faggruppen har dessuten ikke en spesielt stor tilbøyelighet til å ta videre utdanning, og de er ikke spesielt ofte irrelevant arbeid.

Derimot bør den høye *arbeidsledigheten* blant fagskolekandidater innenfor det økonomisk-administrative fagfeltet være gjenstand for bekymring, kanskje spesielt med tanke på dimensjonering av utdanningstilbudet. Dette kan sies å bli forsterket av at 26 prosent av sysselsatte kandidater innenfor dette fagfeltet arbeider deltid, og at av disse oppgir 38 prosent at grunnen til det er at det ikke var mulig å få full stilling.

Når hele 23 prosent (målt av kandidater i arbeidsstyrken) innenfor dette fagfeltet er arbeidsledige tre kvart år etter eksamen, i en situasjon da tallet på kandidater har økt mye, er dette et urovekkende resultat. Bekymringen forsterkes av at kandidater innenfor dette fagfeltet som er født utenfor Norge, har så høy arbeidsledighet som 44 prosent, men den er også høy for øvrige kandidater, nemlig vel 17 prosent.

Utfordringer ved datakvaliteten

Vi må også nevne en utfordring som er ikke er knyttet til undersøkelsen resultater, men til registreringen av de fagskoleutdannede ved DBH Fagskolestatistikk. Kvaliteten synes nå å være noe forbedret siden i fjor, men det er fremdeles et forbedringspotensial.

Som vi også påpekte i fjorårets undersøkelse, synes det å være en del feilregistreringer av hvem som har fullført. Vel 6 prosent av dem som svarer på vår undersøkelse, sier at de *ikke* fullførte en fagskoleutdanning på det aktuelle tidspunktet

Vår bekymring dreier seg blant annet om at vi ikke vet hvor stor andel av dem som *ikke* svarer, som dette gjelder. Dermed kan vi ikke med sikkerhet si hvor høy svarprosenten er, i vår undersøkelse. Vi antar at andelen som ikke fullførte en fagskoleutdanning blant dem som ikke svarer, er høyere enn 6 prosent. I så fall er svarprosenten på vår undersøkelse kanskje langt mer enn 41 prosent.

Et annet moment som bør vurderes, hvis undersøkelsen gjentas, er bruken av epostadresser. I en eventuell ny undersøkelse vil en kanskje henvende seg til kandidatene ved hjelp av epostadresser, som – etter vårt kjennskap – nå samles inn ved DBH-Fagskolestatistikk. Dette vil redusere utgiftene til datainnsamling mye. Imidlertid har dårlig kvalitet på epostadresser større negativ effekt enn feil i adresser. Når en henvendelse per epost ikke får svar, vil en ikke vite om det er fordi epostadressen er feil, eller om personer har flyttet eller ikke ønsker å svare.

1 Innledning

1.1 Bakgrunn for undersøkelsen

Den første kandidatundersøkelsen av fagskoleutdannede ble gjennomført i 2012 (se Caspersen, Støren og Waagene 2012). Den ble gjennomført på vinteren/våren 2012, og de som ble undersøkt ble uteksaminert fra en fagskole våren 2011. Kunnskapsdepartementet, og ikke minst Norsk fagskoleråd, ønsket at undersøkelsen ble gjentatt, med noen endringer i opplegget, og NIFU fikk senhøsten 2012 i oppdrag å gjennomføre en ny kandidatundersøkelse av fagskoleutdannede. Denne skulle omfatte de som ble uteksaminert i vårsemesteret 2012. Den ble gjennomført om lag like lenge etter uteksaminering som forrige undersøkelse, ca. tre kvart år etter. Mens referanseuka for den første undersøkelsen var 20. – 26. februar, var referanseuka for årets undersøkelse 4. – 10. mars. Det var mer omfattende arbeid knyttet til gjennomføringen av undersøkelsen i siste undersøkelse. Det omtales nærmere nedenfor.

Bakgrunnen for begge undersøkelsene er at det foreligger lite systematisert kunnskap om fagskoleutdanningene, om studentenes/kandidatenes motiver for å gå der, «hvem» de fagskoleutdannede er, og hvordan det går med dem etter endt utdanning. Fagskoleutdanningene er yrkesrettede utdanninger som bygger på fullført videregående opplæring eller tilsvarende realkompetanse. Fagskolene skal være et alternativ til høyere utdanning.

Undersøkelsen i 2012 ble på mange måter betraktet som en pilotundersøkelse, og svarprosenten var lavere enn ønskelig. En av grunnene for å gjennomføre en tilsvarende undersøkelse så tett opptil den forrige, var at oppdragsgiver ønsket en høyere svarprosent enn det en klarte å oppnå på 2012-undersøkelsen. Det var også ønske om å få inn noen nye temaer, samt at enkelte av temaene fra forrige undersøkelse da kunne gå ut for at spørreskjemaet ikke skulle bli for langt. Mange spørsmål er likevel de samme som i forrige undersøkelse, siden oppdragsgiver også ønsket at 2013-undersøkelsen på mange områder var sammenliknbar med 2012-undersøkelsen.

Temaer som skulle belyses var:

- Relevans av utdanningen for det arbeidet kandidatene har, og i hvilken grad de har fått (relevant) jobb
- Om de går videre til annen utdanning, og hva slags utdanning dette er, samt fremtidige utdanningsmål
- Hvem de fagskoleutdannede er (kjønn, alder, sosial bakgrunn, utdanning fra videregående opplæring, fagskoleutdanningens fagområde osv.)
- Motiver for utdanningen de har tatt.

1.2 Gjennomføring av undersøkelsen

Det var viktig å ta utgangspunkt i alle som fullførte en fagskoleutdanning fra et sentralt register (DBH Fagskolestatistikk) for å få et så representativt bilde som mulig. Fagskolefeltet er svært variert, med ulik varighet på utdanningene, deltakere fra svært ulike fagfelt, ulike tradisjoner, ulikt antall deltakere på kurs/tilbud osv., slik at det å henvende seg til bare bestemte skoler ville gi et lite dekkende bilde. Vi fikk tilsendt navn og personnummer fra DBH Fagskolestatistikk for dem som fullførte en fagskoleutdanning første halvår 2012. I tillegg ba vi om å få en 6-sifret utdanningskode for hva slags utdanning de fullførte. Dette sistnevnte var for å spare kodearbeid i ettertid, og for å få detaljert informasjon om kandidatenes utdanning, som kunne aggregeres til fagfelt eller utdanningsgruppe. Gjennom kopling til Folkeregisteret, fikk vi adresser til dem som skulle være med i undersøkelsen. Undersøkelsen ble besvart anonymt, det var ingen direkte kopling mellom besvarelse og navn eller personnummer. Nøkkel mellom navn, personnummer og de tilfeldige løpenumrene som er knyttet til besvarelsene, slettes når undersøkelsen er gjennomført. Undersøkelsen ble meldt til Personvernombudet.

1.2.1 Utvalget

Fra DBH-Fagskolestatistikk fikk vi tilsendt en liste med 4359 personer som hadde fullført og bestått en fagskoleutdanning før 1. juli 2012. Listen inneholdt navn, personnummer og utdanningskode for den utdanning vedkommende hadde fullført våren 2012. Det viste seg å være 24 duplikater i denne listen, og den var derfor redusert til 4335 personer. Listen ble så sendt videre til EVRY (Folkeregisteret) for å få påført gyldige postadresser. Det viste seg at 100 personer ikke var oppført med gyldig navn og/eller personnummer. Dermed endte vi til slutt opp med at 4235 personer fikk tilsendt brev med informasjon og papirskjema til å delta i undersøkelsen. Av disse fikk vi så 166 i retur fordi kandidatenes adresse var feil. Disse ble «ekskludert» sammen med ytterligere tre personer som ikke kunne nås. Vi endte da opp med et utvalg på *4066 personer* som faktisk fikk anledning til å besvare undersøkelsen.

I likhet med 2012-undersøkelsen, registrerte vi et problem med kvaliteten på fagkosestatistikken vi fikk tilsendt. I prinsippet skal utvalget kun inneholde personer som har fullført en utdanning. Men på spørsmål om de faktisk hadde fullført en fagskoleutdanning før 1. juli 2012, oppga 6,1 prosent, 96 personer, at de ikke hadde fullført en fagskoleutdanning våren 2012. (Tilsvarende andel i fjorårets undersøkelse var noe høyere, 7,5 prosent.) Disse skulle ikke fylle ut resten av skjemaet, men returnere dette ene svaret til oss. Når folk har svart at de ikke fullførte noen fagskoleutdanning våren 2012, har vi tolket det som feil i DBH-F sine lister. Vi har ingen grunn til å tro at andelen (6,1 prosent) som svarer at de *ikke* fullførte en fagskoleutdanning, er *lavere* blant dem som overhodet ikke besvarte undersøkelsen. Snarere kan andelen være høyere. Personene vi ikke nådde fordi fødselsnummer manglet eller fordi det var feil i navn eller fødselsnummer (spesielt: kombinasjonen av disse), har ikke fått anledning til å svare, og vi regner dem ikke inn i det utvalget vi beregner svarprosent for. Uansett tyder det vi her har beskrevet, det vil si feil i navn/fødselsnummer og trolig feil med hensyn til hvem som faktisk fullførte en fagskoleutdanning, på at det kan være behov for ytterligere kvalitetssjekk av opplysningene i DBH-F databasen, slik NIFU også antydte i fjorårets rapport (Caspersen, Støren og Waagene 2012:20).

1.2.2 Svarprosent

Svarprosenten endte til slutt på 41,3 prosent, som er betydelig høyere enn i forrige undersøkelse. Som nevnt var det viktig for oppdragsgiver at undersøkelsen denne gangen fikk en høyere svarprosent enn ved første gjennomføring av en kandidatundersøkelse av fagskoleutdannede (2012-undersøkelsen). Vi redegjør nærmere nedenfor for hvilke tiltak som ble gjort for å øke svarprosenten.

I fjorårets undersøkelse var svarprosenten 30,5 før returer/ekskluderte ble fratrukket, og nær 32 prosent da disse ble fratrukket. I årets undersøkelse økte svarprosenten med vel 9 prosentpoeng, når vi regner på samme måte. Antallet i årets undersøkelse som avga et svar, var 1681, medregnet de 96 personene som svarte at de ikke fullførte en fagskoleutdanning dette året. Når vi beregner

svarprosenten, må vi gå ut fra at i hele utvalget, altså også av dem som ikke svarer, er andelen som ikke fullførte en fagskoleutdanning det aktuelle semesteret (minst) like høy (altså (minimum) 6,1 prosent). Svarprosenten i årets undersøkelse når vi ikke trekker fra returer/ekskluderte, er 39,7 prosent (mot 30,5 i fjorårets undersøkelse), og 41,3 prosent når disse er trukket fra. Det er mest korrekt å trekke disse fra, siden de ikke var med i utvalget som hadde anledning til å svare. Vi anser 41,3 prosent som en tilfredsstillende svarprosent i en slik type undersøkelse.

Lav svarprosent er en generell bekymring for samfunnsforskere, noe som blant annet er diskutert i Bladet Forskning (Amundsen 2013). Her omtales svarprosenter ned mot 8 prosent, for eksempel i intervju med Ottar Hellevik som leder undersøkelsen Norsk Monitor¹. Også NIFUs kandidatundersøkelser blant personer med høyere utdanning har opplevd en synkende oppslutning og ligger nå rundt 50 prosent. Svarprosenten har vært dalende de siste 10–20 årene, både i Norge og internasjonalt. Samtidig ligger fortsatt svarprosenten i norske undersøkelser høyere enn hva som er tilfelle i andre land (Wiers-Jenssen, Arnesen og Støren 2012).

På samme måte som ved forrige undersøkelse, var det ikke mulig for oss å gå ut med informasjon om undersøkelsen til studentene på forhånd, altså mens de fortsatt var elever. Å gjøre undersøkelsen kjent på forhånd, og å vise hva resultatene brukes til, kunne bidratt til å skape både økt interesse for og trygghet om undersøkelsen. Resultater fra den forrige undersøkelsen var ikke klare før de aktuelle kandidatene hadde forlatt skolen. Framtidige fagskolekandidater kan trolig være mer forberedt på å få et spørreskjema (hvis undersøkelsen gjentas), ved at de nå har mulighet til å bli kjent med resultater fra to slike undersøkelser. Vi måtte altså gjøre andre tiltak for å oppnå en høyere svarprosent, og vi gjorde endringer i forhold til 2012-undersøkelsen på flere måter. Disse var kostnads- og tidkrevende, og det var ikke mulig å gjennomføre dem i forrige undersøkelse, som hadde en kortere tidsramme.

For det første sendte vi denne gangen ikke bare ut et brev med påloggingsinformasjon til en ren web-basert undersøkelse. Vi sendte i tillegg ut en papirversjon av spørreskjemaet, slik at respondentene kunne velge om de ville besvare undersøkelsen på web eller papir. Erfaringer, blant annet fra gjennomføring av NIFUs kandidatundersøkelser blant høyere utdannede tilsier at en stor andel benytter seg av anledningen til å svare via papirskjemaet. Det betyr imidlertid ikke at alle de som svarte ved bruk av papirskjema, ville latt være å svare om de ikke fikk anledning til å svare på denne måten, men at en viss andel ville latt være å svare, kan man anta. Vi antok at 5–10 prosent av totalutvalget ville la være å svare fordi de ikke hadde mulighet til å besvare undersøkelsen ved å fylle ut et papirskjema.

En metastudie har dessuten vist at det å ha grønt i stedet for hvitt skjema faktisk har en gjennomsnittlig effekt på svarprosenten på to – tre prosent (Fox, Crask og Kim, 1988), derfor trykte vi skjemaet på grønt papir. Som et ytterligere incitament for å øke svarprosenten, loddet vi ut tre nettbrett til dem som svarte.

I tillegg til å gi respondentene muligheten til å svare på papirskjema, gjennomførte vi denne gangen tre purringer, i stedet for to (som ved 2012-undersøkelsen). Totalt har det altså vært fire utsendinger. Papirskjema ble lagt ved brevet på første og tredje utsending. I alt 578 personer valgte å besvare undersøkelsen på papir, noe som utgjør 36,5 prosent av alle besvarte. Å benytte papirskjemaer er svært fordyrende, både ved at portoutgiftene blir meget store, og det påløper også økte utgifter til databehandling². Det er imidlertid ingen tvil om at denne muligheten økte svarprosenten, og trolig også representativiteten, siden det kan være spesielle grupper som nås som vi ellers ikke ville nå. I og

¹ I intervjuet går det blant annet fram at i Norsk Monitor er det om lag en firedel av dem som blir oppringt som vil delta. Når undersøkelsen følges opp med skriftlige spørsmål, sitter en i dag igjen med en svarprosent på rundt åtte. Hellevik sier blant annet: «Spørsmålet vi da må stille oss, er om det utvalget som sier ja til å delta er et nokså tilfeldig utvalg? Eller er det den samme firedelen som svarer ja på telefonen hver gang? Mye tyder på at bortfallet er nokså tilfeldig og at utvalget som deltar, dermed er representativt. Det gjør at vi mener resultatene vi får fortsatt kan brukes». Han er for øvrig ikke i tvil om at de mange markedsundersøkelsene folk hele tiden utsettes for, går ut over mer seriøse undersøkelser.

² Fordi svarene ikke legges direkte inn i databasen; noe som er tilfelle når skjemaet besvares elektronisk.

med at det er planer om at DBH-F skal samle inn emailadresser for de fagskoleutdannede, kan imidlertid denne prosessen bli billigere i framtida, ved at man for eksempel kun sender papirskjema til dem som aktivt etterspør denne muligheten.

Vi har altså fått svar fra 1585 personer som har fullført en fagskoleutdanning det aktuelle semesteret. I analysene som er presentert i rapporten, vil antall observasjoner ofte være lavere enn 1585, fordi tallet på observasjoner er avhengig av hvor mange respondenter som skal svare på de enkelte spørsmålene (for eksempel avhengig av at de er sysselsatt eller ikke), samt at enkelte lar være å svare på noen av spørsmålene.

1.2.3 Viktig av data

I og med at det i DBH-F sitt register finnes tilgjengelige data om populasjonen av fagskolekandidater etter studium, er det mulig å vurdere skjevheter i utvalget basert på dette. Dette er presentert i tabell 1.1.

Tabell 1.1 Bruttoutvalg, nettoutvalg, svarprosent, avvik og vekter, etter fagfelt

	Inviterte	Besvart, inkl. dem som har svart at de ikke hadde fullført våren 2012	Besvart, kun de som hadde fullført våren 2012	Svarprosent, når returer og ekskluderte ikke er fratrukket	Avvik	Vekter
	A	B	C	Kolonne B (absolutte tall) / Kolonne A (absolutte tall)		A/C
Humanistiske og estetiske fag	18,7	13,4	12,6	28,4	6,1	1,490
Lærerutdanninger og utdanninger i pedagogikk	0,1	0,2	0,2	50	-0,1	0,749
Mediefag	3,5	1,8	1,9	20,7	1,6	1,872
Økonomiske og administrative fag	17,5	17,2	16	39,1	1,5	1,093
Naturvitenskapelige fag, håndverksfag og tekniske fag	39,7	45	46,8	45	-7,1	0,850
Helse- sosialfag	9,6	13,1	13,8	54,2	-4,2	0,697
Primærnæringsfag	0,5	0,6	0,6	43,5	-0,1	0,861
Samferdsels- og sikkerhetsfag og andre servicefag	10,3	8,7	8,3	33,6	2	1,243
Antall personer (=100%) el. Totalt	4235	1681	1585	39,7*		

* Svarprosenten er som nevnt 41,3 når returer/ekskluderte er fratrukket.

Svarprosenten varierer relativt mye mellom fagfeltene. For respondenter som tilhører fagfelt med høy svarprosent, er vekten lavere enn 1, de vektet altså ned (eksempelvis helse- sosialfag, pedagogiske utdanninger og naturvitenskapelige fag, håndverksfag og tekniske fag). For respondenter som tilhører fagfelt med lav svarprosent, er vekten høyere enn 1, som for eksempel mediefag og humanistiske og estetiske fag.

1.3 Analysemetoder og variabler

Alle analyser er gjennomført på et vektet datamateriale. Tallet på observasjoner (N) som oppgis i tabellene, er imidlertid uveide tall.

Analysene som presenteres i denne rapporten, er i hoved deskriptive oversikter, nærmere bestemt frekvensfordelinger og krysstabeller. Forskjeller mellom grupper som kommenteres, er i all hovedsak signifikanstestet. I noen tilfeller er gruppestørrelsene små, dette gjelder særlig for kandidater fra lærerutdanninger og utdanninger i pedagogikk (totalt to personer har besvart surveyen). Disse er ekskludert fra analysene. Fra kandidater i primærnæringsfag har vi mottatt 10 besvarelser. Således er denne gruppen også svært liten, men vi har valgt å sette en grense på 10 observasjoner når det gjelder grense for hva som rapporteres.

2 Hvem er fagskolekandidatene?

Vi vil i dette kapitlet gi en oversikt over kandidatenes bakgrunn, blant annet hvordan fagskolekandidatene fordeler seg på studieretning i videregående opplæring, om de hadde fullført videregående opplæring og hva slags videregående opplæring de eventuelt hadde fullført. Vi vil også se på kandidatenes fordeling etter kjønn, alder og innenfor hvilket fagfelt de tok sin fagskoleutdanning. Andelene (prosent) det refereres til i tabellene, tilsvarer andeler etter at datamaterialet er vektet, mens tallet på observasjoner (N) refererer til faktisk (uveid) antall responser.

2.1 Utdanning fra videregående opplæring

2.1.1 Hva slags kompetanse har de fra videregående opplæring?

Tabell 2.1 Type kompetanse fra videregående opplæring. Prosent.

Ikke fullført med studie- eller yrkeskompetanse	8
Bare studiekompetanse	32
Yrkeskompetanse med fag-/svennebrev (ikke studiekompetanse)	36
Yrkeskompetanse fra skole (ikke studiekompetanse)	4
Dobbeltkompetanse, studiekompetanse og fag-/svennebrev	14
Dobbeltkompetanse, studiekompetanse og skolebasert yrkeskompetanse	5
Fullført, ukjent type kompetanse	1
Tallet på observasjoner (=100 %)	1552

Ut fra de opplysningene respondentene har gitt, hadde kun et lite mindretall (8 prosent) begynt på fagskoleutdanningen uten å ha fullført videregående opplæring. Flertallet av de som svarte (i alt 59 prosent) hadde fullført videregående opplæring med en eller annen form for yrkeskompetanse. I dette tallet inngår 19 prosent som hadde både studiekompetanse og yrkeskompetanse gjennom fag/svennebrev eller fra skole (dobbeltkompetanse).

Drøyt halvparten hadde studiekompetanse fra videregående; 32 prosent «bare» studiekompetanse og 19 prosent både yrkeskompetanse og studiekompetanse.

Tilleggsanalyser viser at det var mye vanligere blant kvinnene enn mennene å ha studiekompetanse som basis for fagskoleutdanningen. I alt hadde 77 prosent av kvinnene studiekompetanse. Av disse hadde 49 prosent bare studiekompetanse og 18 prosent dobbeltkompetanse. Tilsvarende tall blant mennene var 39 prosent i alt med studiekompetanse, hvorav 19 prosent hadde bare

studiekompetanse og 20 prosent hadde dobbeltkompetanse. For begge kjønn har det vært en liten økning fra forrige undersøkelse i andelene som har studiekompetanse som basis for fagskoleutdanningen.

2.1.2 Studieretninger i videregående opplæring

Fagskolekandidatene ble også stilt spørsmål om hvilket utdanningsprogram/hvilken studieretning de hadde gått på i videregående opplæring. Hvis de hadde gått på flere, ba vi dem oppgi det de har brukt mest tid på. Personer som har dobbeltkompetanse (se tabell 2.1) vil da ofte svare et yrkesfaglig utdanningsprogram. I tabell 2.2 kommer det derfor fram en lavere andel som har fulgt utdanningsprogram som gir studiekompetanse (bare 26 prosent) enn andelen med studiekompetanse i alt (medregnet dobbeltkompetanse) som framkommer i tabell 2.1 (51 prosent). I tillegg er det personer med studiekompetanse blant dem som har fulgt de tidligere R 943- studieretningene i formgivningsfag og naturbruk.

I tabell 2.2 ser vi på hvordan elever fra ulike utdanningsprogram i videregående fordeler seg på ulike fagfelt innenfor fagskoleutdanninger. Vi skal imidlertid først konsentrere oss om kolonnen lengst til høyre i tabellen; «Fordeling av utdanningsprogram (veid). Prosent». Der ser vi at alle utdanningsprogrammer i videregående opplæring er representert blant fagskolekandidatene, men vi ser samtidig et tyngdepunkt rundt fem typer utdanningsprogram:

- i) studiespesialisering (som her er slått sammen med de to utdanningsprogrammene musikk, dans og drama og idrettsfag, som også gir studiekompetanse) med 26 prosent
- ii) elektrofag (19 prosent)
- iii) helse – og sosialfag (11 prosent)
- iv) teknikk og industriell produksjon (som først og fremst omfatter ulike fag på R 94- studieretningen mekaniske fag), med 15 prosent
- v) bygg- og anleggsteknikk (med 11 prosent).

Videre ser vi at det er en klar sammenheng mellom hvilket studieprogram kandidatene fulgte i videregående opplæring, og fagfeltet for fagskoleutdanningen de nå har fullført. Som i forrige års rapport om fagskoleutdannede (Caspersen, Støren og Waagene 2012), har vi gjort enkelte tilpassinger i forhold til kodeverket i SSBs utdanningsstandard når vi omtaler de ulike faggruppene. For eksempel er fagfeltet «mediefag» en undergruppe under det brede fagfeltet «samfunnsfag og juridiske fag». Imidlertid har ingen av fagskolekandidatene i denne undersøkelsen tatt juridiske fag eller fag som vanligvis oppfattes som samfunnsfag. Innenfor dette fagfeltet hadde alle tatt en utdanning innenfor mediefag (herunder filmproduksjon). Fagfeltet «helse- og sosialfag» heter i SSBs standard «helse-, og sosial- og idrettsfag», men siden ingen av fagskolekandidatene har tatt idrettsfag, har vi forkortet dette til «helse- og sosialfag». For øvrig er betegnelsene for fagfeltene de samme i SSBs utdanningsstandard.

---

³ Dette henspiller på Reform 94, som ble innført i 1994, som ga unge en rett til treårig videregående opplæring og som skapte en ny struktur i videregående opplæring.

Tabell 2.2 Utdanningsprogram (studieretning) i videregående og fagfelt i fagskoleutdanning. Prosent. (Fagfelt horisontalt prosentuert etter utdanningsprogram i videregående).

	Fagfelt i fagskoleutdanning						Totalt	N	Fordeling av utdanningsprogram (veid). Prosent
	Humanistiske og estetiske fag	Mediefag	Økonomiske og administrative fag	Naturvitenskapelige fag, håndverksfag og tekniske fag	Helse- og sosialfag	Samferdsels- og sikkerhetsfag og andre servicefag			
Studiespesialisering med programområder for realfag, formgivingsfag og språk, samfunnsfag og økonomi/Allmenne, økonomis	35	4	32	13	6	9	100	394	26
Idrettsfag	4	9	13	13	13	48	100	22	1
Musikk, dans og drama	68	11	7	11	2	2	100	43	3
Helse- og sosialfag	5	0	17	1	77	0	100	174	11
Design og håndverksfag, Formgivingsfag, Trearbeidsfag	54	5	21	4	9	8	100	66	4
Elektrofag	1	2	1	89	0	6	100	296	19
Medier og kommunikasjon	43	34	9	9	0	5	100	32	2
Naturbruk	10	0	21	13	0	49	100	34	2
Restaurant- og matfag, Hotell- og næringsmiddelfag	12	0	62	19	4	4	100	25	2
Bygg- og anleggsteknikk, Byggfag, Tekniske byggfag	3	1	2	90	1	3	100	176	11
Teknikk og industriell produksjon, Mekaniske fag, Kjemi- og prosessfag	1	1	7	72	0	19	100	232	15
Service og samferdsel, Salg og service, Handel og kontor	7	4	50	20	7	13	100	44	3
Totalt	19	4	17	40	9	10	100	1538	100

Elever som har tatt studiespesialisering i videregående, er overrepresentert på humanistiske og estetiske fag (35 prosent) og økonomisk administrative fag (32 prosent).

Elever som har hatt musikk, dans og drama er også overrepresentert i humanistiske og estetiske fag (68 prosent). Det samme er de som har hatt design og håndverksfag, formgivningsfag og trearbeidsfag (54 prosent).

De som har tatt medier og kommunikasjon i videregående opplæring, er overrepresentert på humanistiske og estetiske fag (43 prosent) og mediefag (34 prosent), mens de som har hatt helse- og sosialfag i videregående, har den største andelen som tar en fagskoleutdanning i helse- og sosialfag (77 prosent).

Bant dem med elektrofag fra videregående opplæring, var den største andelen å finne i en fagskoleutdanning innen naturvitenskapelige fag håndverksfag og tekniske fag (89 prosent), det samme gjelder dem med bygg- og anleggsteknikk, byggfag og tekniske byggfag (90 prosent), og de som har tatt teknikk og industriell produksjon, mekaniske fag, kjemi- og prosessfag (72 prosent).

Elever som har tatt studieretningen naturbruk i videregående har den største andelen fagutdannede i gruppen samferdsels- og sikkerhetsfag og andre servicefag (49 prosent). Det samme har de som har tatt idrettsfag.

For dem som har tatt restaurant- og matfag og hotell- og næringsmiddelfag i videregående, er den største andelen å finne i en fagskoleutdanning i økonomisk-administrative fag (62 prosent). De som har tatt service og samferdsel, salg og service og handel og kontor har også den største andelen i denne gruppen (50 prosent).

Årets undersøkelse av fagskoleutdannede bekrefter resultater i den forrige undersøkelsen av fagskoleutdannede (Caspersen, Støren og Waagene 2012). Fagskolekandidatene har i svært stor grad fulgt sine interesser fra videregående, og fagskoleutdanningene representerer en spesialisering og videreutdanning som i stor grad bygger på utdanning fra videregående opplæring, i tråd med intensjonene bak fagskoleutdanningstilbudet.

2.2 Kjønn- og aldersfordeling

Fordelingen av menn og kvinner blant fagskolekandidatene våren 2012 (tabell 2.3) var den samme hva vi fant i forrige undersøkelse, det vil si blant fagskolekandidater 2011 (Caspersen mfl. 2012). Det er en større andel menn enn kvinner som fullførte en fagskoleutdanning. Blant de fagskoleutdannede som ble uteksaminert våren 2012, var 59 prosent menn og 41 prosent kvinner, noe som gir et motsatt mønster av hva vi finner når det gjelder kjønnsfordelingen i høyere utdanning, der kvinnene er i klart flertall (ca. 60 prosent).

Tabell 2.3 Fagskolekandidater våren 2012 etter kjønn. Prosent.

Menn	Kvinner	N (=100 %
59	41	1580

De fleste som fullførte en fagskoleutdanning våren 2012, var i aldersgruppen 22 til 30 år (47 prosent), se tabell 2.4. Ellers var ca. en fjerdedel eldre enn 40 år, og denne gruppen er dermed den nest største. Ca. en femtedel var mellom 31 år og 40 år, og åtte prosent var 21 år eller yngre. Legger man sammen de to eldste aldersgruppene, ser man altså at tett oppunder halvparten (45 prosent) av de fagskoleutdannede var godt voksne (31 år eller eldre). Det ser dermed ut som fagskoleutdanningene fungerer som et supplement eller videreutdanning av allerede utdannede folk, samtidig som mange i denne gruppen er personer som har ønsket å ta en kort og yrkesspesialisert utdanning.

Tabell 2.4 Fagskolekandidater våren 2012, etter aldersgruppe. Prosent.

Aldersgruppe	Andel (%)
21 år eller yngre	8
22 til 30 år	47
31 til 40 år	19
Eldre enn 40 år	26
N (=100%)	1579

Tabell 2.5 viser hvordan de fullførte fagskolekandidatene for våren 2011 og 2012 (og som har svart på våre undersøkelser), fordeler seg på faggrupper. Vi ser at for det største fagfeltet, fagfeltet naturvitenskapelige fag, håndverksfag eller tekniske fag, har andelen holdt seg mer eller mindre stabil (40 prosent i 2012). Ellers ser vi at det har vært en forskyvning mellom de øvrige større faggruppene fra det ene året til det andre. Gruppen humanistiske og estetiske fag er fortsatt den nest største gruppen, men den er redusert i forhold til de andre faggruppene fra våren 2011 (23 prosent av de fagskoleutdannede) til våren 2012 (19 prosent).

Kandidater med fagskoleutdanning innen økonomiske og administrative fag har hatt en økning i den samme perioden fra bare 8 prosent i 2011 til 18 prosent i 2012. Også helse- og sosialfag har hatt en nedgang i forhold til de andre faggruppene i 2012. De utgjør nå 10 prosent av de fagskoleutdannede, mot 16 prosent i 2011. Ellers ser vi små endringer i andeler for de resterende faggruppene, som varierer i prosentpoeng fra null til 10 av totalt antall fagskolekandidater utdannet våren 2012. Man kunne tenke seg at noen av endringene kunne ha kommet av at svartilbøyeligheten innenfor de ulike faggruppene har endret seg fra det ene året til det andre. En sammenlikning av utvalget vist i tabell 1.1 med tilsvarende tabell fra den forrige undersøkelsen, viser at det har vært tilsvarende endringer i populasjonen (bruttoutvalget). Det har altså vært en reell økning i tallet på kandidater innenfor økonomisk-administrative fag. Det er interessant at dette fagfeltet nå øker også innenfor fagskolene. Vi har i de senere årene sett at dette fagfeltet har vært sterkt økende innenfor høyere utdanning (Næss 2013).

Tabell 2.5 Fagskolekandidater våren 2011 og våren 2012, etter fagfelt. Prosent.

	2011	2012
Humanistiske og estetiske fag	23	19
Lærerutdanning og pedagogikk		(0)
Mediefag	3	4
Økonomiske og administrative fag	8	18
Naturvitensk. fag, håndverksfag og tekniske fag	39	40
Helse- og sosialfag	16	10
Primærnæringsfag	0	1
Samferdsels- og sikkerhetsfag og andre servicefag	9	10
Uoppgitt fagfelt	2	
N (=100 %)	1283	1585

Tabell 2.6 viser en oversikt over hvordan kandidatene fordeler seg med hensyn til den normale varigheten på fagskoleutdanningen de har fullført. Vi ser at det fra våren 2011 til våren 2012 har vært en økt andel som har tatt en relativt kort fagskoleutdanning. Blant kandidatene utdannet våren 2011, hadde 21 prosent fullført en fagskoleutdanning med en normal varighet på ett år eller kortere. Tilsvarende andel blant fagskolekandidatene utdannet 2012 er 35 prosent.

Andelen som har tatt de lengste utdanningene på ca. to år (eller mer), har gått ned i den aktuelle perioden, fra 74 prosent av fagskolekandidatene i 2011 til 61 prosent i 2012. Dette kan skyldes endringer i studietilbudene fra lengre utdanninger til kortere, eller det kan ha å gjøre med at sammensetningen av fagskolekandidater med hensyn til fagfelt har endret seg fra 2011 til 2012.

Tabell 2.6 Fagskolekandidater våren 2011 og våren 2012, etter normal varighet på utdanningen. Prosent.

	2011	2012
Ca. et halvt år	2	8
Ca. ett år	19	27
Ca. ett og et halvt år	5	5
Ca. to år*	74	61
N (=100 %)	1252	1580

*Denne kategorien ble kalt «Ca. to år eller mer» i siste undersøkelse, fordi enkelte respondenter i forrige undersøkelse kommenterte at deres fagskoleutdanning varte mer enn 2 år.

2.3 Kvinnelige og mannlige fagskolekandidater etter fagfelt og alder

2.3.1 Ulikheter mellom fag

Som også påpekt i fjorårets rapport (Caspersen, Støren & Waagene 2012), er fagskoleutdanningen svært kjønnsdelt (tabell 2.7). Vi begynner med å se på den delen av tabell 2.7 som er til venstre, nærmere bestemt den horisontale prosentueringen (fordelingen) av kvinner og menn på hvert fagfelt. De mannlige kandidatene er overrepresentert på naturvitenskapelige fag, håndverksfag og tekniske fag (96 prosent), samferdsels- og sikkerhetsfag og andre servicefag (88 prosent) og mediefag (70 prosent). Kvinner er overrepresentert innenfor helse- og sosialfag (91 prosent), primærnæringsfag (78 prosent) og humanistiske og estetiske fag (74 prosent). En så sterk kjønnssegregering gjør at fagskoleutdanningene skiller seg fra høyere utdanning, der vi også finner kjønnsforskjeller innenfor mange fagområder, men der det har vært en større utjevning mellom kvinner og menn på mange områder og en større utjevning enn hva vi ser på fagskolefeltet.

Kjønnsforskjellene på fagskolefeltet gjenspeiler kjønnsforskjellene i videregående opplæring (Vibe mfl. 2011; 2012), der kjønnsforskjellene har vært nokså stabile de siste to tiårene. Vibe mfl. (2012:11) forteller blant annet om søkingen til videregående opplæring:

«I 1991 var 5 prosent av elevene på førsteåret i Helse- og sosialfag gutter, i 1994 var andelen 8 prosent og i 2010 var 10,6 prosent av søkerne gutter. Det har altså funnet sted en meget forsiktig økning i andelen gutter på dette jentedominerte utdanningsprogrammet. På Elektrofag har det derimot ikke skjedd noe av betydning med kjønnsfordelingen. I 1991 var jenteandelen 3,4 prosent, i 1994 2,0 prosent og i 2010 var 4 prosent av søkerne jenter. Heller ikke i Bygg- og anleggsteknikk finner vi endringer.»

Når det gjelder fagskolene, ser vi (tabell 2.7) at 9 prosent av kandidatene på helse- og sosialfag er menn, og at 4 prosent av kandidatene i naturvitenskapelige fag, håndverksfag og tekniske fag er kvinner, med andre ord et helt likt bilde som i videregående opplæring.

Tabell 2.7 Fagskolekandidater 2012 etter kjønn og fagfelt. Prosent.

	Fordeling av menn og kvinner på hvert fagfelt (horisontal prosentuering)			Fordeling innenfor hver gruppe (vertikal prosentuering)	
	Mann	Kvinne	N (uveid)	Mann	Kvinne
Humanistiske og estetiske fag	26	74	199	8	34
Lærerutdanninger og utdanninger i pedagogikk	(0)	(100)	3	0	0
Mediefag	70	30	30	4	3
Økonomiske og administrative fag	22	78	252	6	33
Naturvitensk. fag, håndverksfag og tekniske fag	96	4	737	64	4
Helse- og sosialfag	9	91	218	1	21
Primærnæringsfag	(22)	(78)	10	0	1
Samferdsels- og sikkerhetsfag og andre servicefag	88	12	131	15	3
Totalt	59	41	1580	100	100
N (=100 prosent, hhv. menn og kvinner)				968	612

Den vertikale prosentueringen i tabell 2.7 (kolonnene helt til høyre) viser at mennene i stor grad samler seg på ett fagfelt, nemlig naturvitenskapelige fag, håndverksfag og tekniske fag (64 prosent). En tilsvarende andel av kvinnene samler seg på to fagfelt, nemlig humanistiske og estetiske fag (34 prosent) og økonomiske-administrative fag (33 prosent). I tillegg har en betydelig andel av kvinnene (21 prosent) tatt en fagskoleutdanning innenfor helse- og sosialfag.

Blant mennene er det også en nokså stor andel (15 prosent) som har tatt utdanning i samferdsels- og sikkerhetsfag og andre servicefag, mens bare én prosent av mennene har tatt helse- og sosialfaglig fagskoleutdanning.

Sammenliknet med forrige års undersøkelse, har andelene som har tatt henholdsvis økonomiske og administrative fag og helse- og sosialfag «snudd». Våren 2011 hadde 15 prosent av kvinnene fullført en fagskoleutdanning innenfor økonomiske og administrative fag, mens det våren 2012 var 33 prosent av de kvinnelige fagskolekandidatene som hadde gjort det samme. Motsatt hadde 32 prosent av de kvinnelige fagskolekandidatene tatt en utdanning innen helse- og sosialfag våren 2011, mens tilsvarende andel våren 2012 var 21 prosent. En økning innenfor de økonomiske og administrative fagene ser altså ut til å ha gått på bekostning av helse- og sosialfag og delvis også humanistiske og estetiske fag.

Den høye andelen av kvinner innenfor økonomisk-administrative fag viser dessuten at den store økningen vi totalt har sett for dette fagfeltet i siste undersøkelse, utgjøres av kvinner.

2.3.2 Hvor gamle var kvinnene og mennene som fullførte en fagskoleutdanning?

Kvinner og menn fordeler seg nokså likt med hensyn til alder (se tabell 2.8), med unntak av at kvinner har en noe større andel enn menn i den aller yngste aldersgruppen. Riktig nok er en større andel av mennene (51 prosent) enn kvinnene (42 prosent) i aldersgruppen 22 til 30 år, men sammenliknet med kandidatene våren 2011, er aldersfordelingene mellom kvinner og menn likere i siste undersøkelse.

Ca. en femtedel av både kvinnene og mennene er i aldersgruppen 31 til 40 år, og ca. en firedel er eldre enn 40 år. Grunnen til at det er færre i den eldste aldersgruppen i årets undersøkelse enn i fjorårets, er at tallet på kandidater i helse- og sosialfag (som har de eldste kandidatene) er redusert.

Tabell 2.8 Kvinner og menn etter aldersgruppe. Prosent.

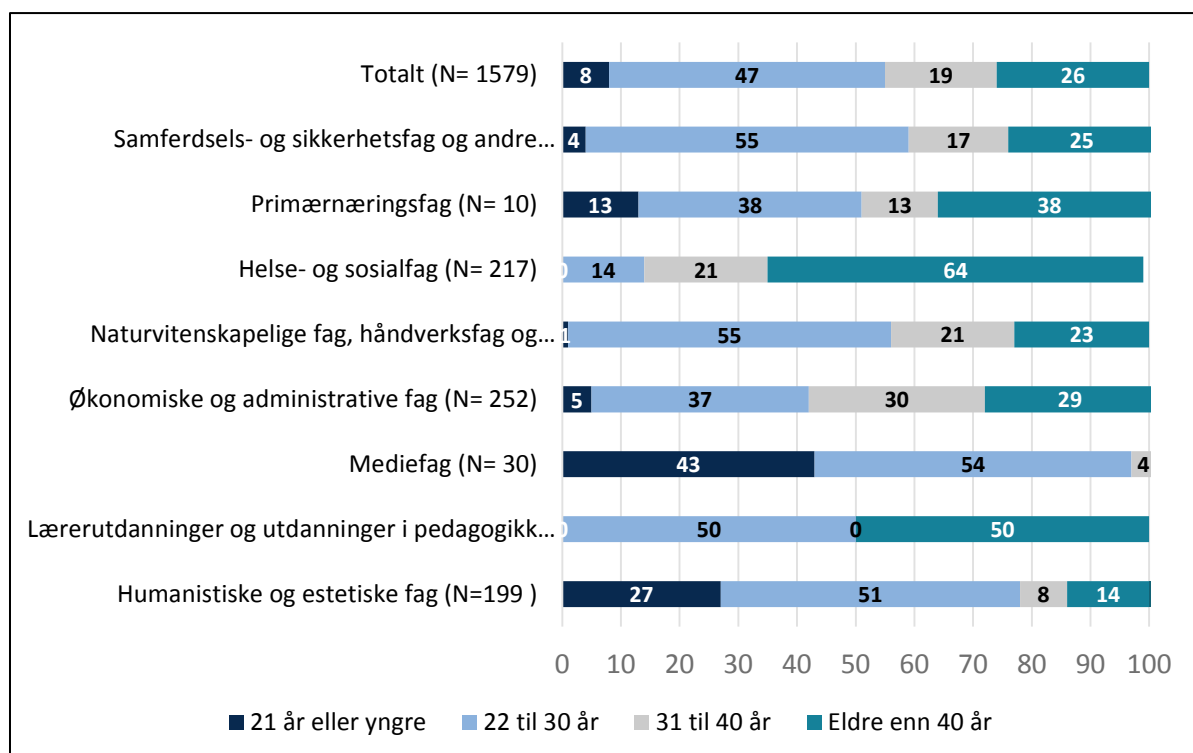
	Våren 2011		Våren 2012	
	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner
21 år eller yngre	5	13	5	13
22 til 30 år	55	35	51	42
31 til 40 år	20	17	20	18
Eldre enn 40 år	20	36	25	28
N (=100 %)	781	498	966	612

2.3.3 Fagfelt og alder

I figur 2.1 undersøker vi aldersfordelingen innenfor hvert fagfelt. Vi ser at gruppen helse- og sosialfag skiller seg fra de andre faggruppene ved at den har en betydelig større andel kandidater i den aller eldste aldersgruppen (64 prosent), og hele 85 prosent er eldre over 30 år. Svært få (14 prosent) av disse fagskolekandidatene er 30 år eller yngre. Som også påpekt i rapporten «Fagskoleutdannede – hvem de er og hvor de går» (Caspersen mfl. 2012), er en svært stor andel av kvinnene i faggruppen helse- og sosialfag over 40 år.

Fagfeltet økonomisk-administrative fag tiltrekker seg også en god del voksne studenter. Nær 60 prosent av kandidatene i sistnevnte grupper er over 30 år.

Humanistiske og estetiske fag har den klart største andelen yngre kandidater; 78 prosent av kandidatene i denne gruppen var 30 år eller yngre. Også faggruppene samferdsels- og sikkerhetsfag og andre servicefag (59 prosent) og naturvitenskapelige fag, håndverksfag og tekniske fag (56 prosent) har en høy andel kandidater som er 30 år eller yngre. Dette gjelder også primærnæringsfag (51 prosent), men her er tallgrunnet bare 10 personer.

Figur 2.1 Aldersfordeling innenfor hvert fagfelt. Prosent.

2.4 Tidligere arbeidserfaring og utdanning

Kandidatene ble også spurt om de hadde hatt inntektsgivende arbeid rett før fagskoleutdanningen de fullførte våren 2012 (tabell 2.9).

Tabell 2.9 Andelen av fagskolekandidater våren 2012 som hadde hatt inntektsgivende arbeid rett før utdanningen, etter kjønn. Prosent.

	Menn	Kvinner	Alle
Prosentandel ja	86	83	85
N (=100 %)	805	466	1271

De aller fleste (85 prosent totalt), har hatt inntektsgivende arbeid rett før de påbegynte den fagskoleutdanningen de fullførte våren 2012. Vi finner ikke signifikante forskjeller mellom kvinner og menn i andelen som hadde inntektsgivende arbeid rett før fagskoleutdanningen. Dette skiller seg noe fra resultatene i forrige undersøkelse, da 88 prosent av mennene mot 82 prosent av kvinnene hadde hatt inntektsgivende arbeid rett før fagskoleutdanningen.

2.4.1 Tidligere arbeidserfaring – forskjeller etter fagfelt?

Selv om det totalt er minimale forskjeller etter kjønn i andelen som hadde vært i inntektsgivende arbeid rett før de begynte i en fagskoleutdanning, var det større forskjeller etter fagfelt. Av tabell 2.10 ser vi at kandidater fra mediefag skiller seg ut fra de andre faggruppene ved å ha en betydelig lavere andel som hadde inntektsgivende arbeid rett før fagskoleutdanningen (39 prosent). Det skal gjøres oppmerksom på at denne gruppen er svært liten. Imidlertid var det også den gruppen som hadde lavest andel i inntektsgivende arbeid rett før fagskoleutdanningen blant kandidater uteksaminert 2011, med 70 prosent. Tallgrunnlaget for denne gruppen var lavt også da.

Kandidater fra økonomiske og administrative fag har også en noe lavere andel som hadde arbeid rett før de begynte fagskoleutdanningen (74 prosent blant 2012-kandidatene) enn de øvrige gruppene. Det gjelder også faggruppen humanistiske og estetiske fag (80 prosent blant 2012-kandidatene, 75 prosent av 2011-kandidatene). Det sistnevnte fagfeltet domineres i stor grad av «yngre» personer, mens dette ikke gjelder fagfeltet økonomisk-administrative fag.

Helse- og sosialfag har den største andelen som hadde hatt arbeid rett før fagskoleutdanningen (95 prosent begge år). Disse etterfølges av kandidater i naturvitenskapelige fag, håndverksfag og tekniske fag (90 prosent).

Tabell 2.10 Prosentandel av fagskolekandidater 2011 og 2012 som svarte at de hadde inntektsgivende arbeid rett før fagskoleutdanning, etter fagfelt.

	2011	2012
Humanistiske og estetiske fag (N=104)	75	80
Mediefag	70	39
Økonomiske og administrative fag	79	74
Naturvitensk. fag, håndverksfag og tekniske fag	89	90
Helse- sosialfag	95	95
Primærnæringsfag	:	89
Samferdsels- og sikkerhetsfag og andre servicefag	88	84
Totalt	85	85

2.5 Familiebakgrunn

Tabell 2.11 viser at når vi sammenlikner med høyre grads kandidater (uteksaminert våren 2011), er det blant fagskolekandidatene en betydelig lavere andel som har foreldre med høyere utdanning. Av fagskolekandidatene har 29 prosent en mor som har fullført høyere utdanning og 29 prosent en far som har fullført høyere utdanning. Tilsvarende andeler blant kandidater med høyere utdanning er henholdsvis 58 prosent og 61 prosent.

Imidlertid viser tabellen også at det er forskjeller mellom fagskolekandidatene uteksaminert i 2012 og 2011. Andelen med foreldre med høyere utdanning er noe høyere i den siste undersøkelsen enn i forrige undersøkelse. Som også påpekt i fjorårets rapport (Caspersen mfl. 2012), har en betydelig andel av de fagskoleutdannede foreldre som selv har fullført en fagskoleutdanning. Av 2012-kandidatene har 12 prosent en far med utdanning på dette nivået, og syv prosent har en mor som har fullført fagskoleutdanning. Andelene var om lag de samme blant 2011-kandidatene. Disse andelene kan betraktes som høye siden det generelt er en lav andel av befolkningen som har en fagskoleutdanning (Caspersen mfl. 2012).

Tabell 2.11 Foreldrenes utdanningsnivå. Fagskolekandidater 2012, fagskolekandidater 2011 og høyere grads kandidater 2011*. Prosent.

	Mors høyeste fullførte utdanning			Fars høyeste fullførte utdanning		
	Fagskole- kandidater våren 2012	Fagskole- kandidater våren 2011	Høyere grads kandidater (mastere) våren 2011	Fagskole- kandidater våren 2012	Fagskole- kandidater våren 2011	Høyere grads kandidater (mastere) våren 2011
Høgskole eller universitet (4 år eller mer)	15	10	30	16	14	38
Høgskole eller universitet (under 4 år)	14	13	28	13	10	23
Fagskoleutdanning	7	6	(Ikke med som kategori i undersøkelsen)	12	11	(Ikke med som kategori i undersøkelsen)
Allmennfaglig ved videregående skole/gymnas	15	16	13	6	7	7
Fag-/yrkesutdanning på videregående skoles nivå	16	19	15	24	28	19
Grunnskole/realskole	28	29	14	20	22	11
Ingen fullført skolegang	1	1	1	2	1	1
Vet ikke	5	5	1	7	7	1
I alt (=100 %)	1531	1148	2156	1585	1155	2151

* Kilde: NIFUs nasjonale kandidatundersøkelser av høyere utdannede våren 2011.

I og med at det har vært en økning fra 2011 til 2012 i andelen som har foreldre med høyere utdanning, har det vært en nedgang fra 2011 til 2012 i andelen som har foreldre som har fullført utdanning på videregående skoles nivå som høyeste utdanningsnivå. Samtidig viser tabell 2.11 at mange av fagskolekandidatene uteksaminert våren 2012 (24 prosent) har fedre med fullført fag- eller yrkesopplæring på videregående skoles nivå som deres høyeste fullførte utdanning.

Et annet spørsmål er hvor mange av fagskolekandidatene som er født utenfor Norge. I undersøkelsen av fagskolekandidater uteksaminert våren 2011 (Caspersen, Støren & Waagene 2012) så vi at det var en langt lavere andel av fagskolekandidatene (5,2 prosent), sammenliknet med høyere grads kandidater (12,2 prosent), som var født utenfor Norge. Dette bildet er endret i siste undersøkelse. Blant fagskolekandidatene våren 2012 er 10,3 prosent født utenfor Norge (tabell 2.12), noe som betyr en betydelig økning fra våren 2011.

Tabell 2.12 Andel av kandidatene som er født utenfor Norge. Prosent.

	Fagskolekandidater våren 2012	Fagskolekandidater våren 2011	Høyere grads kandidater (mastere) våren 2011
Andel som er født i et annet land enn Norge	10,3	5,2	12,2
N (=100 %)	1585	1176	2161

Når andelen som er født utenfor Norge har økt, kommer det sannsynligvis av at antallet med økonomisk-administrativ fagskoleutdanning har økt. Andelen som er født utenfor Norge i denne faggruppen er hele 22 prosent, mot 7,7 prosent i alle andre faggrupper samlet. En annen måte å belyse dette på, er å se hvor stor andel av fagskolekandidater som er født utenfor Norge, som tar økonomisk-administrative fag. Denne andelen er nær 38 prosent, mot 15 prosent av dem som er født i Norge.

2.6 Oppsummering

En tredel av fagskolekandidatene har studiekompetanse fra videregående opplæring som bakgrunn for sin fagskoleutdanning, og i tillegg har 19 prosent yrkeskompetanse i tillegg til studiekompetanse («dobbeltkompetanse»). Noen flere har yrkeskompetanse (alene) som opptaksgrunnlag, nemlig 40 prosent, og i tillegg kommer som nevnt 19 prosent med dobbeltkompetanse. Fagskolekandidatene rekrutteres i all hovedsak fra fem studieprogram, studiespesialisering, elektrofag, helse- og sosialfag, teknikk og industriell produksjon og bygg- og anleggsteknikk. Med hensyn til valg av fagfelt i fagskoleutdanningen, er det en klar tendens til at de bygger videre på sin fagretning fra videregående opplæring. De som har studiespesialisering, velger som regel enten humanistiske og estetiske fag eller økonomisk-administrative fag.

Som tidligere år, er det et flertall menn blant de fagskoleutdannede, ca. 60 prosent. Vel halvparten av kandidatene er under 30 år. Tyngdepunktet er i aldersgruppen 22–30 år. Innenfor fagfeltet helse- og sosialfag er det en høy andel kandidater som er 40 år eller mer.

De aller fleste fagskolekandidater var i arbeid rett før fagskoleutdanningen, nemlig 85 prosent. Det var samme andel som i fjorårets undersøkelse, og det er veldig liten forskjell mellom menn og kvinner.

Fagfeltet økonomisk-administrative fag har økt sin andel av kandidatene det siste året, mens fagfeltet helse- og sosialfag er blitt mindre.

Som i forrige undersøkelse, er det er stor kjønnsforskjell i valget av fagskoleutdanning. Av de større fagfeltene er kvinneandelen særlig stor i helse- og sosialfag, økonomisk-administrative fag og

humanistiske og estetiske fag (henholdsvis 91, 78 og 74 prosent), mens andelen menn er hele 96 prosent i naturvitenskapelige fag, håndverksfag og tekniske fag.

Fagskolekandidatene har sjeldnere foreldre med høyere utdanning enn hva som er situasjonen blant kandidater med høyere utdanning. Samtidig har likevel 29 prosent en mor som har høyere utdanning, og det er også 29 prosent som har en far som har høyere utdanning. En av fire har en far med yrkesutdanning på videregående skoles nivå, og medregnet studiekompetanse har i alt 30 prosent en far med fullført videregående opplæring som høyeste nivå. I tillegg har 12 prosent en far med fagskoleutdanning, en andel som er langt høyere enn det som synes å være vanlig generelt i befolkningen.

Andelen av fagskolekandidatene som er født utenfor Norge, er fordoblet fra forrige undersøkelse, fra 5 prosent til 10 prosent. Dette reflekteres i stor grad i det økende antallet kandidater på økonomisk administrative fag, et fagfelt der de som er født utenfor Norge, er overrepresentert.

3 Motiver for valg av utdanning

Fagskolekandidatene ble stilt spørsmål om sin motivasjon for å ta en fagskoleutdanning. Kandidatene ble nærmere bestemt oppfordret til å krysse av for de tre viktigste grunnene til at de valgte å ta den fagskoleutdanningen de hadde fullført våren 2012. De skulle også oppgi om fagskoleutdanningen var ledd i en karriereplan, og om de fikk økonomisk støtte fra arbeidsgiver til å ta utdanningen.

Tabell 3.1 viser at de aller fleste (72 prosent) har krysset av for at det faglige innholdet i utdanningen interesserer dem, som én av de tre viktigste grunnene til at de tok fagskoleutdanningen. Nesten halvparten (49 prosent) har krysset av for at de ønsket å gå inn i et spesielt yrke. 30 prosent har krysset av for at de ville ha en jobb som gir en rimelig sikker og forutsigbar framtid, mens 26 prosent har satt et kryss ved «Jeg har visst i flere år at det var denne utdanningen jeg skulle ta».

Tabell 3.1 Andelene som har krysset av for hvert av alternativene på spørsmålet om de tre viktigste grunnene for at de valgte den fagskoleutdanningen de fullførte våren 2012. (Prosent). N=1585

Plassering	Grunn	Andel (%)
1	Det faglige innholdet i denne utdanningen interesserer meg	72
2	Jeg ønsket å gå inn i et spesielt yrke	49
3	Jeg ville ha en jobb som gir en rimelig sikker og forutsigbar framtid	30
4	Jeg har visst i flere år at det var denne utdanningen jeg skulle ta	26
5	Jeg fikk støtte av arbeidsgiver (f.eks. økonomisk støtte eller annen tilrettelegging) til å ta denne fagskoleutdanningen	18
6	Jeg ville sikre meg mot arbeidsledighet	16
7	Det var viktig for meg å velge en relativt kort utdanning	11
8	Jeg ble oppfordret av arbeidsgiver til å ta denne fagskoleutdanningen	11
9	Jeg ville studere i den byen/på det stedet der denne fagskolen ligger	10
10	Jeg ble oppfordret av venner til å ta denne fagskoleutdanningen	7
11	Jeg ble oppfordret av familie til å ta denne fagskoleutdanningen	6
12	Jeg ble oppmuntret av lærere eller rådgivere til å ta denne fagskoleutdanningen	5

Disse fire grunnene var også de som lå på topp da nyutdannede fagskolekandidater våren 2011 ble spurt om det samme. Andelene som har krysset av for hvert av gruppene varierer imidlertid noe mellom årskullene. Blant dem som fullførte våren 2011, hadde 61 prosent krysset av for at det faglige innholdet i utdanningen interesserte (Caspersen, Støren & Waagene 2012); altså en lavere andel enn blant dem som fullførte våren 2012.

Blant dem som fullførte en fagskoleutdanning våren 2011 lå også svaret «Jeg ønsket å gå inn i et spesielt yrke» (40 prosent) på andreplass, men det var da en lavere andel som svarte dette enn blant kandidatene våren 2012.

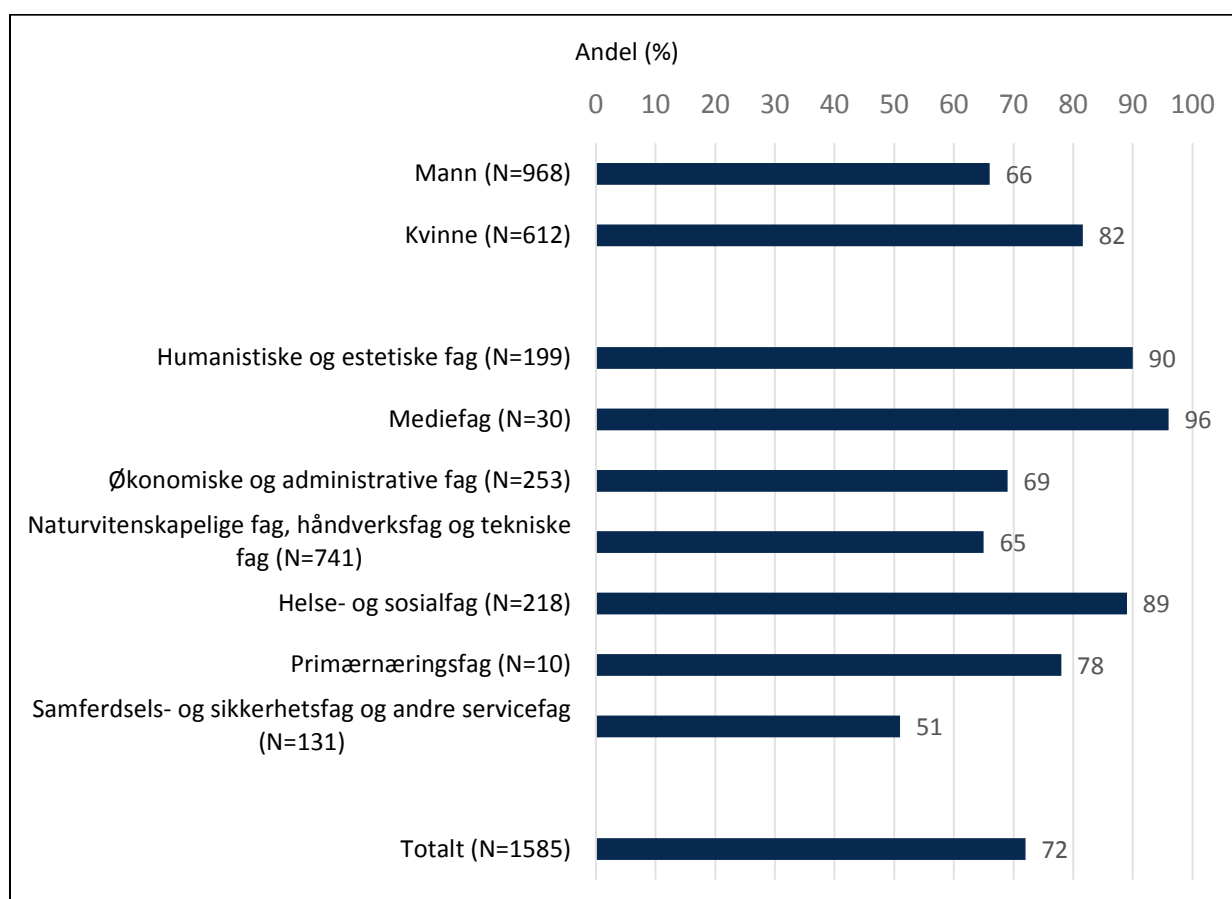
Utsagnet «Jeg har visst i flere år at det var denne utdanningen jeg skulle ta» kom ut som det tredje viktigste alternativet blant dem som fullførte våren 2011 med 26 prosent; altså like stor andel som hadde krysset av for dette alternativet i årets undersøkelse (våren 2012).

På fjerdeplass i fjorårets undersøkelse kom utsagnet «Jeg ville ha en jobb som gir en rimelig sikker og forutsigbar framtid». Dette alternativet hadde en lavere andel blant dem som hadde fullført våren 2011 (21 prosent) enn blant dem som hadde fullført en fagskoleutdanning våren 2012 (30 prosent).

Til tross for de nevnte forskyvningene, kan en slå fast at svarmønsteret i de to undersøkelsene var nokså likt.

3.1 Kvinners og menns – og ulike faggruppers – viktigste grunner for valg av fagskoleutdanning

Figur 3.1 viser at en noe større andel av kvinnene (82 prosent) enn av mennene (66 prosent) har krysset av for «Det faglige innholdet i denne utdanningen interesserer meg» som en av de tre viktigste grunnene til at de tok fagskoleutdanningen.

Figur 3.1 «Det faglige innholdet i denne utdanningen interesserer meg», etter kjønn og fagfelt. Prosent.

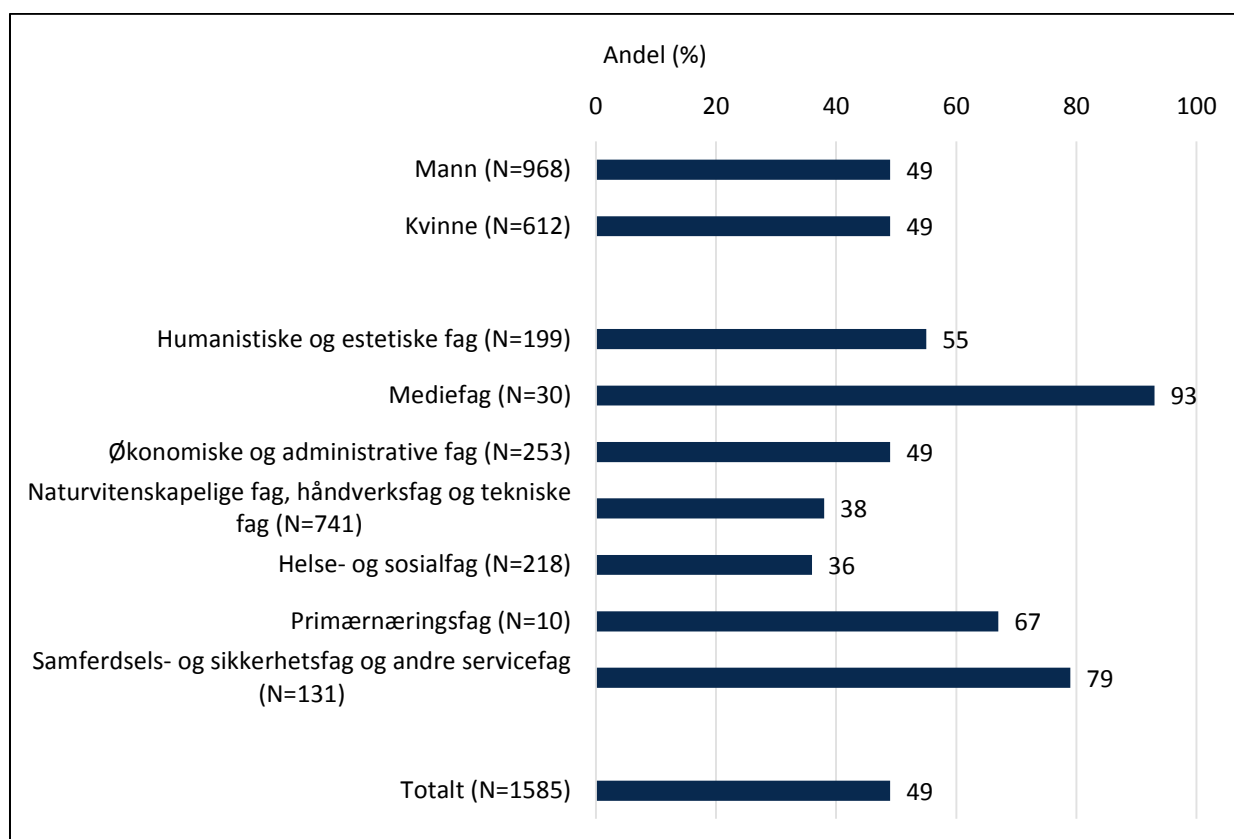
Av figur 3.1 ser vi også at de mer kvinnedominerte fagene humanistiske fag og helse- og sosialfag har svært høye andeler (henholdsvis 90 og 89 prosent) som har svart at det faglige innholdet var viktig. Den største andelen som har krysset av for at «det faglige innholdet i denne utdanningen

interesserer dem» har imidlertid den mannsdominerte faggruppen mediefag. Nesten alle (96 prosent) som har tatt en utdanning innenfor dette fagfeltet, har svart at dette har vært en av de viktigste årsakene til at de hadde valgt den fagskoleutdanningen de fullførte våren 2012.

Alt i alt ser det altså ut som at kandidater i de «myke» fagene, i motsetning til de «harde» fagene, har en større tendens til å krysse av for at utdanningen interesserte dem som en av de viktigste årsakene til at de valgte den fagskoleutdanningen. I motsatt ende av skalaen finner vi faggruppen samferdsels- og sikkerhetsfag og andre servicefag med bare litt over halvparten (51 prosent) som har krysset av for dette som en av tre viktige grunner til at de valgte den fagskoleutdanningen de fullførte våren 2012. Bildet samsvarer godt med fjorårets undersøkelse av fagskolekandidater uteksaminert våren 2011 (Caspersen, Støren & Waagene 2012).

Figur 3.2 viser andelene av kvinner og menn, og innenfor hvert fagfelt, som har krysset av for «Jeg ønsket å gå inn i et spesielt yrke» som en av tre viktigste grunner til at de valgte den utdanningen de fullførte våren 2012. Vi ser at de fordeler seg likt for kvinner og menn (ca. halvparten av respondentene i hver gruppe).

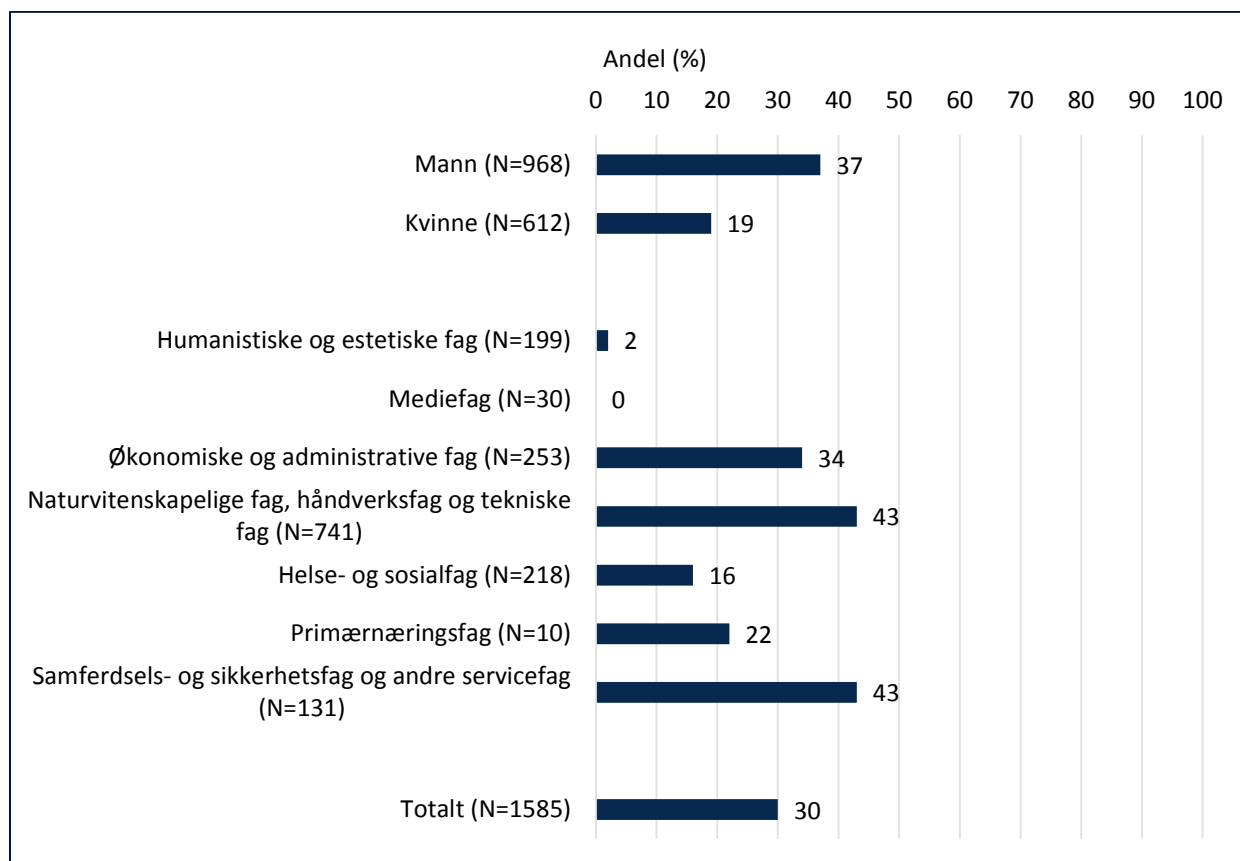
Mellom faggruppene, derimot, finner vi visse forskjeller (figur 3.2). Mediefag skiller seg ut ved å ha en svært høy andel som har oppgitt dette som en viktig grunn (93 prosent). I motsatt ende av skalaen finner vi naturvitenskapelige fag, håndverksfag og tekniske fag (38 prosent) og helse- og sosialfag (36 prosent) som har oppgitt det at de ønsket å gå inn i et bestemt yrke som en viktig grunn til at de tok den fagskoleutdanningen de fullførte våren 2012.

Figur 3.2 «Jeg ønsket å gå inn i et spesielt yrke», etter kjønn og fagfelt. Prosent.

Hvordan andelene innenfor hver av faggruppene forholder seg til hverandre, samsvarer godt med forrige undersøkelse av nyutdannede fagskolekandidater, selv om andelene har endret seg noe innenfor enkelte faggrupper. For helse- og sosialfag (endring fra 24 prosent til 36 prosent), mediefag (endring fra 83 prosent til 93 prosent) og samferdsels- og sikkerhetsfag og andre servicefag (endring fra 71 prosent til 79 prosent) har det vært en liten økning fra våren 2011 til våren 2012 som har krysset av for denne begrunnelsen for å velge fagskoleutdanningen.

Når det gjelder svaret «Jeg ville ha en jobb som gir en rimelig sikker og forutsigbar framtid» (figur 3.3), ser vi at en større andel av mennene (37 prosent) enn av kvinnene (19 prosent) har krysset av for dette alternativet som en av de tre viktigste grunnene til at de valgte den fagskoleutdanningen de fullførte våren 2012. Sammenliknet med fjorårets undersøkelse (Caspersen mfl. 2012) har en større andel av både de kvinnelige og de mannlige kandidatene oppgitt at dette var en viktig grunn.

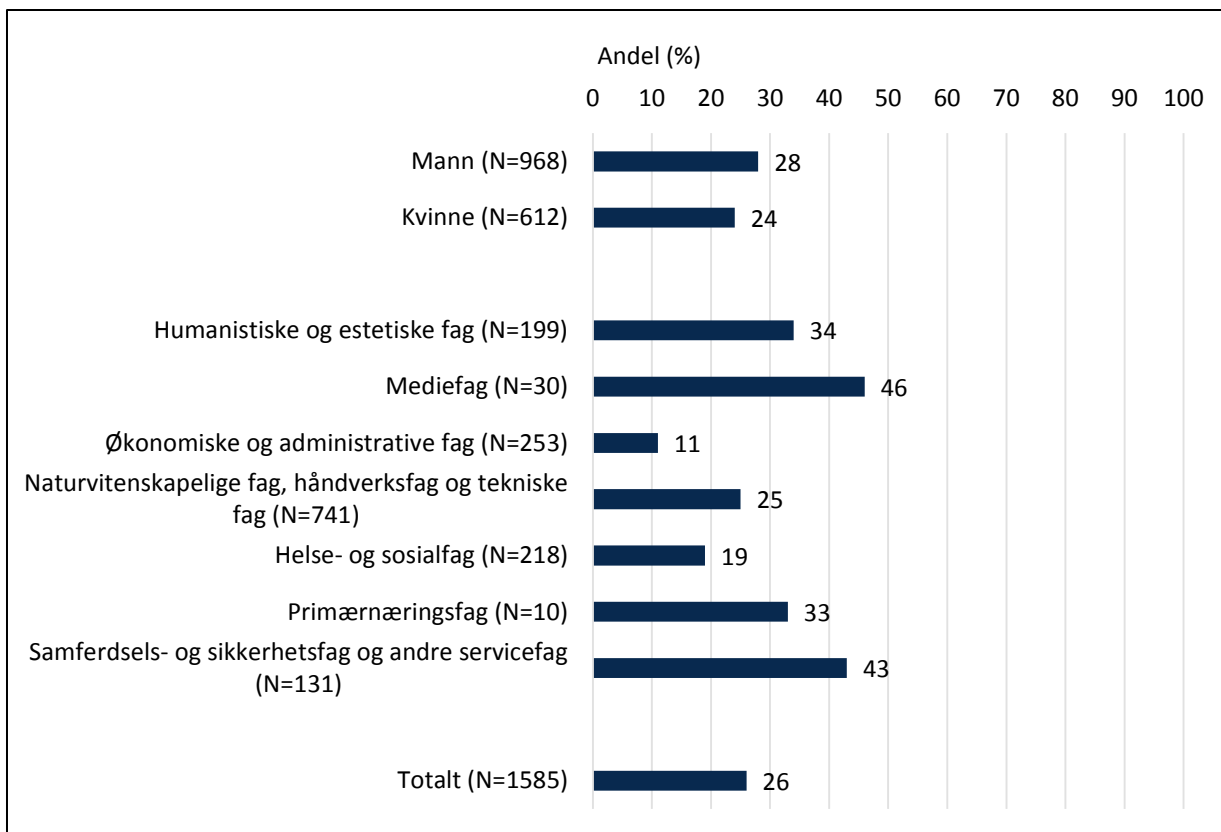

Figur 3.3 «Jeg ville ha en jobb som gir en rimelig sikker og forutsigbar framtid», etter kjønn og fagfelt. Prosent.

Figur 3.3 viser også at det er forskjeller mellom fagfeltene i andelen som har oppgitt at de ønsket en jobb som gir en rimelig sikker og forutsigbar framtid. De to mannsdominerte fagene naturvitenskapelige fag, håndverksfag og tekniske fag og samferdsels- og sikkerhetsfag og andre servicefag (begge 43 prosent) har de største andelen som har oppgitt dette som en av de tre viktigste grunnene for at de valgte sin fagskoleutdanning. I den andre enden av skalaen finner vi mediefag (ingen) humanistiske og estetiske fag (2 prosent) og helse- og sosialfag (16 prosent).

Sammenliknet med fjorårets undersøkelse, finner vi at det har vært en økning innenfor enkelte av faggruppene i andelen som har krysset av for at dette har vært en av de tre viktigste årsakene til at de hadde valgt å ta den fagskoleutdanningen de gjorde. Økningen har vært størst innenfor samferdsels- og sikkerhetsfag og andre servicefag (fra 33 prosent til 43 prosent), men også innenfor økonomiske og administrative fag (fra 27 prosent til 34 prosent) og naturvitenskapelige fag, håndverksfag og tekniske fag og samferdsels- og sikkerhetsfag og andre servicefag (fra 37 til 43 prosent) har det vært en liten økning fra 2011 til 2012.

Figur 3.4 viser andelen kvinner og menn, og andelen innenfor hvert fagområde, som har krysset av for «Jeg har visst i flere år at det var denne utdanningen jeg skulle ta» på spørsmålet om hva som var de tre viktigste grunnene til at de valgte den fagskoleutdanningen de fullførte våren 2012.

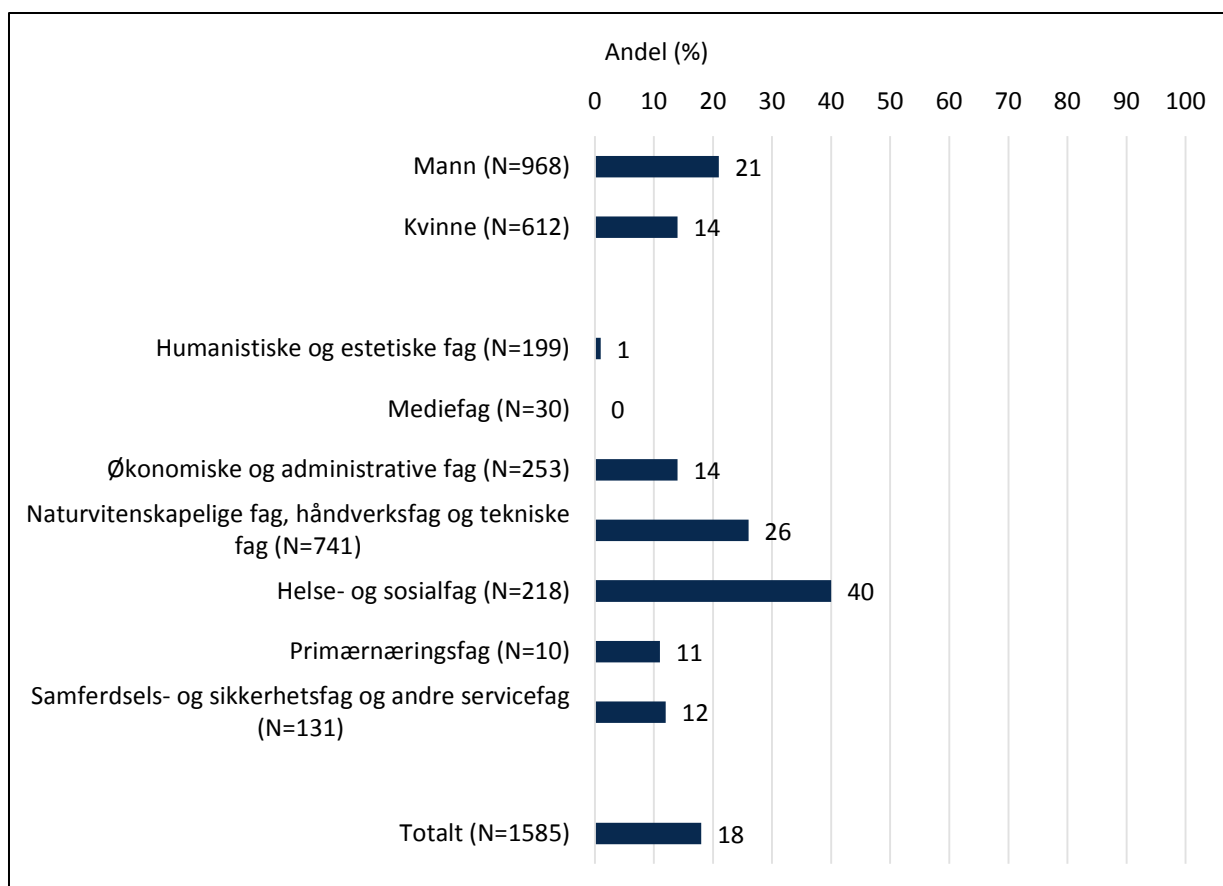

Figur 3.4 «Jeg har visst i flere år at det var denne utdanningen jeg skulle ta», etter kjønn og fagfelt. Prosent.

Andelen som svarer at de har «visst i flere år at det var denne utdanningen de skulle ta, er nokså lik blant kvinner og menn. Ca. en fjerdedel innenfor begge gruppene har oppgitt dette som en viktig grunn (figur 3.4). Faggruppene mediefag (46 prosent) og samferdsels- og sikkerhetsfag og andre servicefag (43 prosent), er de som oftest oppgir at de hadde visst i flere år at det var denne utdanningen de skulle ta. Økonomiske og administrative fag hadde den aller laveste andelen som hadde oppgitt det samme (11 prosent). Det samlede bildet er i stor grad sammenfallende med resultatene av fjorårets kandidatundersøkelse (Caspersen mfl. 2012) på dette spørsmålet.

På femteplass på spørsmålet om hva som var de tre viktigste grunnene til at de hadde valgt den fagskoleutdanningen de fullførte våren 2012, fant vi «Jeg fikk støtte av arbeidsgiver (f.eks. økonomisk støtte eller annen tilrettelegging) til å ta denne fagskoleutdanningen». Figur 3.5 viser at det er forskjeller mellom kvinner og menn på dette punktet. Mens 21 prosent av mennene oppgir at det å få støtte av arbeidsgiver var en av de viktigste årsakene til at de valgte fagskoleutdanningen, svarer bare 14 prosent av kvinnene det samme. Det betyr ikke nødvendigvis at færre kvinner hadde fått støtte fra arbeidsgiver (dette skal vi komme tilbake til senere), men det betyr her bare at dette ikke anses som en av de viktigste grunnene til at de tok fagskoleutdanningen.

Ser vi på fordelingen mellom fagfeltene (figur 3.5) på dette spørsmålet, ser vi at «kvinnegruppen» helse- og sosialfag skiller seg ut med 40 prosent som har oppgitt dette (støtte fra arbeidsgiver) som en av de tre viktigste grunnene til at de tok utdanningen. Sammenliknet med fagskolekandidatene uteksaminert våren 2011, har det vært en liten økning innenfor denne faggruppen på dette punktet, med sju prosentpoeng. Nest høyeste andel har fagfeltet naturvitenskapelige fag, håndverksfag og tekniske fag med 26 prosent. De laveste andelenene finner vi blant kandidater i mediefag (ingen) og humanistiske og estetiske fag (1 prosent).

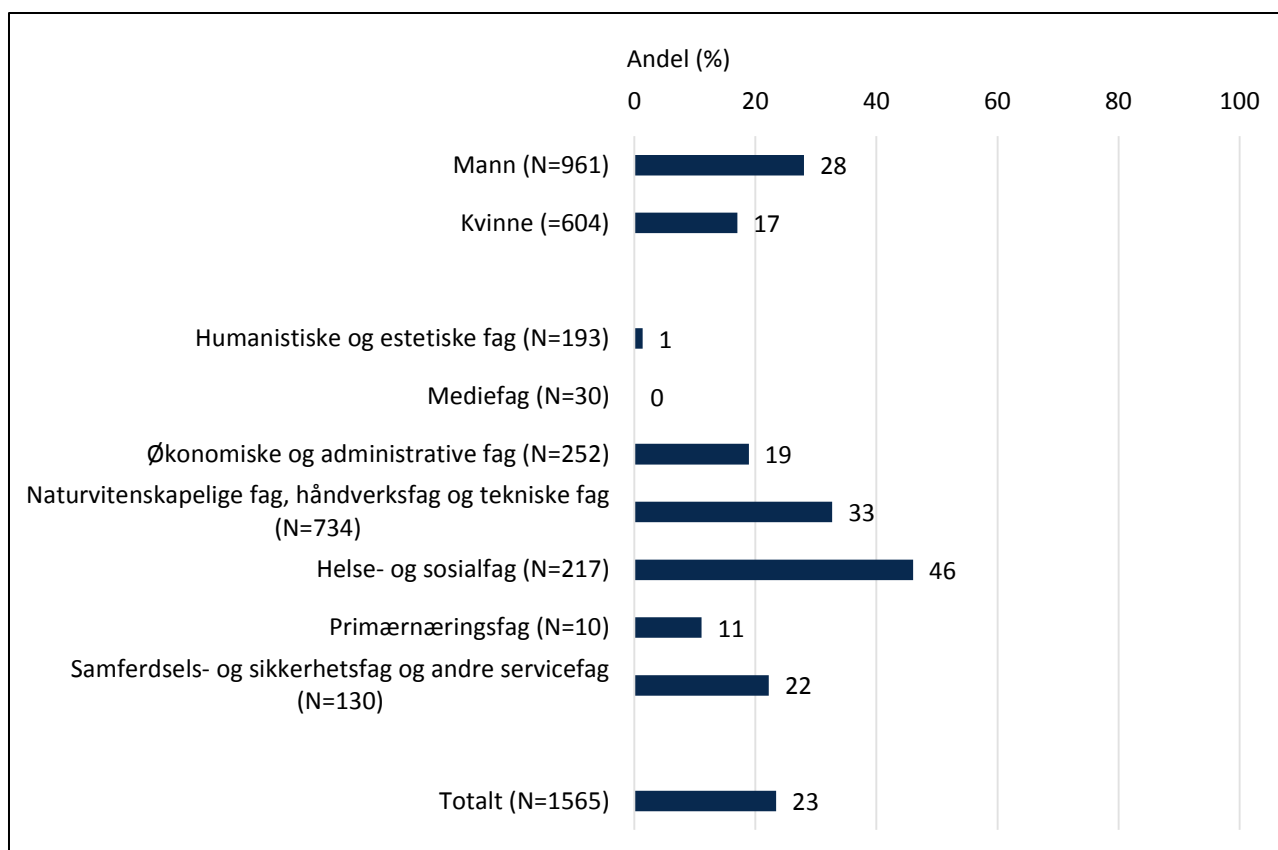

Figur 3.5 «Jeg fikk støtte av arbeidsgiver (f.eks. økonomisk støtte eller annen tilrettelegging) til å ta denne fagskoleutdanningen» som grunn til å ta fagskoleutdanningen, etter kjønn og fagfelt. Prosent.

3.2 Har fagskolestudentene fått økonomisk støtte fra arbeidsgiver til å ta utdanningen?

Fagskolekandidatene ble også spurt direkte om de hadde fått økonomisk støtte fra arbeidsgiver til å ta den utdanningen de fullførte våren 2012. Som vi har så i tabell 3.1, var nettopp støtte fra arbeidsgiver en av de mest oppgitte grunnene til hvorfor de hadde tatt fagskoleutdanningen. I alt hadde 18 prosent krysset av for dette som en av de tre viktigste grunnene.

Figur 3.6 viser andelen kvinner og menn, samt andeler innenfor hvert av fagfeltene, som har svart «ja» på spørsmålet om de har mottatt økonomisk støtte fra arbeidsgiver til å ta fagskoleutdanningen de fullførte våren 2012. Til sammen har nesten én av fire mottatt slik støtte, men vi ser at det er store forskjeller mellom fagfeltene og også til dels mellom kvinner og menn. Menn (28 prosent) har i større grad enn kvinner (17 prosent) mottatt økonomisk støtte fra arbeidsgiveren sin til å ta fagskoleutdanningen. Likevel ser vi at det er den kvinnedominerte faggruppen helse- og sosialfag (46 prosent) som har den største andelen som har oppgitt at de har fått slik støtte. Nest etter denne gruppen kommer naturvitenskapelige fag, håndverksfag og tekniske fag (33 prosent), og dernest samferdsels- og sikkerhetsfag og andre servicefag (22 prosent). I bunnene av skalaen finner vi mediefag (ingen) og humanistiske og estetiske fag (1 prosent), der altså knapt noen oppgir å ha mottatt økonomisk støtte fra arbeidsgiver.

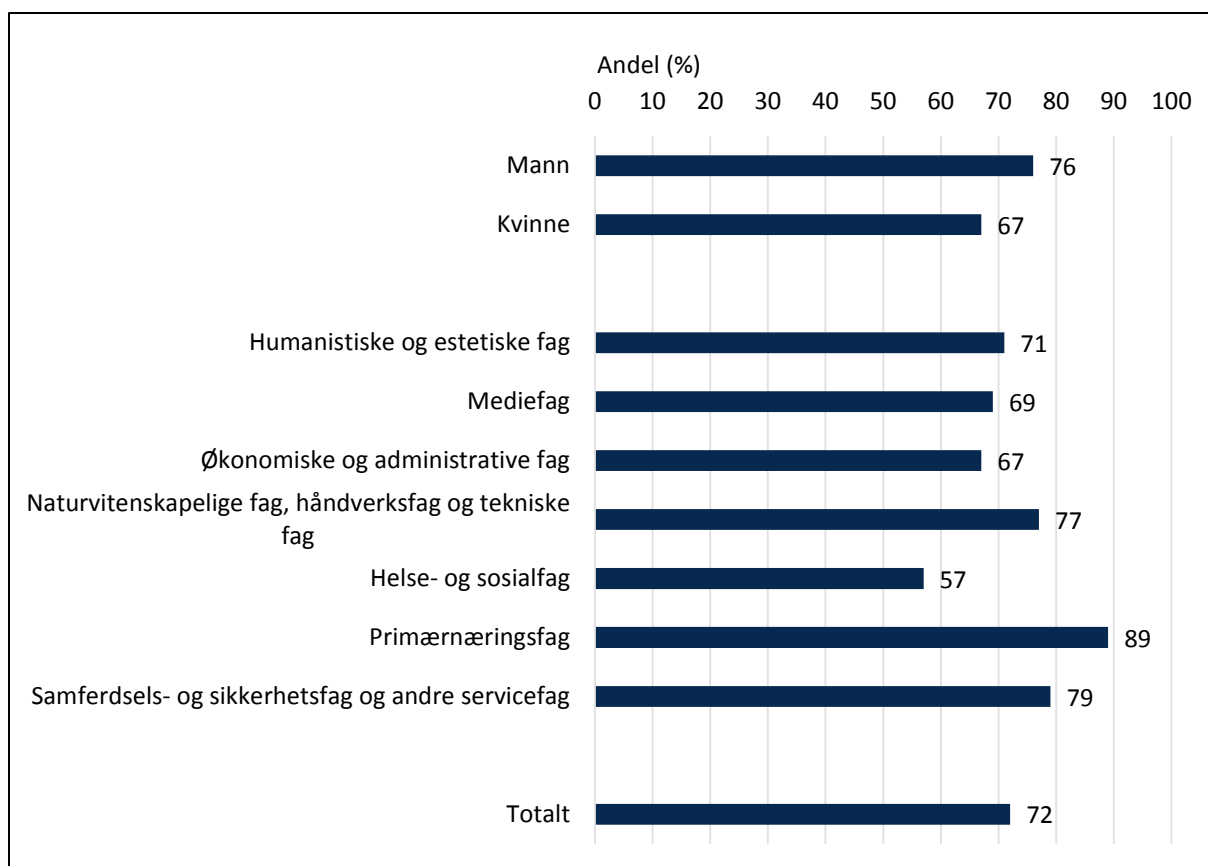
Figur 3.6 Andel som fikk økonomisk støtte fra arbeidsgiver til å ta fagskoleutdanningen de fullførte våren 2012, etter kjønn og fagfelt. Prosent.

3.3 Var fagskoleutdanningen ledd i en karriereplan?

For mange var fagskoleutdanningen de fullførte våren 2012, et ledd i en karriereplan. Figur 3.7 viser at nesten tre av fire har oppgitt at utdanningen var et ledd i en karriereplan. For mange av dem som svarer benektende på dette (28 prosent) har fagskoleutdanningen sannsynligvis vært selvrealiseringsprosjekter og tilegning av kunnskap og ferdigheter.

For de fleste (72 prosent) var altså fagskoleutdanningen et ledd i en karriereplan. Figur 3.7 viser at en noe større andel av mennene (76 prosent) enn av kvinnene (67 prosent) har oppgitt dette. Vi ser også at det er forskjeller mellom faggruppene på dette området. Den laveste andelen som har oppgitt at fagskoleutdanningen var ledd i en karriereplan, har faggruppen helse- og sosialfag. Dette er kanskje noe overraskende, siden en i utgangspunktet kunne tenke seg at det nettopp innenfor denne gruppen ville være mange som tok fagskoleutdanning som en form for videreutdanning, på grunn av de mange mulighetene som ble skapt nettopp for dette gjennom «Kompetanseløftet» (som var en del av Omsorgsplan 2015 i Stortingsmelding nr. 25, 2005–2006).

De største andelenene som har oppgitt dette, finner vi i de to mannsdominerte fagene samferdsels- og sikkerhetsfag og andre servicefag (79 prosent), naturvitenskapelige fag og håndverksfag og tekniske fag (77 prosent), samt primærnæringsfag (89 prosent).

Figur 3.7 Andel som har svart at fagskoleutdanningen de fullførte våren 2012 var et ledd i en karriereplan, etter kjønn og fagfelt. Prosent.

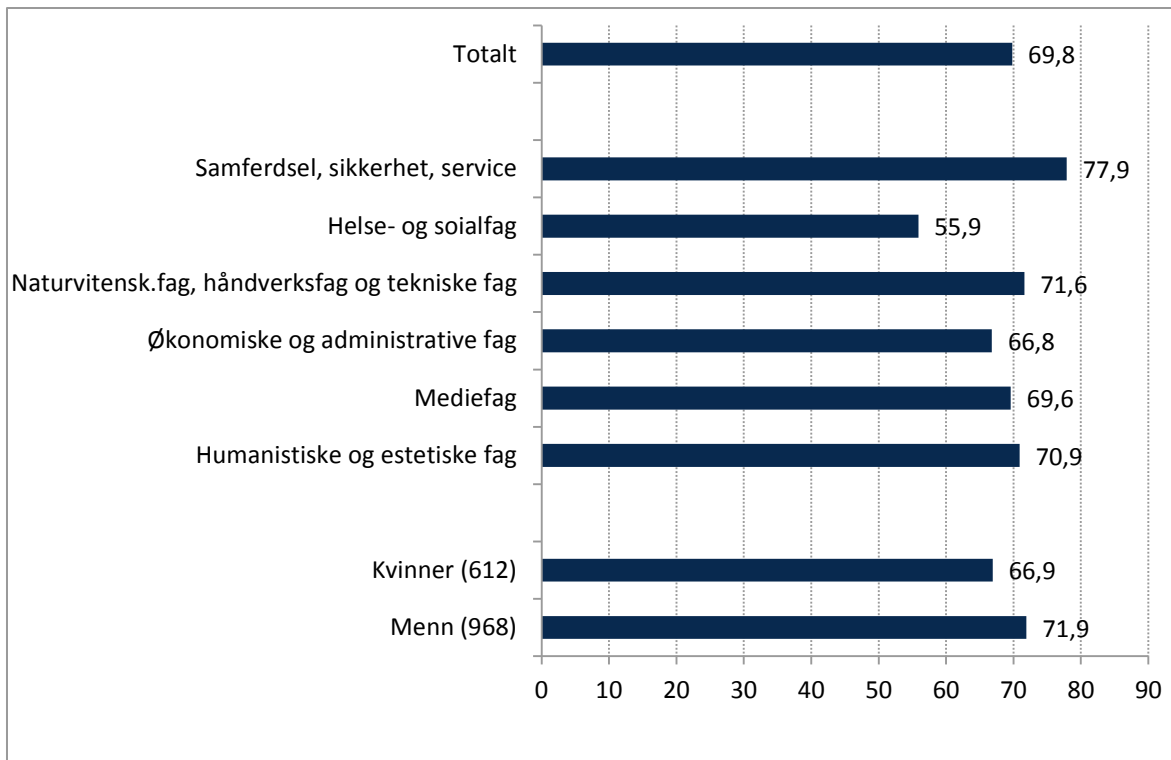
Fagskolekandidatene som hadde svart at utdanningen var et ledd i en karriereplan, ble deretter spurt: Var fagskoleutdanningen et ledd i en karriereplan etter pålegg fra arbeidsgiver, etter ønske fra arbeidsgiver, eller eget ønske? Det var mulig å krysse av for alle alternativene.

Vi ser av figur 3.8 at blant dem som har svart at fagskoleutdanningen var et ledd i en karriereplan, har de aller fleste (ca. 70 prosent totalt) svart at dette var etter eget ønske. Figur 3.9, som viser andelene som svarte at det var etter pålegg fra arbeidsgiver og/eller etter ønske fra arbeidsgiver, er betydelig lavere.

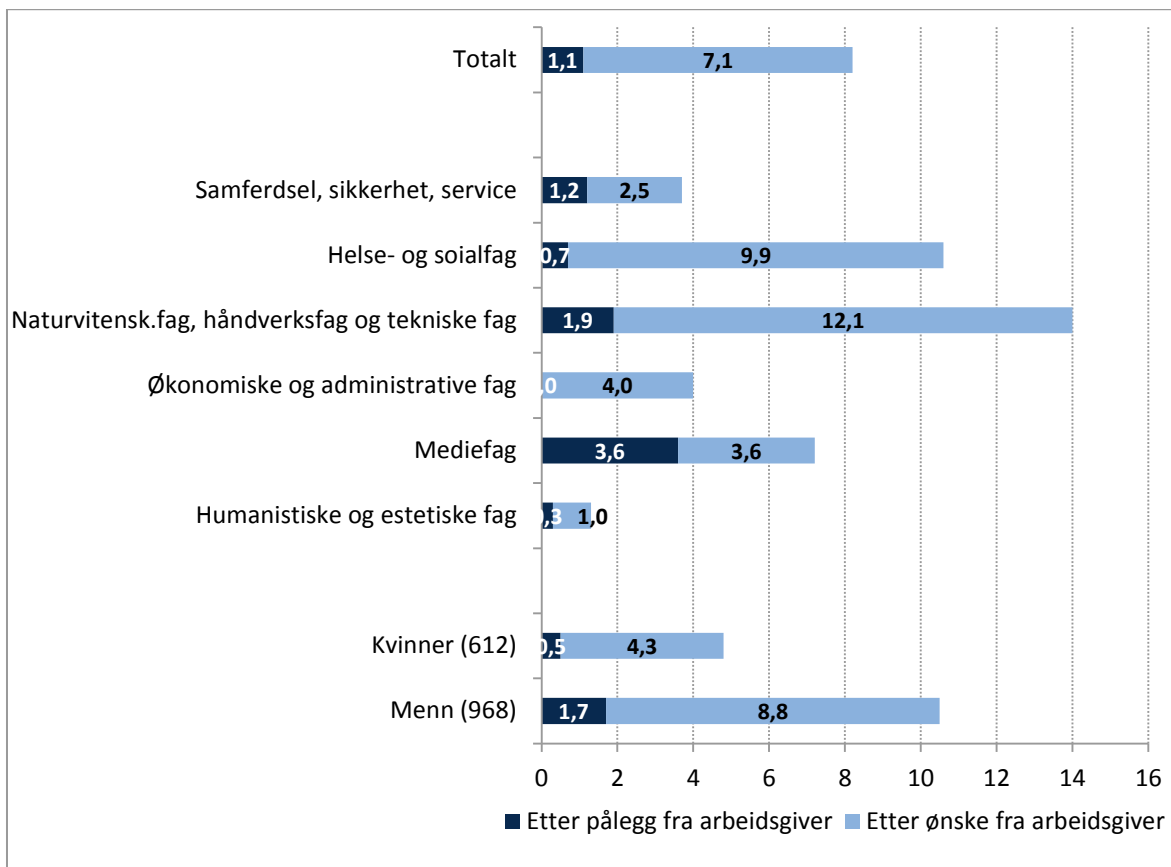
Andelene som svarte at det var etter eget ønske (figur 3.8), varierer ganske mye etter fagfelt. Lavest andel finner vi blant kandidater i helse- og sosialfag, høyest i de mannsdominerte fagfeltene.

Det er generelt svært få, uansett fagfelt og kjønn, som har oppgitt at utdanningen var en del av en karriereplan etter ønske og/eller pålegg fra arbeidsgiver. Her kommer helse- og sosialfag høyere enn snittet (ca. 10 prosent), men aller høyest kommer faggruppen naturvitenskapelige fag og håndverksfag og tekniske fag (12,1 prosent).

Figur 3.8 Prosentandel av dem som har svart at fagskoleutdanningen var et ledd i en karriereplan, som svarer at det var etter eget ønske, etter fagfelt og kjønn

Figur 3.9 Prosentandel av dem som har svart at fagskoleutdanningen var et ledd i en karriereplan, som svarer at det var etter ønske eller pålegg fra arbeidsgiver, etter fagfelt og kjønn.

3.4 Oppsummering

Den viktigste grunnen for valg av fagskoleutdanning var at det faglige innholdet i utdanningen interesserte dem (72 prosent). Andelen som svarte dette, var enda høyere i årets undersøkelse enn i fjorårets undersøkelse. Andre viktige grunner var «jeg ønsket å gå inn i et spesielt yrke» og «jeg ville ha en jobb som gir en rimelig sikker og forutsigbar framtid». Andelen som ga sistnevnte svar, var høyere i årets undersøkelse (30 prosent) enn i fjorårets undersøkelse (21 prosent).

Kvinnene hadde en større tilbøyelighet enn menn til å svare «det faglige innholdet i utdanningen interesserer meg», og det var særlig kandidater i mediefag, humanistiske og estetiske fag og helse- og sosialfag som ga dette svaret.

Det var derimot ingen kjønnsforskjell i andelen som ga svaret «jeg ønsket å gå inn i et spesielt yrke». Dette svaret ble særlig ofte gitt av kandidater i mediefag, slik det også var i fjorårets undersøkelse. Svaret «jeg ville ha en jobb som gir en rimelig sikker og forutsigbar framtid» ble oftere gitt av menn enn kvinner. Det var kandidater i fagfeltet naturvitenskapelige fag, håndverksfag og tekniske fag, samt samferdsels-, sikkerhets- og servicefag, som oftest krysser av for dette, og altså ikke kandidater i helse- og sosialfag.

Veldig mange, 76 prosent av mennene og 67 prosent av kvinnene, svarer at fagskoleutdanningen var et ledd i en karriereplan. Betydelig flere av kandidatene i fagfeltet naturvitenskapelige fag, håndverksfag og tekniske fag (77 prosent) enn av kandidater i helse- og sosialfag (57 prosent) svarer dette. På oppfølgingsspørsmål til dem som har svart at utdanningen var et ledd i en karriereplan, svarer de aller fleste (70 prosent) at dette var etter eget ønske. Et mindre tall (7 prosent) svarer at det var etter ønske fra arbeidsgiver, og kun 1 prosent at det var etter pålegg fra arbeidsgiver. Mennene svarer oftere enn kvinnene at det var etter ønske fra arbeidsgiver (nær 9 prosent mot vel 4 prosent). Når det gjelder forskjeller etter fagfelt, går det fram at de høyeste andelenene som svarer at det var etter ønske fra arbeidsgiver, er å finne blant kandidater i fagfeltet naturvitenskapelige fag, håndverksfag og tekniske fag (12 prosent) og helse- og sosialfag (10 prosent).

Nær en av fire kandidater hadde fått økonomisk støtte fra arbeidsgiver til å ta fagskoleutdanningen. Dette varierte mellom fagfeltene og mellom kvinner og menn, med 28 prosent av mennene mot 17 prosent av kvinnene.

4 Får fagskolekandidatene relevant arbeid?

I fjorårets undersøkelse av arbeidsmarkedssituasjonen blant fagskolekandidatene fant vi at de hadde om lag like god arbeidsmarkedstilpasning som kandidater med høyere utdanning som var uteksaminert på samme tidspunkt. Her skal vi se om fagskolekandidater uteksaminert våren 2012, hadde tilsvarende situasjon som dem som var utdannet et år før.

Sysselsetting og arbeidsmarkedssituasjon er undersøkt ved å ta utgangspunkt i en bestemt referanseuke, 4. – 10. mars 2013. Dette var bare en uke senere enn referanseuka som ble benyttet i fjorårets undersøkelse, altså en ubetydelig forskjell med tanke på sammenliknbarhet mellom de to undersøkelsene. Begge undersøkelser refererer til situasjonen ca. tre kvart år etter fullført fagskoleutdanning. Referanseuka er valgt kun for å lage et felles sammenligningsgrunnlag for kandidatene. Kandidatene er bedt om å svare på en rekke spørsmål omkring sine aktiviteter i denne uken.

Selv om vi i fjorårets rapportering jevnt over fant en god arbeidsmarkedstilpasning, varierte dette mye mellom faggruppene. Vi fant en mye vanskeligere situasjon for personer utdannet i mediefag og i humanistiske og estetiske fag, til dels også for personer utdannet innenfor økonomisk-administrative fag, enn hva vi fant for øvrige grupper. Vi skal nå se om vi finner samme mønster i årets undersøkelse.

4.1.1 Definisjoner

Vi begynner med spørsmål kandidatenes hovedaktivitet i referanseuka (tabell 4.1). Hovedaktivitet refererer til svar kandidatene ga på spørsmålet om hva de hovedsakelig betraktet seg som denne uka. Dette refererer altså til deres subjektive oppfatning. Senere vil andre definisjoner og betegnelser benyttes, som kan sies å benytte mer objektive kriterier, nemlig betegnelsene i arbeidsstyrken, sysselsatte, arbeidsledige og sysselsatte i irrelevant arbeid.

De som er i *arbeidsstyrken*, er de som er enten sysselsatt eller arbeidsledige. Sysselsetting defineres da noe videre enn det å ha yrkesaktivitet som hovedaktivitet.

De nærmere definisjonene, som også brukes i NIFUs ordinære kandidatundersøkelser av høyere utdannede, er:

Sysselsatt: Omfatter alle som oppfattet seg som hovedsakelig yrkesaktiv eller utførte minst én times inntektsgivende arbeid i uka 4. – 10. mars 2013, eller hadde et inntektsgivende arbeid som de var

midlertidig borte fra i undersøkelsesuka. Som sysselsatte regnes også de som var i enkelte sysselsettingstiltak (som for eksempel lønnstilskudd).

De som er sysselsatt, kan enten har irrelevant arbeid eller relevant arbeid. Det kommer vi tilbake til senere.

Arbeidsledig: Omfatter alle som var uten inntektsgivende arbeid (det vil si var ikke-sysselsatte) og som i tillegg oppfylte minst én av følgende betingelser:

Oppfattet seg som hovedsakelig arbeidsledig og hadde søkt arbeid, eller oppfattet seg ikke som hovedsakelig yrkesaktiv eller arbeidsledig, men hadde søkt arbeid og kunne påta seg arbeid, eller deltok i nærmere definerte arbeidsmarkedstiltak. De sistnevnte gjaldt opplæringstiltak (inkludert arbeidsmarkedstiltak og jobbklubb), eller arbeidspraksis uten lønn fra arbeidsgiver, men med individstøtte fra NAV.

Disse definisjonene er i tråd med Statistisk sentralbyrås definisjoner, som igjen er i tråd med internasjonale anbefalinger (Næsheim og Sandvik 2012). Definisjonene innebærer at arbeidsledighet kan omfatte flere enn dem som har krysset av for hovedsakelig arbeidsledig, men det forutsetter arbeidssøking. Samtidig vil «sysselsatte» kunne omfatte flere enn de som har krysset av for hovedsakelig yrkesaktiv, herunder personer som jobber deltid.

For fagskolekandidatene «mister» vi noen som definerer seg som arbeidsledige på hovedaktivitetsspørsmålet fordi de ikke svarer at de aktivt har søkt arbeid. Totalt sett innebærer imidlertid definisjonen av arbeidsledige at vi får med flere som er arbeidsledige, fordi noen som har krysset av for «annet» eller «student», svarer at de er aktivt arbeidssøkende og kan påta seg arbeid.

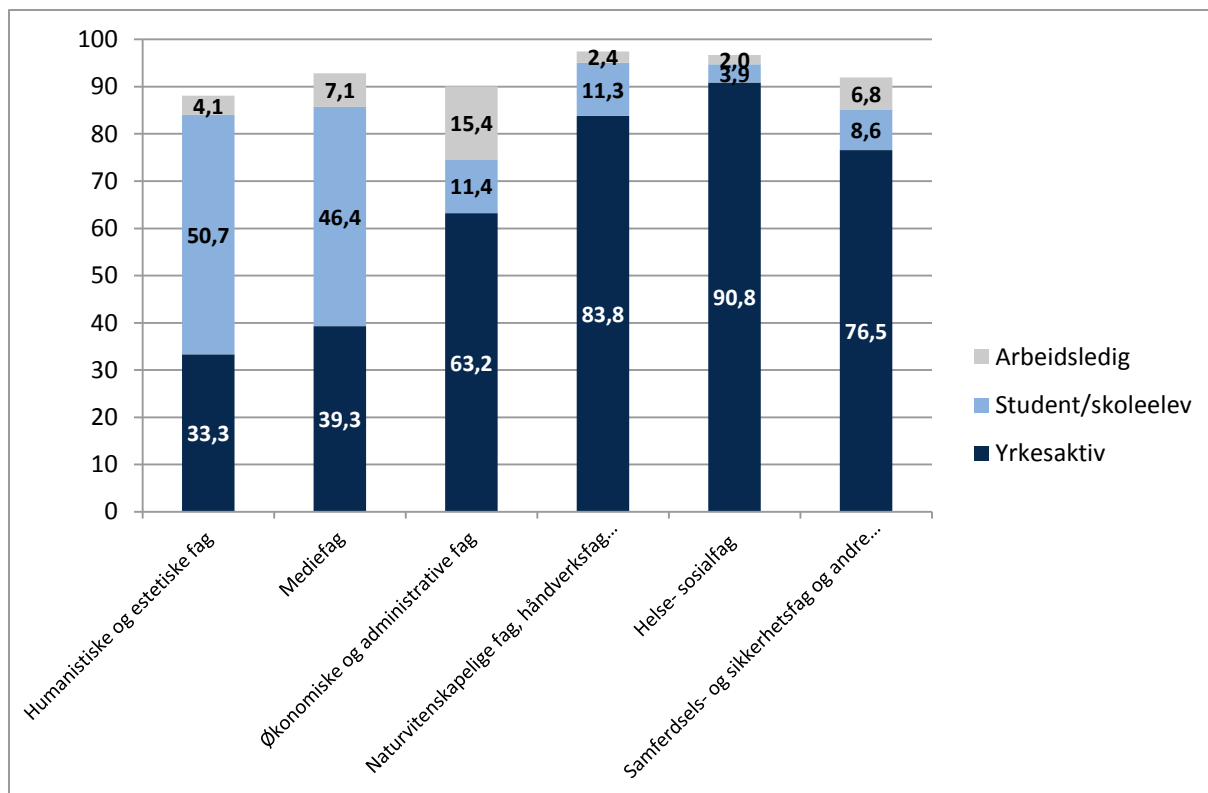
4.2 Hovedaktivitet

I tabell 4.1 er kandidatenes hovedaktivitet i referanseuka presentert, og vi viser her tall både fra fjorårets undersøkelse og årets undersøkelse

Tabell 4.1 Hovedaktivitet i referanseuka. Prosent

	Fagskolekandidater våren 2011, undersøkelsen vinteren/våren 2012	Fagskolekandidater våren 2012, undersøkelsen vinteren/våren 2013
Yrkesaktiv	67,4	69,3
Student/skoleelev	22,0	18,8
Hjemmearbeidende (uten lønn)	1,5	1,0
Vernepliktig	0,3	0,2
Arbeidsledig	5,9	5,5
Annet	2,9	5,2
Totalt antall svar (=100 %)	1230	1578

Vi ser at svarfordelingen i de to undersøkelsene er svært lik. Vi finner imidlertid i årets undersøkelse en noe høyere andel som svarer «annet» og «yrkesaktiv», og en noe lavere andel som svarer student enn i fjorårets undersøkelse. Andelen som svarer «arbeidsledig» er ubetydelig lavere. Spørsmålet er om vi finner samme likhet mellom de to undersøkelsene når vi fordeler dette på fagfelt.

Figur 4.1 Hovedaktivitet i undersøkelsesuka mars 2013

Figur 4.1 viser hva fagskolekandidatene har oppgitt som sin hovedaktivitet i referanseuka i mars 2013, etter fagfelt. Sammenliknet med tallene i fjorårets undersøkelse, finner vi lavere andel som oppfatter seg som (hovedsakelig) arbeidsledige i alle grupper, unntatt blant kandidater utdannet i økonomisk-administrative fag (15,4 prosent), og unntatt faggruppen som har aller lavest ledighet, nemlig kandidater er utdannet i helse- og sosialfag (2,0 prosent).⁴

Det er flere som har fortsatt i videre studier (sammenliknet med fjorårets undersøkelse) blant dem som er utdannet i mediefag (46,4 prosent) og færre yrkesaktive (39,3 prosent), men ikke flere arbeidsledige (7,1 prosent), når dette er målt ut fra kandidatenes svar på spørsmålet om hovedsakelig virksomhet.

Blant kandidater utdannet i økonomisk-administrative fag er andelen som har yrkesaktivitet (63,2 prosent) som hovedsakelig virksomhet noe lavere enn i fjorårets undersøkelse, det er også andelen som har fortsatt med videre studier (11,4 prosent). Det er andelen som er i «annen virksomhet», som har økt i denne gruppen.

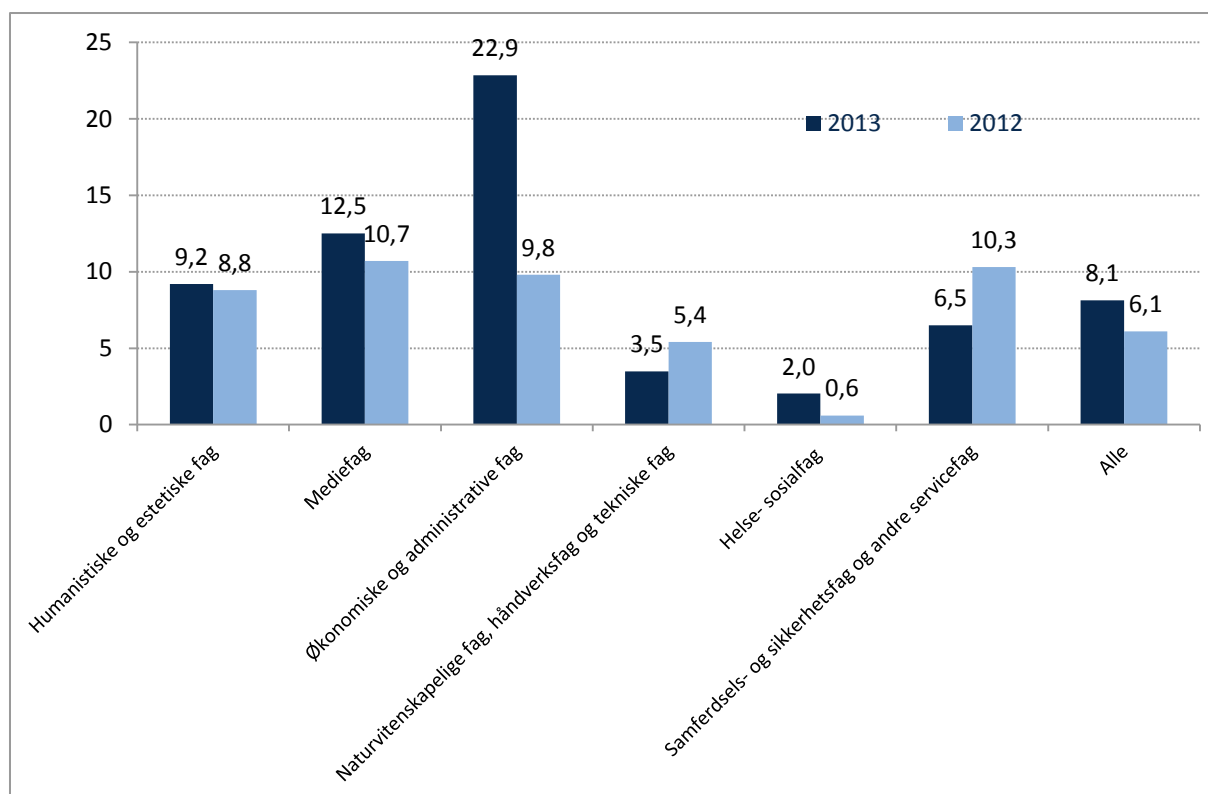
Flertallet av kandidater utdannet innenfor humaniora har fortsatt med videre studier (i årets undersøkelse 50,7 prosent), både i siste undersøkelse og i forrige undersøkelse. Vi skal komme tilbake til spørsmålet om videreutdanning i neste kapittel, og da undersøke nærmere kjønnsforskjeller og forskjeller etter fagfelt.

Som nevnt over, kan nivået på den målte arbeidsledigheten bli annerledes når vi undersøker det ved å ta hensyn til aktiv arbeidssøking, og når vi beregner det som andel av arbeidsstyrken. Det undersøkes nedenfor.

⁴ Andelen vernepliktige, hjemmeværende og «annet» er tatt ut av figuren for å øke lesbarheten.

4.3 Stor variasjon i ledighetsnivået mellom utdanningsgruppene

I tallene som vises nedenfor, beregnes andelen som er arbeidsledig av personer som er i arbeidsstyrken, som er den vanlige (og offisielle) måten å definere arbeidsledighet på. Det gjør andelen i seg selv høyere enn andelen som er vist i figur 4.1. I tillegg tar vi med personer som har svart at de aktivt har søkt arbeid og som hadde kunne påta seg arbeid, selv om de har svart at de er studenter, hjemmeværende eller «annet» som sin hovedsakelige virksomhet i undersøkelsesuka. Dette øker andelen som er arbeidsledige.

Figur 4.2 Prosentandel av arbeidsstyrken som er uten arbeid og søker arbeid (arbeidsledige) tre kvart år etter eksamen, etter fagskolekandidatens fagfelt. Fagskolekandidater uteksaminert våren 2011 og 2012.

Når arbeidsledigheten er målt på denne måten, ser vi en økning i ledighetsnivået i forhold til fjorårets undersøkelse.⁵ Det er imidlertid først og fremst blant personer utdannet i økonomisk-administrative fag, at vi ser en økning i ledighetsnivået, og det er her en meget stor økning (fra 9,8 til 22,9 prosent). Tallet på fagskolekandidater som har denne utdanningen, har økt, ikke bare som andel av dem som svarer i vår undersøkelse, men også totalt (se kapittel 1). Siden denne gruppen har økt i størrelse, påvirker den også totaltallene for alle fagskolekandidater ganske mye. Det er også mulig at når tallet på kandidater innenfor dette fagfeltet har økt, har det hatt betydning for sysselsettingsmulighetene; med andre ord at det kan ha vært større konkurranse om jobbene.

For den store gruppen kandidater i naturvitenskapelig og tekniske fag synes arbeidsledigheten å ha gått ned (fra 5,4 til 3,5 prosent). Det samme gjelder de som er utdannet innenfor samferdsels-, sikkerhets- og andre servicefag (fra 10,3 til 6,5 prosent).

⁵ Vi har tilstrebet å ha en lik definisjon av det å være arbeidsledig (se definisjon foran), dvs. uten arbeid og søker arbeid, i de to undersøkelsene. Totalandelen arbeidsledig i 2012-undersøkelsen (2011-kandidatene) er noe høyere enn det som ble rapportert i fjorårets undersøkelse, fordi enkelte personer uten arbeid (det gjaldt spesielt studenter) som svarte at de aktivt søkte arbeid og kunne påta seg arbeid i undersøkelsesuken, da ikke kom med blant de arbeidsledige. Disse er nå med blant arbeidssøkerne i tallene for *begge* år i figur 4.2. Det kan diskuteres hvorvidt det er riktig å ta med personer som svarer at deres hovedaktivitet er skolegang/studier blant de arbeidsledige, men vi har her gjort det når de aktivt søker arbeid og svarer at de kunne påta seg arbeid, siden det også er i tråd med offisielle definisjoner (Næsheim og Sandvik 2012).

Helse- og sosialfag utdanner også en meget stor gruppe kandidater. Blant dem synes ledigheten å ha økt (fra 0,6 til 2 prosent), men fortsatt er ledigheten i denne gruppen nokså ubetydelig. Blant personer i humanistiske og estetiske fag (fra 8,8 til 9,2 prosent) og i mediefag (fra 10,7 til 12,5 prosent), vil vi si at ledigheten er om lag på samme nivå som i fjorårets undersøkelse.

På samme måte som i fjor, var det totalt flere arbeidsledige kvinner enn menn. Det kommer imidlertid av at kandidatene er skjevfordelt på fagfelt etter kjønn, se tabell 4.2.

Tabell 4.2 Andel av arbeidsstyrken som er uten arbeid og søker arbeid (arbeidsledige), etter kjønn og fagskolekandidatens fagfelt

	Menn		Kvinner	
	Prosentandel ledige	N (Tallet på personer i arbeidsstyrken)	Prosentandel ledige	N (Tallet på personer i arbeidsstyrken)
Humanistiske og estetiske fag	13,3	30	7,8	87
Økonomiske og administrative fag	24,5	49	22,4	175
Naturvitenskapelige fag, håndverksfag og tekniske fag	3,7	644	0,0	30
Helse- sosialfag	7,7	18	2,2	195
Samferdsels- og sikkerhetsfag og andre servicefag	7,5	108	0,0	16
Total*	6,6	864	10,8	518

* Mediefag, pedagogiske fag og primærnæringsfag er utelatt pga. for lavt tallgrunnlag, men er medregnet i totaltallene

Det er mange flere kvinner enn menn i den gruppen som har høyest arbeidsledighet, nemlig kandidater i økonomisk-administrative fag.⁶ Det er dette alene som gjør at kvinner totalt kommer ut med høyere arbeidsledighet enn menn. Innenfor dette fagfeltet er arbeidsledigheten høy både blant kvinner og menn, men det er tallene for kvinnene som veier særlig tungt i totaltallene. I alle andre fagfelt har kvinner lavere arbeidsledighet enn menn, slik det er målt i denne undersøkelsen.

Et annet spørsmål som bør stilles, er hvorvidt den høye andelen personer født utenfor Norge (se kapittel 2) som er representert i fagfeltet økonomisk-administrative fag, har betydning for den høye andelen som er arbeidsledig blant kandidater i dette fagfeltet. I foreløpige tilleggsanalyser har vi sett på dette (se tabell 4.3).

Tabell 4.3 Prosentandel arbeidsledige etter om en er født i Norge, og type fagfelt. Prosent av personer i arbeidsstyrken i hver gruppe.

	Født i Norge	Født utenfor Norge	Alle
Økonomisk-administrative fag	17,4	44,0	22,9
Alle andre fagfelt	3,8	18,8	4,9
Totalt	6,0	27,9	8,2

Vi ser at det er betydelig høyere arbeidsledighet blant dem som er født utenfor Norge (27,9 prosent) enn blant dem som er født i Norge (6,0 prosent). Vi ser også at det, uavhengig av innvandringsbakgrunn, er betydelig høyere arbeidsledighet blant kandidater i økonomisk administrative fag enn i andre fagfelt, når alle øvrige fagfelt er slått sammen, slik at det langt fra bare er innvandringsbakgrunn som spiller en rolle. Samtidig er det klart bekymringsfullt at så mange som 44 prosent av fagskolekandidater innenfor dette fagfeltet som er født utenfor Norge, er arbeidsledige.

⁶ Tilleggsanalyser tyder på at faggruppen kontorfag er den gruppen som har høyest arbeidsledighet innenfor det økonomisk-administrative fagfeltet, tett fulgt av faggruppen med samme navn som fagfeltet («økonomisk-administrative fag»). Imidlertid er tallgrunnlaget for lavt for flere av faggruppene innenfor det økonomisk-administrative fagfeltet til at vi går nærmere inn på forskjeller mellom faggrupper innenfor fagfeltet, med hensyn til risiko for arbeidsledighet.

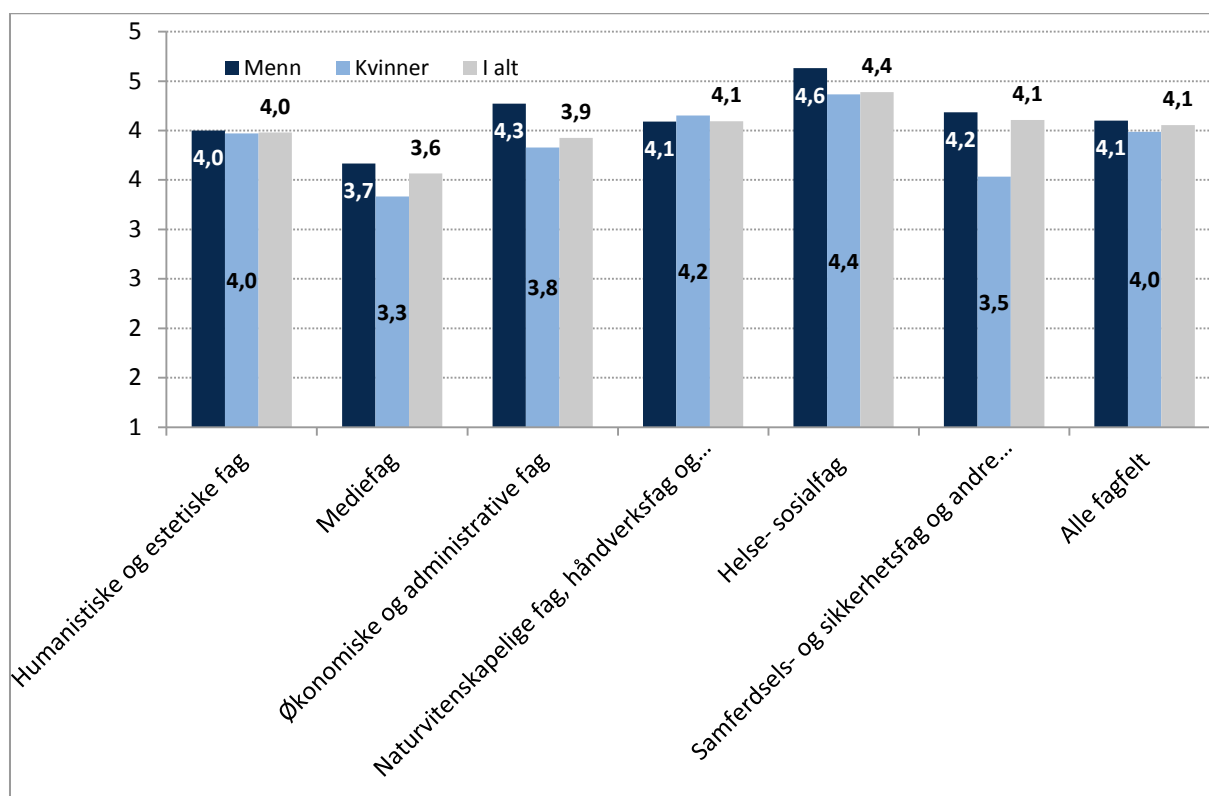
Det faller utenfor prosjektets ramme å gå i dybden på dette temaet, derfor har vi ikke undersøkt sammenhengene nærmere. Det bør blant annet opereres med mer spesifiserte definisjoner av innvandringsbakgrunn (herunder landbakgrunn og foreldres fødeland), samt at det er ønskelig at spørsmålet kan undersøkes nøyere med hensyn til kandidatenes forutdanning, tidligere arbeidspraksis, alder, kjønn, botid i Norge etc.

4.4 Kandidatenes vurdering av utdanningens relevans for arbeidslivet

Vi har sett at arbeidsledighetsproblemer varierer mellom gruppene. Det kan derfor være interessant å se i hvilken grad kandidatene vurderer at fagskoleutdanningen som de nylig har tatt, er relevant for arbeidsmarkedet, og om dette synspunktet varierer på samme måte etter fagfelt og eventuelt mellom menn og kvinner, som vi har sett for arbeidsledighetsrisikoen.

I fjorårets undersøkelse fant vi at kandidatene i all hovedsak var fornøyd med utdanningens relevans for arbeidslivet (Caspersen mfl. 2012: 46). På en skala fra 1–5 (der 5 er mest fornøyd) var gjennomsnittskåren 4,0.

Det samme finner vi i år, se figur 4.3. I fjorårets undersøkelse fant vi at kandidater i mediefag og samferdsels-, sikkerhetsfag og andre servicefag vurderte yrkesrelevansen av utdanningen sin som lavere enn andre kandidater. Også dette finner vi i år, og i år tenderer forskjellene til å være noe større enn vi fant i fjor.

Figur 4.3 Gjennomsnittlig vurdering av fagskoleutdanningens relevans for arbeidslivet, etter fagfelt og kjønn.

Et annet interessant mønster, er at kvinner vurderer utdanningen som mindre yrkesrelevant enn menn i tre av fagfeltene (mediefag, økonomisk-administrative fag og samferdsels- og servicefag). I de øvrige faggruppene er det ingen eller svært liten kjønnsforskjell (resultater for to fagfelt er ikke vist på grunn av for lavt tallgrunnlag). Når det totalt sett likevel bare er en ubetydelig kjønnsforskjell, kommer det av

at svært mange kvinner er å finne i helse- og sosialfag, som er det fagfeltet som totalt skårer høyest med hensyn til yrkesrelevans.

Det er en stor forskjell mellom kvinner (3,8) og menn (4,3) i vurderingen av yrkesrelevansen blant kandidater i økonomisk-administrative fag. En mulig tolkning – som vi har undersøkt – kan dreie seg om at kvinner og menn velger ulike fag innenfor dette fagfeltet, og av den grunn vurderer yrkesrelevansen forskjellig. Et holdepunkt for dette, er at en stor gruppe av kvinnene har tatt kontorfag. Som nevnt foran, viser tilleggsanalyser på at det er denne faggruppen innenfor det økonomisk-administrative fagfeltet som har høyest arbeidsledighet. Imidlertid viser det seg at kvinner vurderer yrkesrelevansen av utdanningen lavere enn menn i alle faggrupper innenfor økonomisk-administrative fag. Forskjellen mellom menn og kvinner i vurderingen av utdanningens yrkesrelevans gjelder altså ikke bare kontorfag, selv om forskjellen tenderer til å være ekstra stor der (med forbehold om lavt tallgrunnlag for mennene i denne undergruppen).

Hva årsaken til kjønnsforskjellen i vurderingen er, vet vi ikke, men den kan ha å gjøre med ulike forventninger, og det kan ha å gjøre med at kvinner og menns møte med arbeidslivet er noe forskjellig. Det skal vi komme tilbake til når vi undersøker om det er kjønnsforskjeller i andelen som har et arbeid som samsvarer dårlig med utdanningen.

4.4.1 Forbedring av arbeidsbetingelser etter fagskoleutdanningen – forskjeller mellom menn og kvinner?

Kjønnsforskjellene i vurdering av utdanningens relevans for arbeidet *kan* ha sammenheng med en kjønnsforskjell i kandidatenes svar på spørsmål der de sammenlikner nåværende jobb med den de hadde før fagskoleutdanningen. Mye tyder på at menn i større grad enn kvinner har fått nytte av sin fagskoleutdanning med hensyn til forbedrede arbeidsbetingelser.

Både i fjorårets og i årets undersøkelse finner vi at flere menn enn kvinner sier at arbeidsoppgavene er blitt endret når de sammenlikner nåværende jobb med jobben de hadde før fagskoleutdanningen. Det er også flere menn enn kvinner som sier at *arbeidsbetingelsene* i jobben de har etter fagskoleutdanningen, er blitt bedre enn i den jobben de hadde før fagskoleutdanningen. Disse resultatene vises i tabell 4.4, og refererer da til den siste undersøkelsen. Resultatene *kan* innebære at kvinnenenes møte med arbeidslivet etter endt fagskoleutdanning har vært dårligere enn mennenes, og at det er grunnen til at innenfor flere fagfelt (se figur 4.4) opplever kvinnene yrkesrelevansen av utdanningen som noe lavere enn hva mennene gjør.

Tabell 4.4 Endring av jobbsituasjon før og etter fagskoleutdanningen, etter kjønn.

	Menn	Kvinner	I alt
Prosentandel som svarer at den forrige jobben var forskjellig fra nåværende jobb med hensyn til arbeidsoppgaver	70,6	48,9	62,7
Prosentandel som svarer at arbeidsbetingelsene i nåværende jobb er bedre enn i forrige jobb	63,4	41,8	55,6

4.5 Samsvar mellom utdanning og jobb?

Her skal vi se på kandidater som har et arbeid som er irrelevant for utdanningen. Til grunn for dette legger vi en streng definisjon. Irrelevant arbeid benyttes om sysselsatte som mener at fagskoleutdanning og videregående opplæring er helt uten betydning for arbeidet de har, og at innholdet i utdanningen passer dårlig med arbeidsoppgavene.

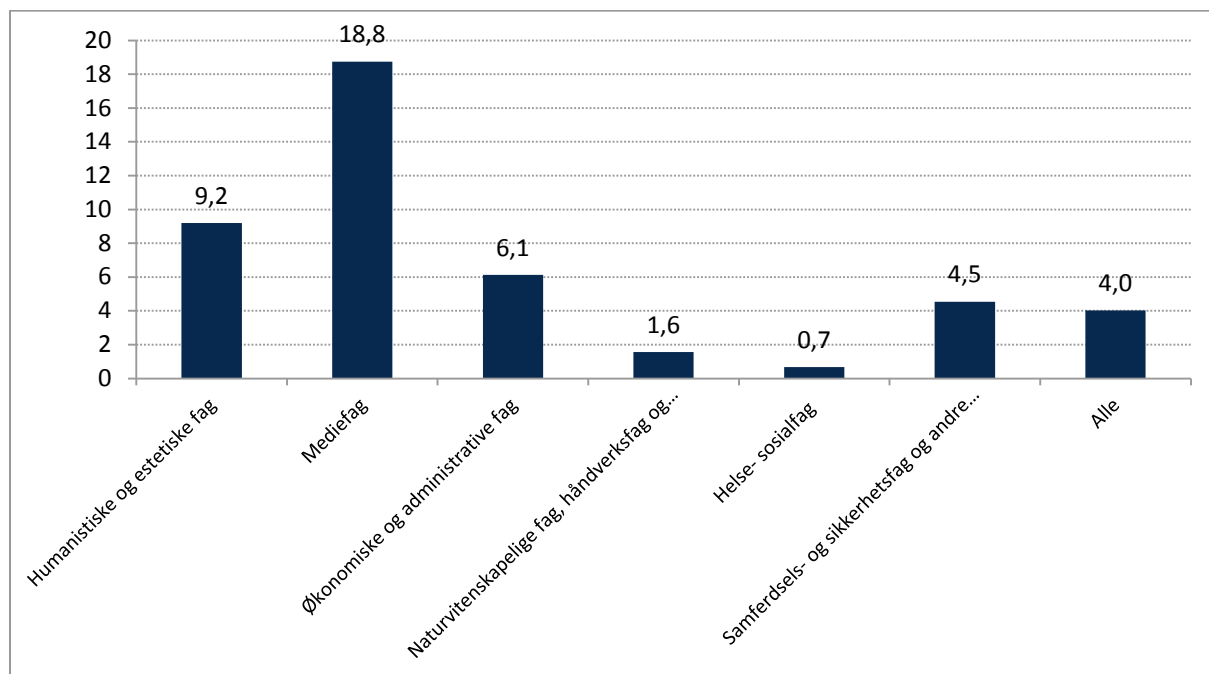
Vi skiller dessuten mellom dem som var i irrelevant arbeid på grunn av vanskeligheter med å få arbeid i samsvar med fagskoleutdanningen, som vi her kaller «ufrivillig i irrelevant arbeid», og de som var i

irrelevant arbeid av andre grunner – som vi her kaller «frivillig i irrelevant arbeid». Det siste vil ofte omfatte personer som jobber ved siden av videre studier.

I fjorårets undersøkelse fant vi at åtte prosent av kandidater i arbeidsstyrken var i irrelevant arbeid, av disse nær fire prosent i «frivillig» irrelevant arbeid (Caspersen mfl.2012:78). Vi fant at andelen i irrelevant arbeid var høyere blant kvinner enn menn, spesielt gjaldt dette ufrivillig irrelevant arbeid. I årets undersøkelse finner vi at en andel på nær samme nivå som i fjor (vel sju prosent) av arbeidsstyrken er i irrelevant arbeid. I tillegg svarer flere kvinner (vel 9 prosent) enn menn (vel 6 prosent) at de er i irrelevant arbeid.

Kjønnsforskjellen i årets undersøkelse dreier seg imidlertid om at det er flere kvinner enn menn som er i *frivillig* irrelevant arbeid. De fleste av disse oppgir at grunnen er at de er opptatt med videre studier. Det er altså hovedsakelig derfor de har en jobb som er irrelevant for utdanningen.

I fjorårets undersøkelse fant vi at andelen i *ufrivillig* irrelevant arbeid i særlig stor grad gjaldt personer i mediefag, dernest i humanistiske og estetiske fag og i økonomisk-administrative fag. Resultatene for årets undersøkelse presenteres i figur 4.4.

Figur 4.4 Prosentandel av arbeidsstyrken i ufrivillig irrelevant arbeid etter fagskolekandidatens fagfelt

Vi finner altså samme mønster i årets undersøkelse, selv om andelen i de tre fagfeltene som har høyest andel i ufrivillig irrelevant arbeid, er lavere i årets undersøkelse enn i fjorårets. Det gjelder spesielt andelen som har ufrivillig irrelevant arbeid av kandidater i mediefag, som riktignok fortsatt er meget høy (figur 4.4). Endringer for enkeltgrupper, spesielt små grupper, fra et år til et annet, kommer trolig først og fremst av tilfeldigheter (hvem som har svart på undersøkelsen osv.), selv om vi ikke kan se bort fra at situasjonen er noe forbedret. Enkelte kandidatgrupper, som de i mediefag, opererer dessuten i det som må kalles små nisjer i arbeidsmarkedet, der mange tilfeldigheter vil spille inn.

Uansett bekreftes tendensen fra fjorårets undersøkelse. Det er små vansker for kandidater utdannet i de store fagfeltene naturvitenskap og teknikk og helse- og sosialfag, men større vansker for humanistiske og estetiske fag, mediefag og økonomisk-administrative fag.

Til dels kommer også fagfeltet samferdsels- og servicefag i den sistnevnte kategorien. Av figur 4.3 så vi også at mediefag, økonomisk-administrative fag og samferdsels- og servicefag vurderes å ha lavere yrkesrelevans, spesielt blant kvinnene, enn de øvrige fagfeltene. Vi fant også at de fire nevnte

fagfeltene, både i 2012-undersøkelsen og i 2013-undersøkelsen (se figur 4.2) var de som hadde høyest andel arbeidsledige.

Det er imidlertid ikke slik at kvinner oftere enn menn rapporterer å ha ufrivillig irrelevant arbeid, selv om de oftere vurderer yrkesrelevansen som lavere. Det ser vi når vi fordeler svarene på de fagfeltene der vi har mange nok observasjoner (tabell 4.5).

Tabell 4.5 Prosentandel av arbeidsstyrken i ufrivillig irrelevant arbeid etter fagskolekandidatens fagfelt og kjønn

	Humanistiske og estetiske fag	Økonomiske og administrative fag	Naturvitenskapelige fag, håndverksfag og tekniske fag	Helse- sosialfag	Samferdsels- og sikkerhetsfag og andre servicefag	Total
Menn	13,3	13,0	1,6	(7,7)*	4,5	4,3
Kvinner	7,8	4,7	3,8	0,0	(5,0)*	4,0

* Tall i parentes fordi grunnlagstallene er lave, bare er hhv. 18 og 16 personer.

I flere av fagfeltene svarer menn oftere enn kvinner at de har ufrivillig irrelevant arbeid. Når menn likevel ikke kommer ut med en høyere totalandel enn kvinner, er det fordi det store flertallet av mannlige fagskolekandidater er utdannet innenfor fagfeltet naturvitenskapelige fag, håndverksfag og tekniske fag, der det generelt er en svært lav andel i irrelevant arbeid.

Når kvinner oftere enn menn i samme fagfelt vurderer yrkesrelevansen som nokså lav, men likevel ikke oftere har irrelevant arbeid etter vår strenge definisjon, kan det være grunn til å gå litt nærmere bak tallene. Det kan være at kvinner oftere enn menn har et arbeid de (bare) er *noe* overkvalifisert for, eller det kan hende kvinner oftere enn menn oppfyller bare ett av kriteriene for å være i irrelevant arbeid. Det undersøkes i neste avsnitt.

4.5.1 Menn og kvinner som er overkvalifisert for jobben

Vi går bak tallene som er grunnlaget for betegnelsen irrelevant arbeid, og starter med spørsmålet om samsvar mellom kravet til utdanningsnivå i jobben og det utdanningsnivået kandidatene har. Det finnes ulike graderinger her. Imidlertid viser grunnlagsmaterialet at det først og fremst er det å være meget overkvalifisert for jobben (altså det som inngår i definisjonen av irrelevant arbeid), som skiller kvinner fra menn, kvinner har høyest andel.

Like fullt kan det tenkes at disse kvinnene likevel oftere enn menn har slikt arbeid fordi de ønsker det (studerer videre eller liknende). Grunnlagstallene viser imidlertid også her det motsatte; kvinner er oftere enn menn overkvalifisert for jobben fordi de har hatt vansker med å få relevant arbeid.

I tabell 4.6 går vi dypere i materialet, og finner at kvinner (9,6 prosent) oftere enn menn (5,5 prosent) har en jobb som samsvarer dårlig med hensyn til utdanningsnivå, dersom *bare* dette kriteriet benyttes. Vi finner dessuten at kvinner (7,3 prosent) oftere enn menn (4,6 prosent) har et arbeid som samsvarer dårlig med utdanningen med hensyn til *innhold*, om *bare* dette kriteriet benyttes. Kvinner (9,4 prosent) har også oftere enn menn (5,7 prosent) en jobb som oppfyller begge kriterier, det vil si helt irrelevant arbeid, men som vi har sett over, er dette nødvendigvis ikke ufrivillig irrelevant arbeid.

Tabell 4.6 Prosentandel av kvinnelige og mannlige fagskolekandidater i arbeidsstyrken som har en jobb som samsvarer dårlig med utdanningen, enten etter kriteriet innhold eller kriteriet utdanningsnivå, eller etter begge kriterier.

	Andel dårlig samsvar bare med hensyn til innhold	Andel dårlig samsvar bare med hensyn til utdanningens nivå (sterkt overkvalifisert)	Andel dårlig samsvar både med hensyn til innhold og nivå	I alt dårlig samsvar	Tallet på observasjoner (=100 %)
Menn	4,6	5,5	5,7	15,9	864
Kvinner	7,3	9,6	9,4	26,4	518

I tabell 4.7 tar vi hensyn også til dette kriteriet («ufrivillig»); altså hvorvidt de hadde arbeid med dårlig samsvar med utdanningens innhold eller nivå på grunn av vansker med å få relevant arbeid,

Tabell 4.7 Prosentandel av kvinnelige og mannlige fagskolekandidater i arbeidsstyrken som ufrivillig har en jobb som samsvarer dårlig med utdanningen, enten etter kriteriet innhold eller kriteriet utdanningsnivå, eller etter begge kriterier.

	Andel ufrivillig, dårlig samsvar bare med hensyn til innhold	Andel ufrivillig, dårlig samsvar bare med hensyn til utdanningens nivå (sterkt overkvalifisert)	Andel ufrivillig, dårlig samsvar både med hensyn til innhold og nivå	I alt ufrivillig dårlig samsvar	Tallet på observasjoner (=100 %)
Menn	1,0	1,0	4,2	6,1	864
Kvinner	3,1	3,9	4,0	11,0	518

Kvinner har oftere enn menn ufrivillig en jobb som samsvarer dårlig med utdanningens *innhold*, og kvinner har oftere enn menn ufrivillig en jobb som samsvarer svært dårlig med eget utdanningsnivå, men kvinner oppfyller ikke oftere enn menn *begge* kriterier, se tabell 4.7.⁷

Det er mulig at disse resultatene bidrar til en forklaring på hvorfor kvinner i mange fagfelt tenderer til å vurdere yrkesrelevansen av utdanningen som dårligere enn men hva menn gjør; det kan synes som kvinner i noe mindre grad enn menn får jobber der kompetansen deres blir utnyttet.

4.5.2 Sammenheng mellom jobbinnhold og kandidatenes vurdering av utdanningens relevans

En multivariat analyse (tabell 4.8) viser klart at det å ha en jobb som samsvarer dårlig med jobben (enten innholdsmessig, nivåmessig eller på begge måter), medfører at kandidatene gir en lavere vurdering av utdanningens relevans for arbeidslivet. Om lag samme negative effekt på vurderingen av utdanningens relevans, har det å være arbeidsledig.

⁷ Kjønnsforskjellene vi finner i tabell 4.7, er klart signifikante (det gjelder første, andre og fjerde kolonne).

Tabell 4.8 Lineær regresjon av vurderingen av utdanningens relevans for arbeidslivet

	Modell 1		Modell 2		Modell 3		Modell 4	
Kvinne (=1) (menn er referanse)	-0,067	0,057	-0,216	0,087	-0,227	0,086	-0,192	0,086
Fagfelt (primærnæringsfag, samferdsel, sikkerhet og service er referanse)								
Økonomisk-administrative fag			-0,058	0,125	0,030	0,126	0,007	0,126
Naturvit. fag, håndverksfag og tekniske fag			-0,045	0,100	-0,069	0,100	-0,063	0,099
Helse- og sosialfag			0,435	0,133	0,416	0,132	0,320	0,136
Mediefag			-0,521	0,219	-0,484	0,217	-0,358	0,223
Humanistiske og estetiske fag			-0,013	0,129	0,018	0,128	0,093	0,132
Er arbeidsledig (=1)					-0,386	0,115	-0,331	0,118
Har jobb med dårlig samsvar med utdanningen (innhold eller nivå) pga. av vansker (=1)					-0,453	0,115	-0,453	0,114
Alder 22–30 år							-0,129	0,125
Alder 31–40 år							0,100	0,136
Alder mer enn 40 år (Alder under 22 år er referanse)							0,160	0,133
Fått jobb med nye arbeidsoppgaver							0,048	0,075
Fått jobb med bedre bedrearbeidsbetingelser							0,152	0,075
Konstant	4,112	0,035	4,152	0,093	4,205	0,093	4,105	0,154
Tallet på observasjoner	1577		1577		1577		1577	
Justert R ²	0,000		0,020		0,034		0,047	

I analysen er vi spesielt opptatt av å se på kjønnsforskjellen med hensyn til vurdering av yrkesrelevans. Analysen (tabell 4.8) viser at kvinnene generelt vurderer yrkerelevansen som lavere enn menn, med andre ord også etter at det er kontrollert for (tatt hensyn til) kandidatenes fordeling på fagfelt og arbeidsmarkedserfaringer, noe som gjøres i modellene 2–4 i tabell 4.8. Med unntak av første modell, der det ikke er kontrollert for andre variabler og der kjønnsforskjellen er ikke-signifikant, er kjønnsforskjellen om lag den samme – og signifikant – i alle modeller, om den ikke er veldig stor. Effekten av å være kvinne er riktignok noe redusert i siste modell, men tilleggsanalyser viser at det faktisk er kontroll for alder som reduserer kjønnseffekten, ikke kontroll for hvorvidt de har fått nye arbeidsoppgaver eller bedre arbeidsbetingelser.

Verken kvinnenes noe større erfaring med arbeidsledighet eller deres større tilbøyelighet til å ha jobb som samsvarer dårlig med utdanningens innhold eller nivå, synes å spille en rolle for kjønnsforskjellen i vurderingen av utdanningens relevans for arbeidslivet. Det samme gjelder det at kvinner sjeldnere enn menn har fått en jobb med bedre arbeidsbetingelser enn hva de hadde før fagskoleutdanningen.

Isolert øker det å få en jobb med bedre arbeidsbetingelse kandidatens vurdering av utdanningens yrkesrelevans, men det har lite å si for kjønnsforskjellen.

For øvrig viser analysene at kandidatens alder ikke har noen betydning. Når det gjelder forskjeller mellom fagfelt, representerer helse- og sosialfag (med høy yrkesrelevans) og mediefag (med lav yrkesrelevans) ytterpunktene, mens de øvrige fagfeltene alle er omtrent midt på treet.

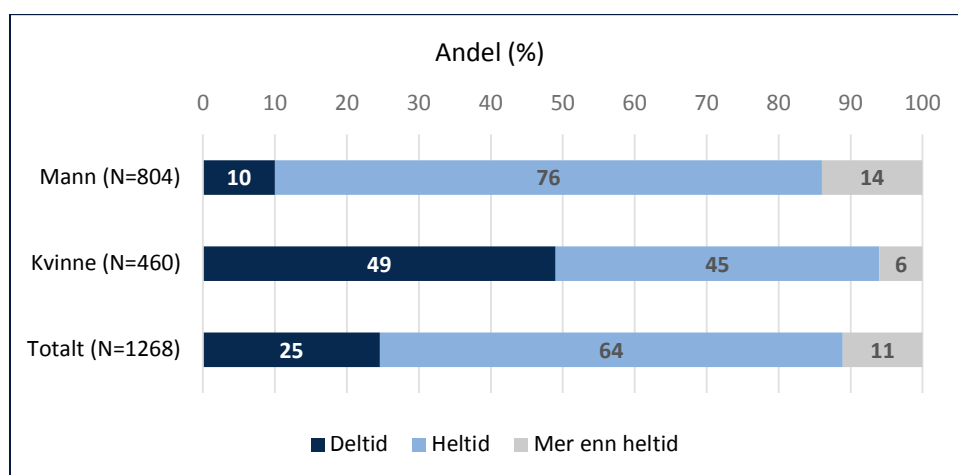
Resultatene i tabell 4.8 viser at det er mange forhold som har betydning for hvordan kandidatene vurderer yrkesrelevansen av utdanningen, men resultatene gir altså ikke noen forklaring på hvorfor kvinner vurderer yrkesrelevansen som lavere enn menn. Det skal legges til at analysens forklaringskraft (uttrykt ved justert R^2) er lav. Det betyr at det er mange andre forhold som vi ikke kjenner til, som har betydning for fagskolekandidatenes vurderinger.

4.6 Heltid, deltid og undersysseletting

En annen form for mistilpasning enn det å være arbeidsledig eller ha irrelevant arbeid, er å være undersysseletting. Det vil si at man jobber ufrivillig deltid. Først skal vi se litt nærmere på dem som jobber heltid og deltid.

4.6.1 Heltids- og deltidsarbeid

Figur 4.5 viser at det er nokså stor forskjell mellom kvinner og menn når det gjelder andelen i deltidsarbeid. Mens nesten halvparten av de kvinnelige fagskolekandidatene (49 prosent) jobber deltid, gjør bare 10 prosent av de mannlige fagskolekandidatene det samme. Kvinnene har også en mindre andel enn mennene som jobber mer enn 100 prosent. Bildet samsvarer med fjorårets undersøkelse.

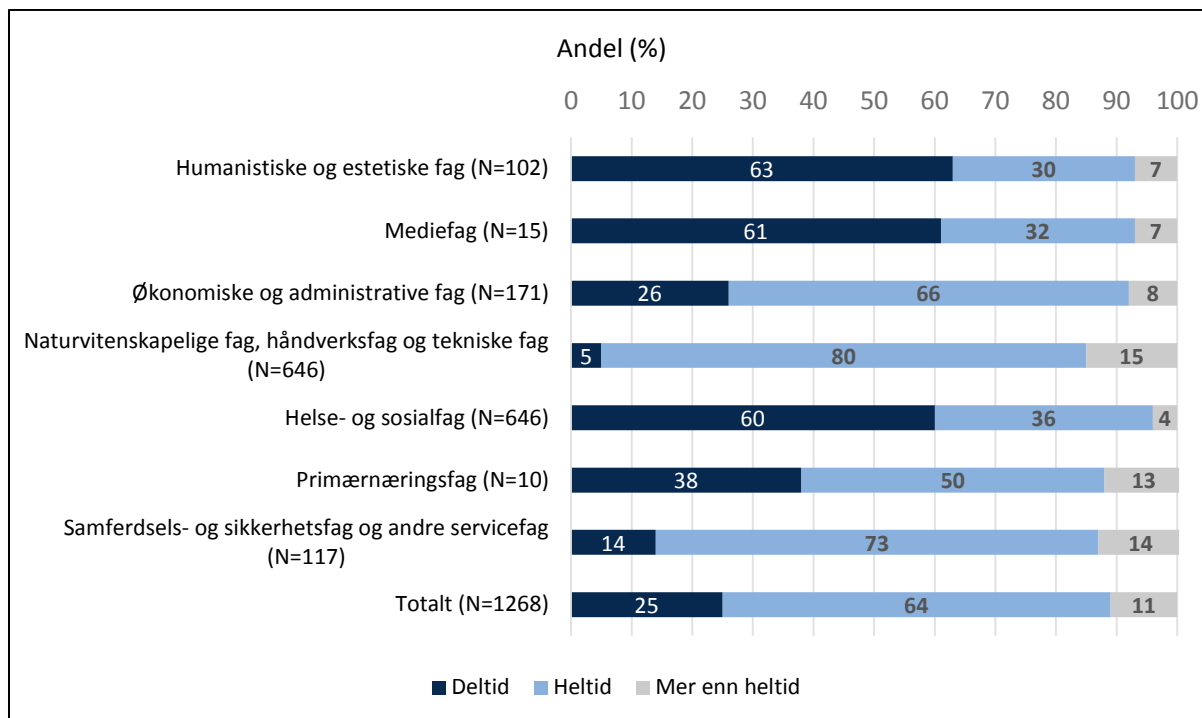

Figur 4.5 Andel som jobber deltid, heltid og mer enn heltid, etter kjønn. Prosent

Går vi videre og ser på fagfelt (Figur 4.6), finner vi også forskjeller mellom de ulike gruppene når det gjelder andelen som jobber deltid. Dette er ikke overraskende med tanke på at fagskoleutdanningene er svært kjønnsdelte. Figur 4.6 viser at de kvinne-dominerte fagfeltene som humanistiske og estetiske fag (63 prosent) og helse- og sosialfag (60 prosent) har høye andeler som jobber deltid.

Imidlertid har også et fagfelt som er dominert av menn, som mediefag, en høy andel som jobber deltid (61 prosent), og et fagfelt som domineres av kvinner, som økonomiske og administrative fag, en andel om lag som gjennomsnittet (26 prosent). Dette innebærer at deltidsandelen ikke bare kommer av forskjellen mellom menn og kvinner i tilbøyeligheten til å jobbe deltid, men av særtrekk ved faget og arbeidsmulighetene knyttet til faget. I gruppen naturvitenskapelige fag, håndverksfag og tekniske fag, som domineres av menn, har bare fem prosent oppgitt at de jobber deltid. Dette kan komme både av at feltet er mannsdominert, og at fagfeltet kvalifiserer for jobber der det normale er å ha heltidsjobb.

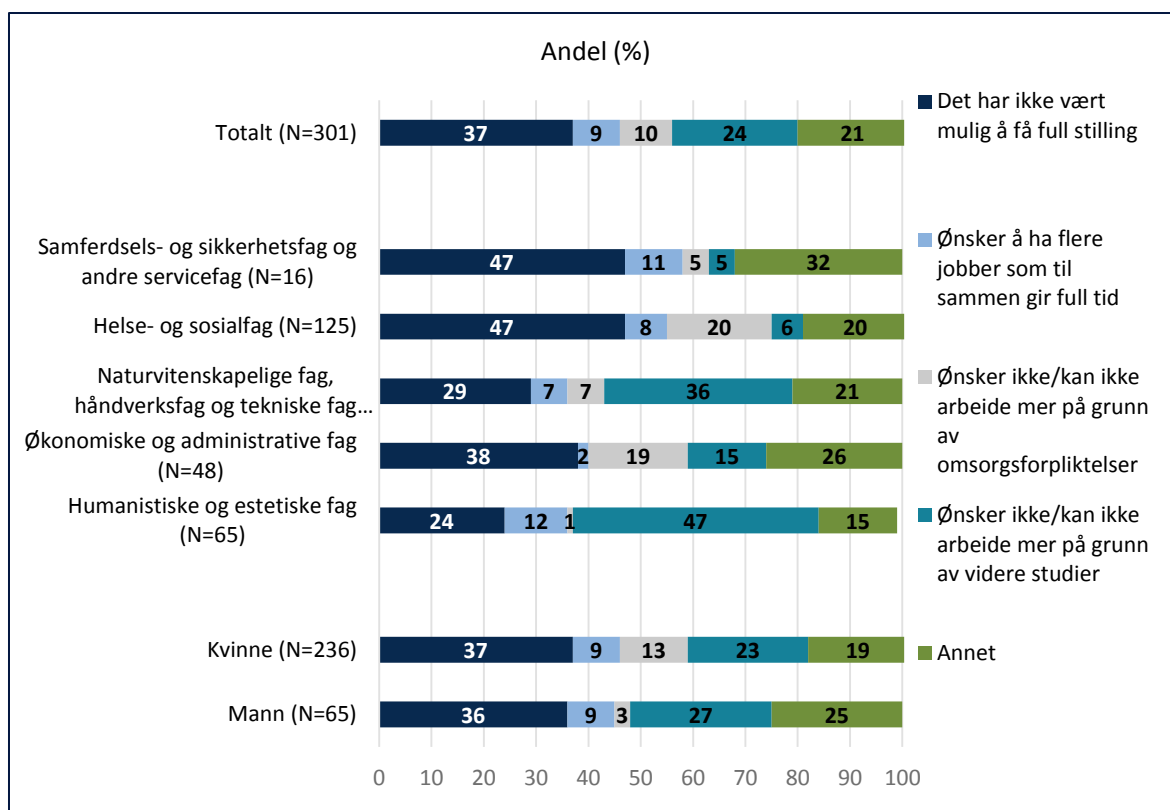
Det samme gjelder fagfeltet samferdsels-, sikkerhetsfag og andre servicefag også har en lav andel som jobber deltid (14 prosent).

Figur 4.6 Andel som jobber deltid, heltid og mer enn heltid, etter fagfelt. Prosent

4.6.2 Undersyssetting

Undersyssetting betyr at en har en deltidsjobb, men ønsker å jobbe heltid. Vi har spurt kandidatene om grunnen til at de har en deltidsjobb. De som svarer at grunnen er at det ikke har vært mulig å få full stilling, anser vi som undersysselsatte. Vi ser (figur 4.7) at det gjelder 37 prosent av dem som jobber deltid.

Figur 4.7 Grunner til deltid, etter kjønn og fagfelt. Prosent

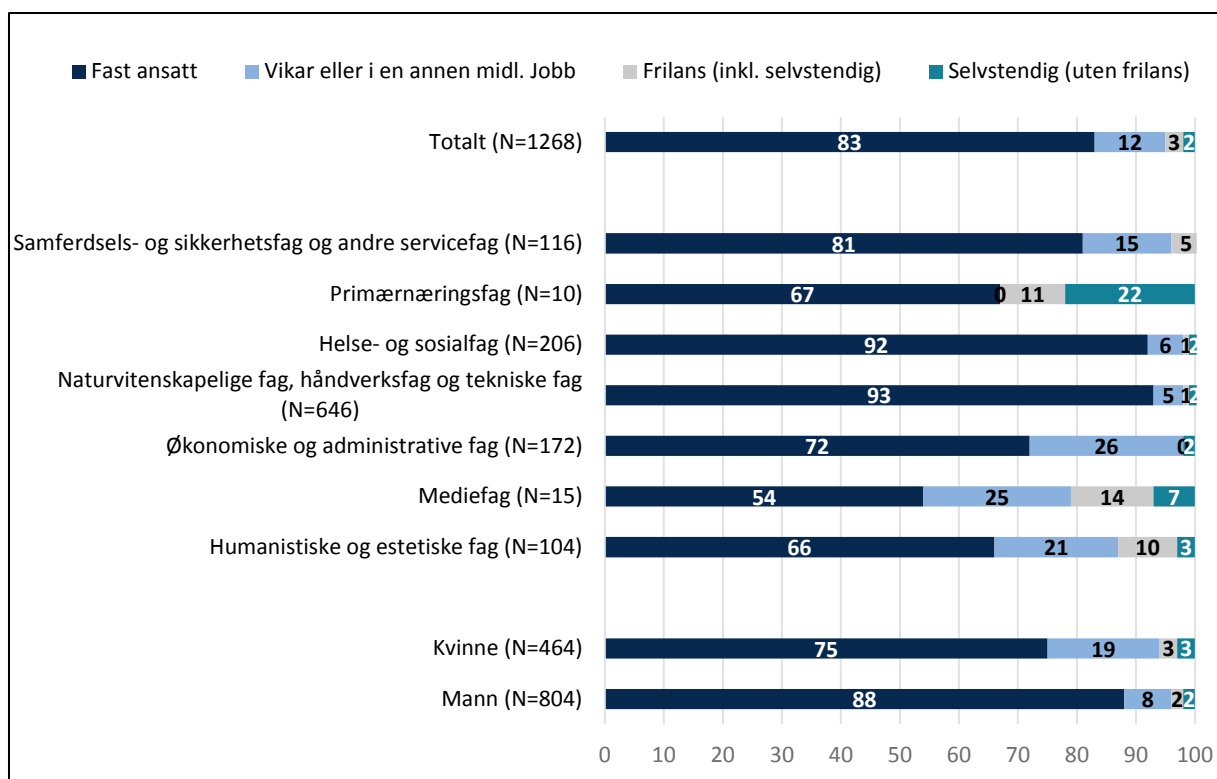
Det er faktisk ingen forskjell mellom deltidsansatte kvinner og menn som oppgir dette som årsak (det vil si at det ikke var mulig å få full stilling). Det var imidlertid store forskjeller etter fagfelt. Nær halvparten av de deltidsansatte kandidatene i helse- og sosialfag oppga dette som grunn. I fjorårets undersøkelse var andelen enda høyere, nemlig 59 prosent. Også blant kandidater i humanistiske og estetiske fag er andelen som oppga at det ikke var mulig å få full stilling, lavere enn i fjor, da den var 31 prosent, mot 24 prosent i år. I årets undersøkelse er *videre studier* oppgitt som hovedårsak til deltidsarbeid i denne faggruppen, nesten halvparten svarte dette.

Andre grupper som ofte oppgir at det ikke var mulig å få full stilling som årsak til at de jobber deltid, er den lille gruppen innenfor samferdsels-, sikkerhets- og servicefag, og den (noe) større gruppen som har tatt økonomisk-administrative fag (henholdsvis 47 og 38 prosent).

4.7 Fast eller midlertidig stilling?

Mer enn fire av fem av de sysselsatte fagskolekandidatene er fast ansatt, men dette varierer mye mellom fagfeltene (figur 4.8). Høyest andel har naturvitenskapelig og tekniske fag og helse- og sosialfag, mens mediefag har lavest andel med 54 prosent. Her er tallgrunnlaget svært lavt, men også i fjorårets undersøkelse var andelen med fast ansettelse lavest i denne faggruppen, da med bare 37 prosent. Bildet er nokså likt det vi fant i fjorårets undersøkelse, men andelen med fast ansettelse i humanistiske og estetiske fag er noe høyere i år (66 prosent) enn i fjor (57 prosent).

Figur 4.8 Andeler i faste og midlertidige stillinger, etter kjønn og fagfelt. Prosent

Frilansarbeidere finner vi først og fremst innenfor mediefag og humanistiske og estetiske fag. Slik var det også i fjorårets undersøkelse, selv om denne andelen i år har økt for humanistiske og estetiske fag, mens den er redusert for mediefag. Svingninger fra et år til et annet for enkeltgrupper kan komme av tilfeldigheter grunnet lavt tallgrunnlag, mens bildet av forskjeller mellom fagfeltene – som i all hovedsak er det samme i år som i fjor, trolig gir et dekkende bilde.

4.8 Oppsummering

Nær 70 prosent av fagskolekandidatene hadde yrkesaktivitet som sin hovedaktivitet tre kvart år etter eksamen. Dette er noe høyere enn i fjorårets undersøkelse. Nær én av fem hadde videre studier som sin hovedaktivitet. Det er særlig kandidater i humanistiske og estetiske fag og mediefag som ofte har videre studier som sin hovedaktivitet.

På samme måte som i fjorårets undersøkelse, er arbeidsledigheten blant de nyutdannede relativt lav, og er målt til 8 prosent av fagskolekandidater som var i arbeidsstyrken (sysselsatt eller arbeidsledig). Dette er noe høyere enn i fjorårets undersøkelse, og betydelig høyere enn hva som er vanlig generelt i befolkningen, men det er vanlig at nyutdannede har høyere arbeidsledighet enn andre. Det som imidlertid er spesielt, er at ledigheten har økt spesielt mye for én av faggruppene. Det gjelder fagfeltet økonomisk-administrative fag. Andelen som var arbeidsledig i denne gruppen var hele 23 prosent. Tallet på fagskolekandidater i dette fagfeltet har økt mye fra fjorårets til årets undersøkelse. Det er mulig at årsaken til økte problemer ligger i økt konkurranse på arbeidsmarkedet. Det ligger utenfor prosjektets ramme å gå nærmere inn på dette. Et annet spørsmål som det også bør være interessant å følge opp, og som også ligger utenfor rammen av dette prosjektet, er at fagskolekandidater som er født utenfor Norge, er overrepresentert i dette fagfeltet. De er også sterkt overrepresentert blant de arbeidsledige, ikke minst innenfor dette fagfeltet. Fagskolekandidater som er født utenfor Norge og er uteksaminert i økonomisk-administrative fag, har en arbeidsledighet på hele 44 prosent.

Det er stor variasjon mellom utdanningsgruppene i deres vurdering av utdanningens relevans for arbeidslivet. Høyest gjennomsnittsskår gis av kandidater i helse- og sosialfag fag (4,4 på en skala fra

1 til 5), lavest skår av kandidater i mediefag (3,6). Kvinner vurderer generelt relevansen som noe lavere enn mennene, når det er tatt hensyn til kandidatenes fordeling på fagfelt.

Kvinner får også litt sjeldnere enn menn jobber der kompetansen blir utnyttet. De kvinnelige fagskolekandidatene har oftere enn menn ufrivillig et arbeid som samsvarer dårlig med utdanningens innhold, og kvinner har oftere enn menn ufrivillig en jobb som samsvarer dårlig med eget utdanningsnivå (men kvinner oppfyller ikke oftere enn menn begge kriterier).

Et annet funn er at kvinner sjeldnere enn menn rapporterer at arbeidsbetingelsene i den jobben de hadde på undersøkelsestidspunktet (tre kvart år etter fullført fagskoleutdanning), er bedre enn i jobben de hadde rett før fagskoleutdanningen.

Når vi tar hensyn til hvor mange som har en jobb med dårlig samsvar mellom utdanning og jobb, eller har fått en jobb med bedre arbeidsbetingelser, har imidlertid kvinnene fortsatt en tendens til å vurdere utdanningens yrkesrelevans som noe lavere enn hva mennene gjør. Vi kjenner ikke til årsakene til dette.

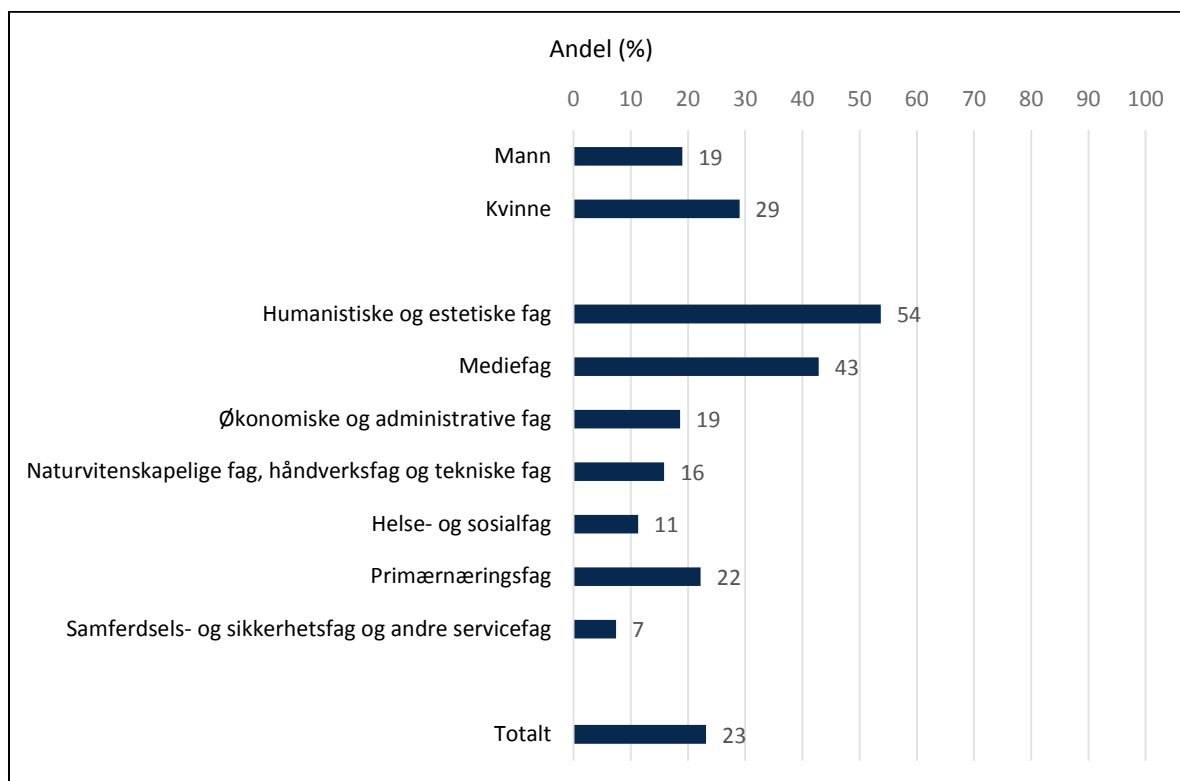
En firedel av de sysselsatte fagskolekandidatene jobber deltid, og bildet er i grove trekk det samme som vi fant i fjorårets undersøkelse. Helse- og sosialfag, mediefag humanistiske og estetiske fag har høyest andel (60–63 prosent). Det er imidlertid ulike årsaker til at de jobber deltid. Mens nær halvparten av deltidsansatte innenfor helse- og sosialfag oppgir at grunnen var at det ikke var mulig å få full stilling, oppgir bare en av fire kandidater i humanistiske og estetiske fag dette. Den viktigste grunnen til å jobbe deltid i denne gruppen, var at de holdt på med videre utdanning.

Også resultater med hensyn til andeler av de sysselsatte som er i fast stilling, bekrefter resultatene i forrige undersøkelse. Av alle de sysselsatte fagskolekandidatene var hele 83 prosent i fast stilling. Andelen var betydelig lavere i mediefag og humanistiske og estetiske fag (henholdsvis 54 og 66 prosent). Helse- og sosialfagskandidatene, hvorav mange jobber deltid, ofte ufrivillig deltid, rapporter at de stort sett er i fast stilling (92 prosent).

5 Videre utdanning

Årets undersøkelse (av 2012-kandidatene) inneholdt flere spørsmål om videre utdanning enn fjorårets undersøkelse. Vi så i forrige undersøkelse at ca. en fjerdedel av fagskolekandidatene holdt på med videre studier, og ønsket derfor denne gangen å vite mer om hva slags utdanning dette var, hvorfor de holdt på med den, og hva som var den høyeste utdanningen de planla å ta.

Figur 5.1 viser at totalt 23 prosent av kandidatene holdt på med videre utdanning i mars 2013, ca. tre kvart år etter at de fullførte fagskoleutdanningen sin. Dette gjaldt noe flere kvinner (29 prosent) enn menn (19 prosent).

Figur 5.1 Holdt på med videre studier i referanseuken, etter kjønn og fagfelt. Prosent

Vi ser også at det er visse forskjeller mellom fagfelt. Den største andelen i videre utdanning finner vi blant dem som hadde fullført en fagskoleutdanning innen humanistiske og estetiske fag. Som vi husker var dette en av faggruppene med et stort antall kandidater fra de yngste aldersgruppene. Ca.

en fjerdedel i denne gruppen var 21 år eller yngre, og tre firedeler var 30 år eller yngre. Mediefag, som også hadde mange unge kandidater, har også en stor andel i videre studier. Den sistnevnte faggruppen hadde også den laveste vurderingen av fagskoleutdanningens relevans for arbeidslivet.

Helse- og sosialfag har den laveste andelen som sier de holdt på med studier ca. et halvt år etter fullført fagskoleutdanning. Kanskje ikke overraskende, var det altså den faggruppen som har de eldste kandidatene som har den laveste andelen i videre studier.

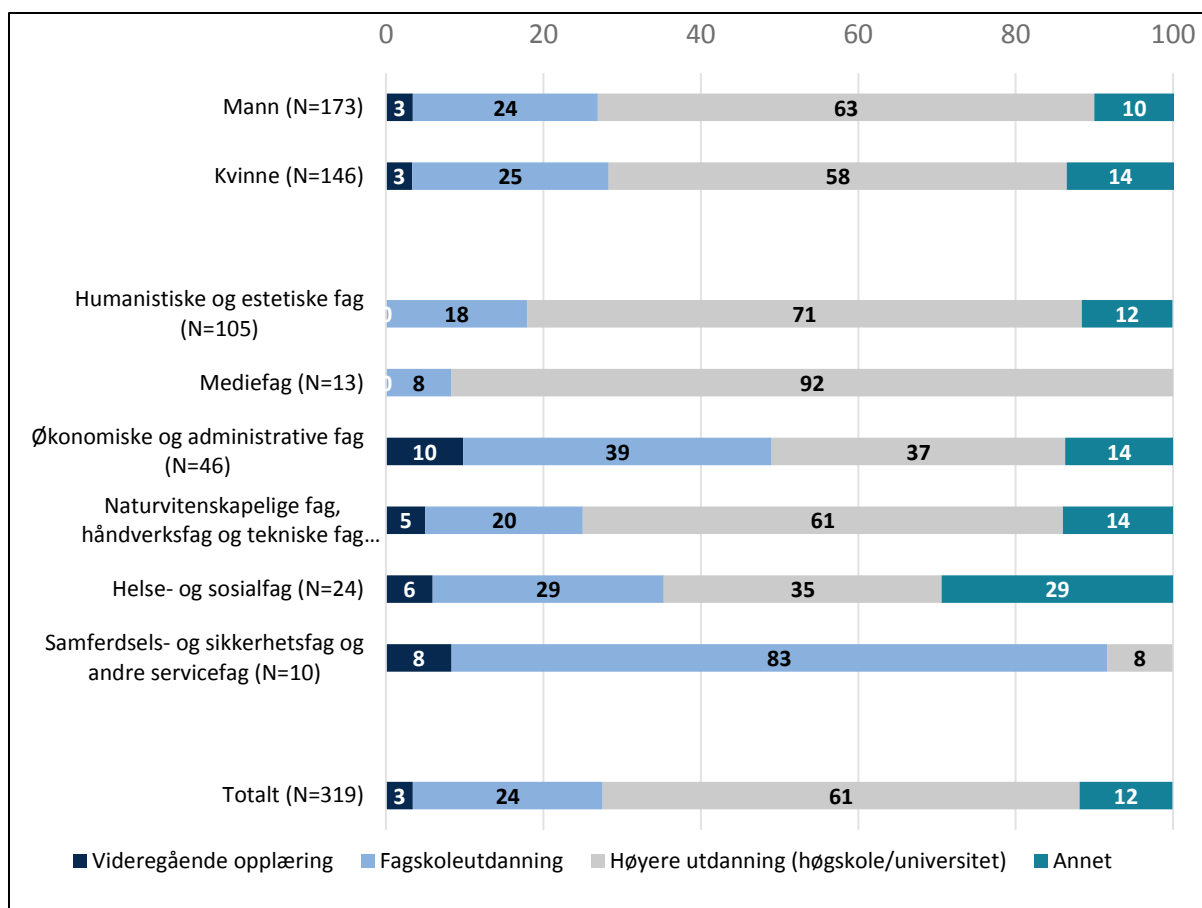
5.1 Hva slags videre utdanning holdt fagskolekandidatene på med?

Figur 5.2 viser nivået på utdanningen som de fagskoleutdannede holdt på med. Totalt tok 61 prosent av dem som holdt på med videre utdanning, en form for høyere utdanning ved høyskole eller universitet. 24 prosent holdt på med videre fagskoleutdanning, og tre prosent holdt på med videregående opplæring. Blant dem som holdt på med videre utdanning, holdt 12 prosent på med «annen» utdanning enn de tre spesifiserte nivåene.

Andelene på de forskjellige nivåene fordeler seg tilnærmet likt mellom kvinner og menn, men ser vi på fagfeltene, finner vi visse forskjeller mellom gruppene. Nesten alle (92 prosent) med en mediefaglig fagskoleutdanning som holdt på med videre studier våren 2013, tok en høyere utdanning. De som hadde fullført en fagskoleutdanning innenfor humanistiske og estetiske fag og holdt på med videre utdanning, hadde også en stor andel (71 prosent) i høyere utdanning. Tilsvarende andel innenfor faggruppen naturvitenskapelige fag, håndverksfag og tekniske fag var 61 prosent. Blant dem som holdt på med videre studier, hadde de tre nevnte faggrupper altså en klar overvekt av sine kandidater i høyere utdanning. Innenfor de andre fagfeltene fordelte andelene i videre studier seg jevnere på de ulike nivåene.

Blant fagskolekandidater i økonomiske og administrative fag som holdt på med videre studier, holdt 39 prosent på med en annen fagskoleutdanning, mens 37 prosent holdt på med høyere utdanning. Faggruppen helse- og sosialfag, fordeler seg nokså jevnt mellom høyere utdanning (35 prosent), fagskoleutdanning (29 prosent) og «annet» (29 prosent).

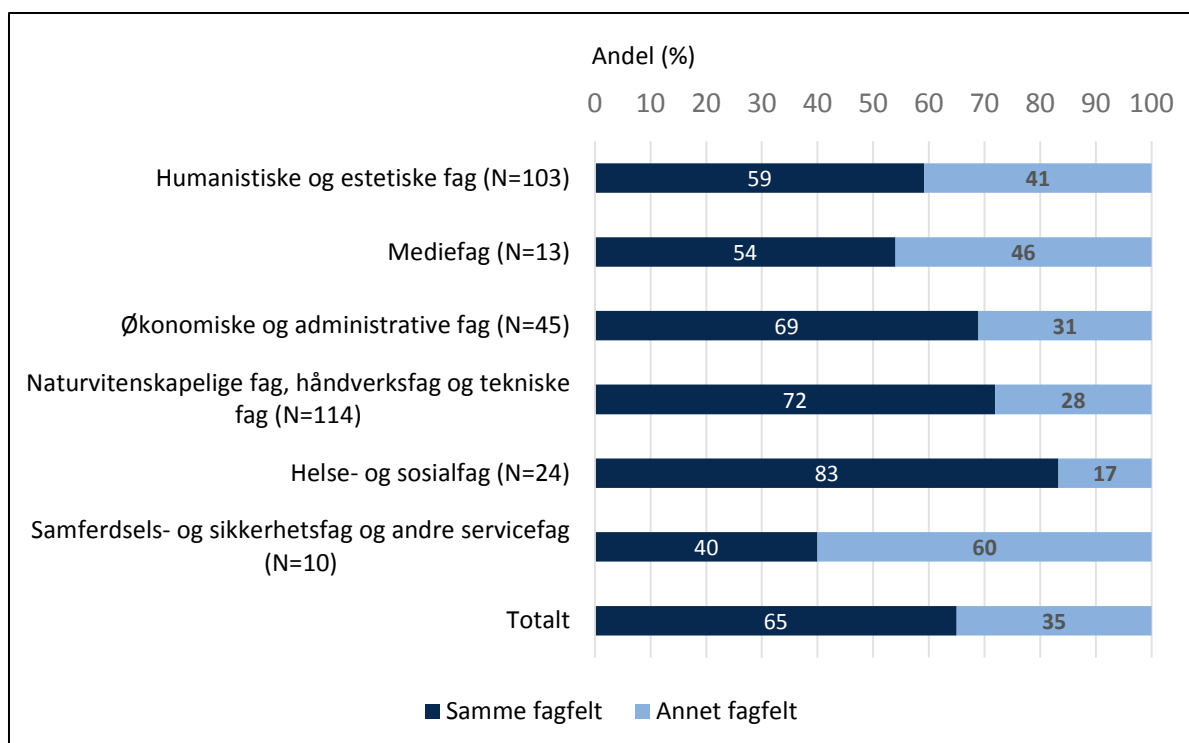
Svært få, innenfor alle fagområder, holdt på med videregående opplæring (tre prosent totalt).

Figur 5.2 Nivået på videre studier, etter kjønn og fagfelt. Prosent

Figur 5.3 viser andelen innenfor hvert fagområde som har tatt videre utdanning innenfor det samme fagområdet som de fullførte fagskoleutdanning våren 2012.⁸ De fleste (totalt 65 prosent) var i gang med videre studier innenfor samme fagområdet som deres fagskoleutdanning. Andelen som har tatt videre utdanning innenfor det samme området, varierer noe mellom de ulike faggruppene. Helse- og sosialfag (83 prosent) har den største andelen som holdt på med videre studier innenfor samme fagfelt. Også naturvitenskapelige fag, håndverksfag og tekniske fag (72 prosent) og økonomiske og administrative fag (69 prosent) har høye andeler som fortsetter innenfor samme fagfelt. Innenfor faggruppene humanistiske og estetiske fag og mediefag fordeler andelen som holdt på med utdanning innenfor samme fagfelt og annet fagfelt seg mer likt (figur 5.3).

⁸ Dette er også mer detaljert beskrevet i vedlegg, se tabell V.1.

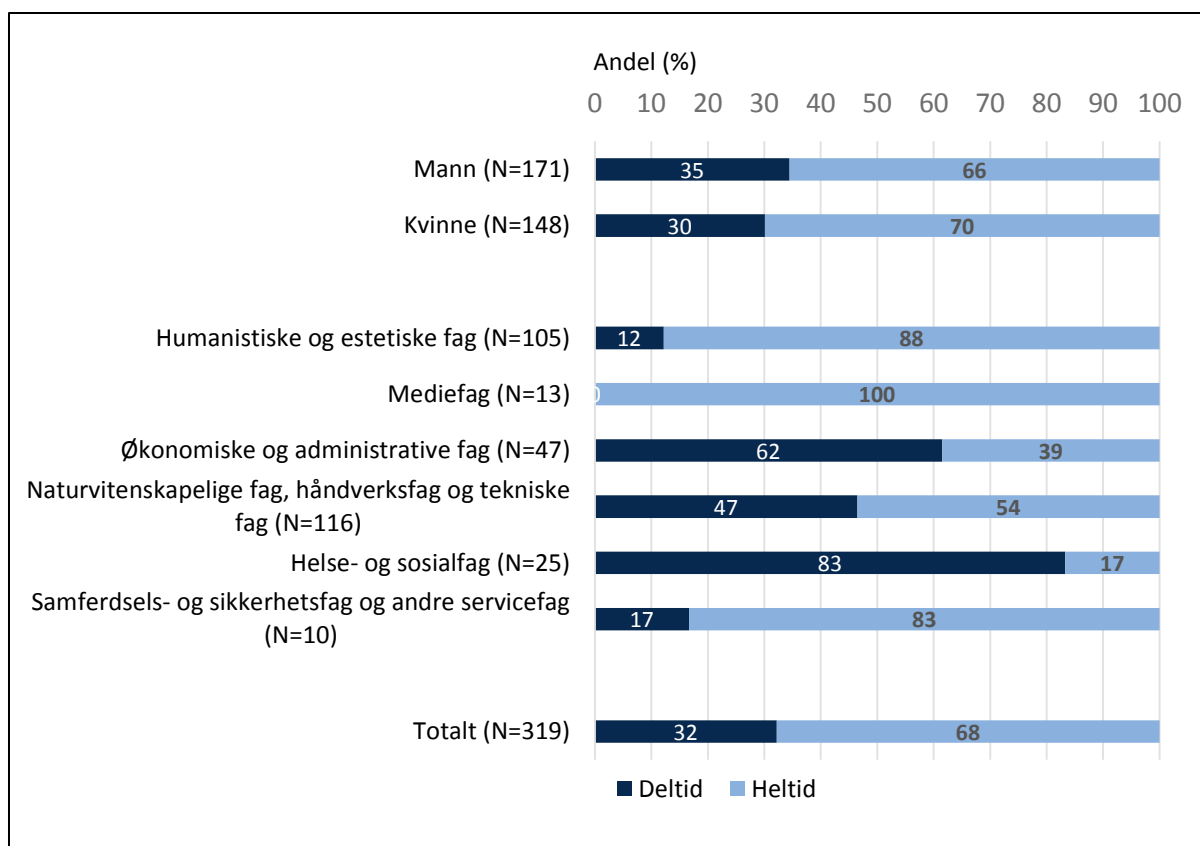

Figur 5.3 Andel som har tatt videre utdanning innenfor samme fagfelt som fagskoleutdanningen, etter fagfelt

5.2 Videre utdanning på heltid eller deltid?

Vi spurte også fagskolekandidatene om utdanningen de holdt på med våren 2013, var på heltid eller deltid. Totalt, blant dem som var i gang med videre studier, var ca. en tredjedel i gang med studier på deltid, mens to tredjedeler var i gang med studier på heltid. Figur 5.4 viser også at andelene varierer mye mellom de ulike fagfeltene, men lite mellom kvinner og menn. Andelen kvinnelige nyutdannede fagskolekandidater som studerer på deltid, har økt fra 17 prosent våren 2012 til 30 prosent våren 2013, en økning vi ikke kjenner til bakgrunnen for.

Det er stor variasjon mellom fagfeltene i andelen som studerer på deltid. Helse og sosialfag har den største andelen som holder på med utdanning på deltid (83 prosent), men også økonomiske og administrative fag (62 prosent) har en stor andel som studerer på deltid sammenliknet med de andre fagfeltene. Blant dem som har tatt mediefag (100 prosent), humanistiske og estetiske fag (88 prosent) og samferdsels og sikkerhetsfag og andre servicefag (83 prosent) og holdt på med videre utdanning våren 2013, tok nesten alle sin videre utdanning på heltid.

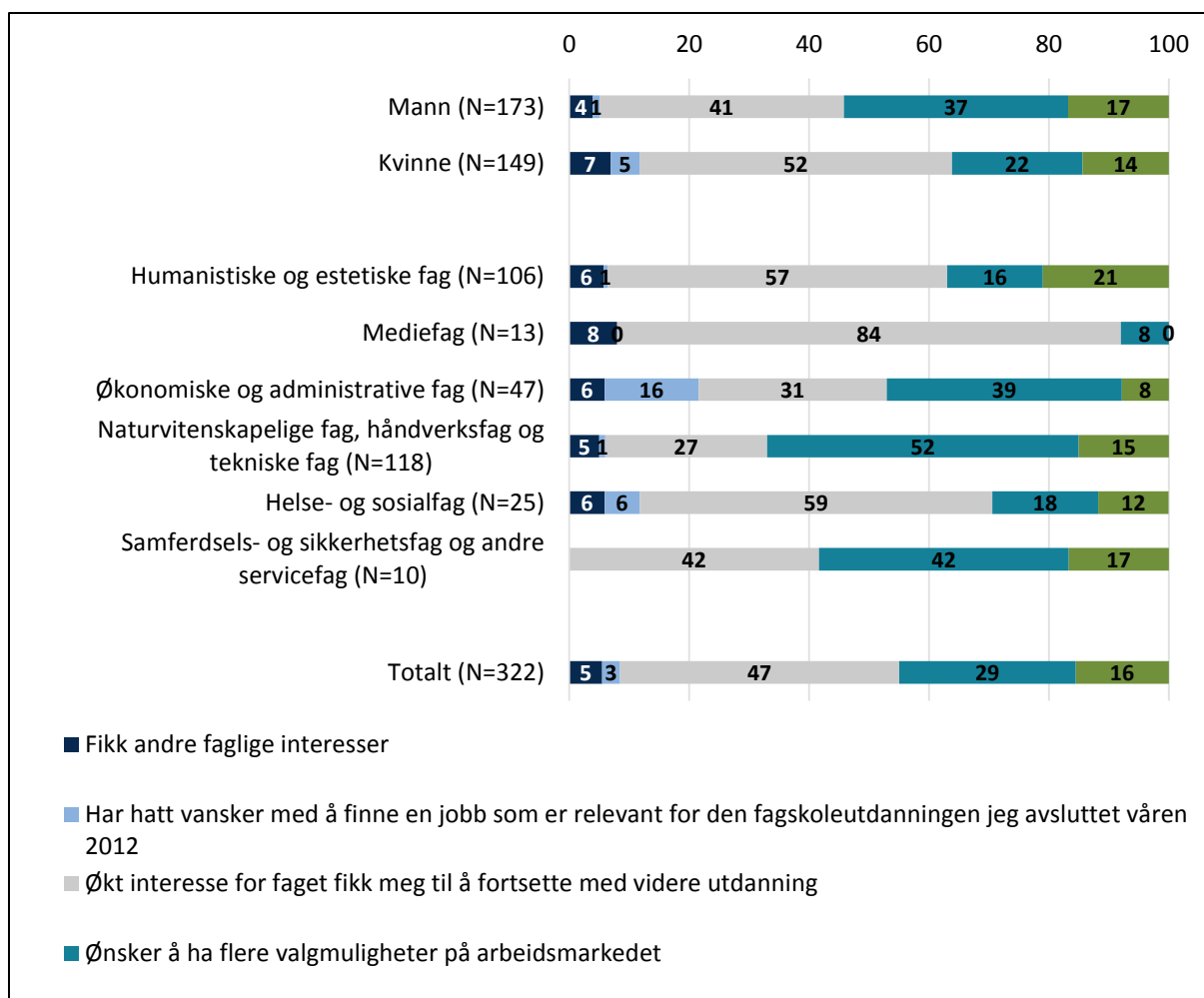
Figur 5.4 Videre studier på heltid eller deltid, etter kjønn og fagfelt. Prosent

5.3 De viktigste årsakene til videre studier

Figur 5.5 viser hva fagskolekandidatene oppga som den viktigste årsaken til at de holdt på med videre studier. I likhet med fjorårets undersøkelse ser vi at økt interesse for faget og ønsket om flere valgmuligheter på arbeidsmarkedet er de to viktigste årsakene til videre studier, uavhengig av kjønn og fagfelt. Totalt hadde 47 prosent oppgitt økt interesse for faget som viktigste årsak, og 29 prosent hadde oppgitt at de ønsket flere valgmuligheter på arbeidsmarkedet.

En del har også oppgitt andre årsaker enn de som var oppgitt i spørreskjemaet, som de viktigste grunnene til at de holdt på med videre utdanning (16 prosent totalt).

Ellers viser figur 5.5 at faggruppen økonomiske og administrative fag skiller seg ut fra de andre fagfeltene ved at en større andel som oppga vansker med å finne en jobb som er relevant for den fagskoleutdanningen de hadde tatt, som grunn til å studere videre. Vi husker at denne faggruppen også skilte seg ut når det gjaldt tilpasning på arbeidsmarkedet (kapittel 4). Faggruppen økonomiske og administrative fag hadde en større andel arbeidsledige våren 2013 enn de andre faggruppene, og det hadde vært en betydelig økning fra året før (da vi undersøkte uteksaminerte fagskolekandidater fra våren 2011).

Figur 5.5 Den viktigste grunnen til at de holdt på med videre studier, etter kjønn og fagfelt. Prosent

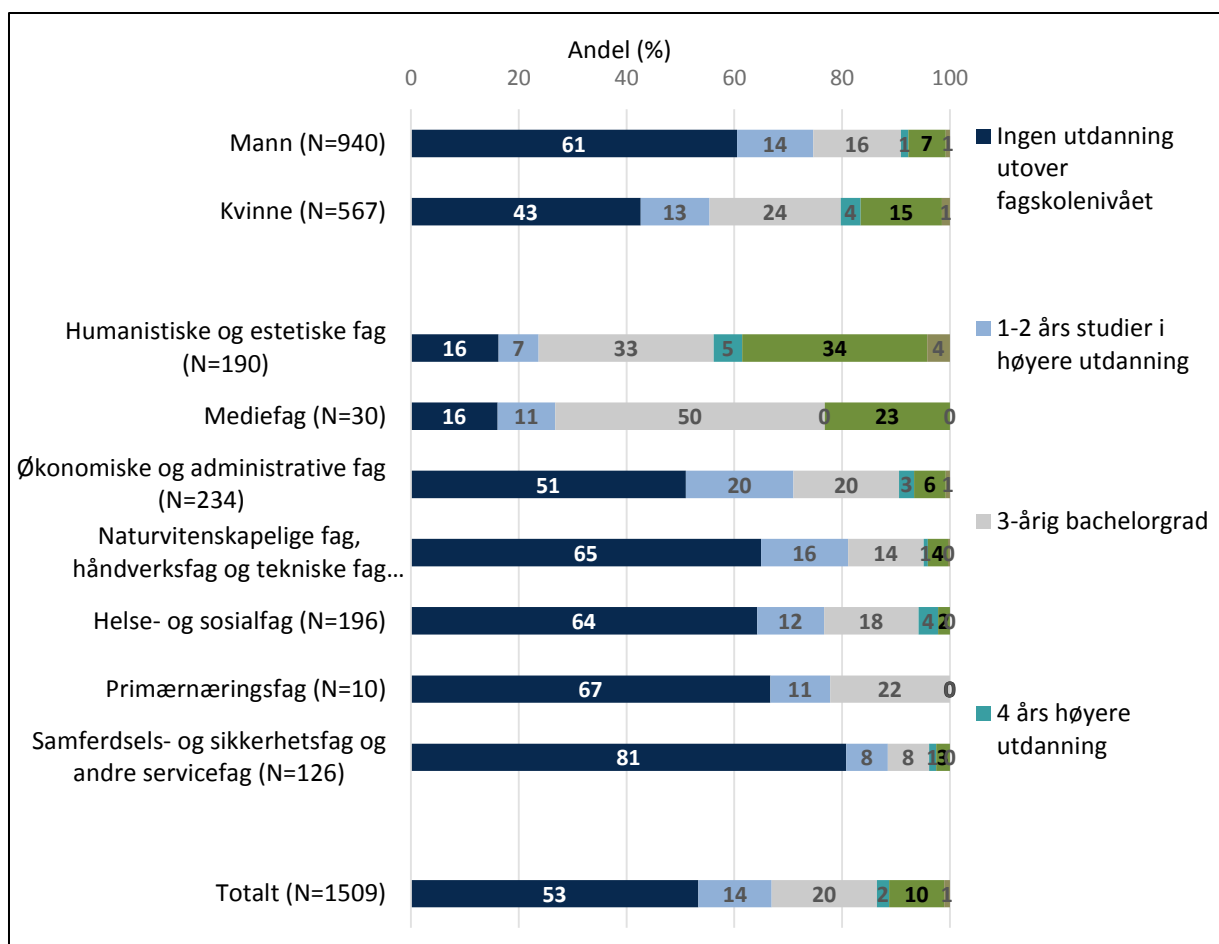
5.4 Den høyeste utdanningen fagskolekandidatene planlegger å ta

Alle fikk spørsmål om hva som var den høyeste utdanningen de planla å ta. Ca. halvparten (53 prosent) av fagskolekandidatene svarte at de ikke planla å ta utdanning utover fagskolenivået (figur 5.6). Andelen tilsvarer andelen i fjorårets undersøkelse, der 55 prosent oppga at de ikke planla å ta noen utdanning utover fagskoleutdanningen de fullførte våren 2011.

Figur 5.6 viser også at det er forskjeller i svarene både mellom kjønn og fagfelt. En større andel av mennene (61 prosent) enn kvinnene (43 prosent) planlegger ikke å ta noen utdanning utover fagskolenivået. Kvinner, derimot, har en større andel enn menn som planlegger å ta en høyere utdanning, det vi si en treårig bachelorgrad eller høyere.

Mens 44 prosent av kvinnene har oppgitt at de (minimum) planlegger å ta en treårig bachelorgrad, har 24 prosent av mennene svart det samme. Kjønnsforskjellen samsvarer med funn i fjorårets undersøkelse på dette området, der også kvinner hadde en mindre andel enn menn som ikke planla å ta noen form for utdanning utover fagskolenivået.

Figur 5.6 Den høyeste utdanningen fagskolekandidatene planlegger å ta, etter kjønn og fagfelt. Prosent

Figur 5.6 viser at det også er forskjeller mellom fagfeltene på dette området. Fagfeltet samferdsels- og sikkerhetsfag og andre servicefag (81 prosent) har den høyeste andelen som *ikke* planlegger å ta noen utdanning utover fagskolenivået. I motsatt ende av skalaen finner vi humanistiske og estetiske fag (16 prosent) og mediefag (16 prosent), som har de laveste andelen som ikke planlegger noen utdanning utover fagskoleutdanningen. Sammenlikner vi disse to gruppene, ser vi at mediefag har en større andel som planlegger å ta en treårig bachelorgrad (50 prosent), mens humanistiske og estetiske fag har en større andel som planlegger å ta fire års høyere utdanning eller mer (43 prosent).

5.5 Oppsummering

Nær 30 prosent av de kvinnelige fagskolekandidatene, og nær 20 prosent av de mannlige, holdt på med en videre utdanning. Dette er om lag samme andeler som i fjorårets undersøkelse. Ca. 60 prosent av dem som holdt på med en videre utdanning, tok en utdanning på universitet- eller høgskolenivå. Også dette var samme andel som i fjorårets undersøkelse. Det er særlig fagskolekandidater i humanistiske og estetiske fag og i mediefag som holder på med en videre utdanning, og det er også i disse gruppene det er særlig mange som tar en utdanning på universitets- eller høgskolenivå. Det er også vanlig å holde på med en utdanning innenfor samme fagfelt som fagskoleutdanningen var innenfor; det gjaldt 65 prosent av dem som holdt på med en videre utdanning. De fleste, to av tre, tar også studiene på heltid.

Det var få, i alt bare tre prosent, av dem som studerte videre, som oppga at de gjorde det fordi de hadde hatt vansker med å finne arbeid som var relevant for fagskoleutdanningen. Imidlertid var andelen som svarte dette, relativt høy, 16 prosent, blant kandidater i økonomisk-administrative fag.

Den vanligste grunnen til å studere videre var ellers at økt interesse for faget fikk dem til å fortsette med videre utdanning.

Nær halvparten (47 prosent) hadde planer om å ta en utdanning på et høyere nivå enn fagskoleutdanningen, mens vel halvparten (53 prosent) ikke planla å ta noen utdanning på høyere nivå enn fagskoleutdanningen.

Referanser

- Amundsen, B.(2013). Folk svarer ikke lenger. *Bladet Forskning*. 02/2013 (s. 14 – 16).
- Arnesen, C. Å., Støren, L. A. & J. Wiers-Jenssen (2012). *Arbeidsmarkedssituasjon og tilfredshet med utdanningen blant ulike grupper av nyutdannede*. rapport 39/2012. Oslo: NIFU.
- Caspersen, J. støren. L. A. & E. Waagene (2012). *Fagskoleutdannede – hvem de er og hvor de går*. Rapport 31/2012. Oslo: NIFU
- Fox, R. J., Crask, M. R., & J. Kim (1988). Mail Survey Response Rate – a Meta-Analysis of Selected Techniques for Inducing Response. *Public Opinion Quarterly*, 52(4), 467–491.
- Helse- og omsorgsdepartementet (2005). *Stortingsmelding nr. 25, 2005–2006 Mestring, muligheter og mening. Framtidas omsorgsutfordringer*.
- Næsheim, H. & O. Sandvik (2012), Supplerende mål på arbeidsledighet. *Økonomiske analyser* 5/2012. Oslo: Statistisk sentralbyrå.
- Næss, T. (2013). *Søkning til høyere utdanning: Hovedmønstre 2000-2012*. Rapport 28/2013. Oslo: NIFU.
- Vibe, N., Brandt, S.S. & E. Hovdhaugen (2011). *Underveis i videregående opplæring. Evaluering av Kunnskapsløftet. Underveisrapport fra prosjektet «Tilbudsstruktur, gjennomføring og kompetanseoppnåelse i videregående opplæring»*. Rapport 19/2011. Oslo: NIFU.
- Vibe, N., Frøseth, M.W., Hovdhaugen, E. & E. Markussen (2012). *Strukturer og konjunkturer: Evaluering av Kunnskapsløftet. Sluttrapport fra prosjektet «Tilbudsstruktur, gjennomføring og kompetanseoppnåelse i videregående opplæring»*. Rapport 26/2012. Oslo: NIFU.
- Wiers-Jenssen, J. Arnesen C. & L. A. Støren (2012). (2012). *Kandidatundersøkelsen – design, utviklingsmuligheter og internasjonale perspektiver*. Arbeidsnotat 7/2012. Oslo: NIFU.

Vedlegg

Tabell V.1 Fagfelt for videre utdanning, etter fagfelt på fagskoleutdanningen de fullførte våren 2012. Prosent

		Andel per faggruppe (%)	
Humanistiske og estetiske fag (N=103)	Humanistiske og estetiske fag (historie, språk, religion, musikk, design etc.)	59	
	Lærerutdanning og pedagogiske fag	2	
	Mediefag, herunder radio- og fjernsynsproduksjon	5	
	Samfunnsfag, samfunnsøkonomi og juridiske fag	3	
	Økonomisk-administrative fag	4	
	Tekniske fag, håndverksfag og naturvitenskapelige fag	9	
	Helse- og sosialfag	9	
	Idrettsfag	1	
	Vet ikke	9	
	Mediefag (N=13)	Mediefag, herunder radio- og fjernsynsproduksjon	54
Økonomisk-administrative fag		8	
Tekniske fag, håndverksfag og naturvitenskapelige fag		15	
Vet ikke		23	
Økonomiske og administrative fag (N=45)	Humanistiske og estetiske fag (historie, språk, religion, musikk, design etc.)	9	
	Mediefag, herunder radio- og fjernsynsproduksjon	2	
	Samfunnsfag, samfunnsøkonomi og juridiske fag	9	
	Økonomisk-administrative fag	69	
	Tekniske fag, håndverksfag og naturvitenskapelige fag	2	
	Helse- og sosialfag	2	
	Idrettsfag	2	
	Vet ikke	4	
Naturvitenskapelige fag, håndverksfag og tekniske fag (N=114)	Humanistiske og estetiske fag (historie, språk, religion, musikk, design etc.)	3	
	Lærerutdanning og pedagogiske fag	9	
	Mediefag, herunder radio- og fjernsynsproduksjon	2	
	Økonomisk-administrative fag	7	
	Tekniske fag, håndverksfag og naturvitenskapelige fag	72	
	Helse- og sosialfag	2	
	Idrettsfag	1	
	Primærnæring (jordbruk, gartneri, skogbruk fiske, havbruk)	1	
	Samferdselsfag, militære fag, fengsels-, toll-, politi- og brannvern fag	1	
	Vet ikke	4	
	Helse- og sosialfag (N=24)	Lærerutdanning og pedagogiske fag	13
		Helse- og sosialfag	83
		Vet ikke	4
Samferdsels- og sikkerhetsfag og andre servicefag (N=10)	Økonomisk-administrative fag	20	
	Tekniske fag, håndverksfag og naturvitenskapelige fag	20	
	Helse- og sosialfag	10	
	Primærnæring (jordbruk, gartneri, skogbruk fiske, havbruk)	10	
	Samferdselsfag, militære fag, fengsels-, toll-, politi- og brannvern fag	20	
	Servicefag (hår- og skjønnhetspleie, servitør, vinkelner, stuertutdanning, maskør- og parykkfag, vaskerifag, tekstilrens	20	

Nordisk institutt for studier av
innovasjon, forskning og utdanning

Nordic Institute for Studies in
Innovation, Research and Education

www.nifu.no